

Concept Notulen Statencommissie Financiën, Economische Zaken en Bestuur (FEB) van 9 december 2022

Inhoud

Voorzitter	3
1 Heropening	5
2 Spreekrecht externen	6
3 Voorraadagenda	6
4 Notulen SC FEB 10-11-2022 (Besloten) en 18-11-2022	8
6 SUBSIDIES	8
6.1 G-22-036 Statenvoorstel Algemene Subsidieverordening Provincie Limburg 2023 e.v.,.....	8
brief GS van 18-10-2022 (GS DOC-00283405).....	8
5 FINANCIËN	21
5.1 G-22-047 Statenvoorstel inzake Financieringsvoorstel Limburg Energie Fonds (LEF) ten behoefte van Mijwater, brief GS van 22-11-2022 (GS DOC-00361325)	21
5.2 G-22-043 Statenvoorstel inzake Wijzigen en ophoging budget Verordening leningen Duurzaam Thuis	62
5.3 G-22-056 Statenvoorstel inzake de Financiële Eindejaarsbijstelling 2022,.....	79
brief GS van 16-11-2022 (GS DOC-00365716).....	79
7 ECONOMIE	80
7.1 Motie 2925 Van der Valk inzake verzoek aan Zuidelijke Rekenkamer inzake Vastgoed Greenport Venlo	81
8 Sluiting	84

Presentielijst van de leden van de commissie FEB voor de vergadering van 9 december 2022

Voorzitter

Thewissen, drs. M.W. (agendapunt 1 t/m 5.1 + 6, 6.1)

Bosch, M.Th. (agendapunt 5.2 t/m 8)

Griffie

Cathalina, mevrouw Z.

Schulkens, mevrouw J.A.M.

Leden

Partij

Aanwezig:

Baneke, P.D.

GroenLinks

Bosch, M.Th.

PVV

Caldenberg, M. van

SP

Claassen, drs. R.A.B.

PVV

Depondt-Olivers, mevrouw M.L.H.

CDA

Ernst, R.A.M.M.

PVV

Heldens, ing. T.M.

VVD

Hermans, L.J.

PVV

Lodewijks, drs. A.J.V.C.

VVD

Thewissen, drs. M.W.

JA21

Valk, MCDM, ing. R.E. van der

SP

Wageningen, ir. J. van

D66

Westhoff, ir. R.J.H.

Fractie Westhoff

Afwezig

Bijnen, H.M. van

PVV

Franssen, R.J.H.

LOKAAL-LIMBURG

Palmen BBA, E.C.C.

Fractie Palmen

Smeets, B.B.P.M.

JA21

College van Gedeputeerde Staten

Roemer, E.G.M. (CdK)

Gaans-Gijbels, M.W.A. van

Roest, A.G.M.

Burgercommissieleden

Beucken, L. van den

LOKAAL-LIMBURG

Boven, I.

Partij voor de Dieren

Est, B. van

50PLUS

Kappelle, J.

Forum voor Democratie

Piepers, R.

PvdA

Overige aanwezigen

Agendapunt 5.1

De heer G. Vonken (Financieel adviseur)

Agendapunt 7.1

De heer M. van Caldenberg (voorzitter Controlecommissie)

Notulist

Het Notuleercentrum

1 Heropening

De voorzitter: Een goedemorgen iedereen. Ik heropen de vergadering. En we gaan snel beginnen, want ik hoef u niet te vertellen dat we een behoorlijk lange agenda hebben. Ik heb afmeldingen ontvangen van mevrouw Palmen, de heer Van Bijnen en de heer Smeets. Het is overbodig, maar ik wil u er toch even op wijzen: laten we constructief vergaderen, laten we niet in herhaling proberen te vallen, elkaars stokpaardjes berijden. En ik zal ook strikt de spreektijden bijhouden en het aantal interrupties, die vijf zijn per fractie per termijn. Ik zie dat de heer Van den Beucken iets wil zeggen, en daarna de heer Westhoff. De heer Van den Beucken.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Ja, een korte mededeling: wegens omstandigheden zal ik vandaag namens LOKAAL-LIMBURG de heer Franssen vervangen, over de hele dag.

De voorzitter: Prima, dank u wel. De heer Westhoff.

De heer Westhoff (Fractie Westhoff): Mededeling: ik ben vanmiddag in een andere commissievergadering aanwezig, een werkbezoek Arriva. Dus alleen vanmorgen aanwezig.

De voorzitter: Dank u wel. Nou, als we dan toch bezig zijn, ik zal in de loop van de dag ook vervangen worden door uw reguliere voorzitter, in verband met het bezoek van een andere commissie. De heer Claassen.

De heer Claassen (PVV): Ja, en de heer Hermans komt straks ons ook even vergezellen.

De voorzitter: Dank u wel. Iemand nog? We zijn nu toch bezig. Ja, de heer Van der Valk.

De heer Van der Valk (SP): Mijnheer Van Caldenberg is onderweg, die is iets verlaat. Dus die schuift zo meteen aan.

De voorzitter: Nou, mijnheer Lodewijks.

De heer Lodewijks (VVD): Ik kan niet achterblijven. De heer Heldens zal in verband met het feit dat hij verhinderd is vanmorgen, vanmiddag aansluiten.

De voorzitter: Prima, dank u wel. Eenmaal andermaal? Nou, dat was het, dat is mooi. U bent gisteren geattendeerd op het verzoek van de Gouverneur om het onderwerp inzake algemene subsidieverordening te verplaatsen naar een eerder punt, een eerdere plaats op de agenda. En het voorstel is dan ook – de CdK is inmiddels aanwezig – om dit agendapunt als eerste te behandelen. En ik wil graag van de commissie uw goedkeuring daarvoor. Dus graag even de handjes omhoog als u daarmee akkoord bent. Dat is helemaal goed, dank u wel. Dan constateer ik dat u akkoord gaat met de wijziging van die agenda. En als er verder van uw zijde geen opmerkingen zijn ten aanzien van de agenda, stel ik deze hierbij vast. Waarbij ik wil opmerken dat qua tijdigheid de lunch niet is meegenomen in de agenda, omdat de kans bestond dat we nog gingen schuiven met de agenda. Ik stel u gerust: u mag natuurlijk lunchen en daar krijgt u natuurlijk tijd voor. En we zoeken ergens tussen 12.00 uur en 13.00 uur. Ja, een aantal mensen vinden dat heel belangrijk. En dat is ook zo. Tussen 12.00 uur en 13.00 uur een logisch moment om te lunchen. Mijnheer Claassen.

De heer Claassen (PVV): Ja, dat zou een mooi moment zijn want we hebben ook commissie-afstemmingsgesprekken rond die tijd. Dus het zou fijn zijn.

De voorzitter: Dank u wel. Dat is de reden waarom ik ook moet vertrekken.

2 Spreekrecht externen

De voorzitter: Er hebben zich geen insprekers gemeld voor deze vergadering.

3 Voorraadagenda

De voorzitter: Zoals u misschien gezien heeft staan op de voorraadagenda van FEB van 20 januari momenteel elf besprekstukken, waarvan zes Statenvoorstellen. Ja, daar worden we allemaal even stil van. Gezien deze omvang is het voorstel om op 20 januari de hele dag te wijden aan FEB. Dat zal – volgens mij staat er een nieuwjaarsdiner gepland – tot, pak hem beet, 17.30 uur zijn. Dat betekent echter ook dat als er besprekstukken geagendeerd worden in de commissie CS van 20 januari – wat kan, dat lijkt nu minimaal te zijn – er parallel wordt vergaderd. Dus indien akkoord ook daar even de handjes omhoog, als u daarmee akkoord bent. Dat is ook mooi, dank u wel. En zelfs hiermee, met uw goedkeuring, redden we het nog niet op 20 januari. Dus op zoek naar een datum als uitloop van die vergadering kom ik uit bij 3 februari. Wees gerust, dat is een vrijdag. Maar ook zal hier parallel vergaderd dienen te worden, als we met FEB om 9.00 uur starten. Want parallel daaraan vergaderen Presidium en de Agendacommissie tot, pak hem beet, 13.30. Blijkt dat we langer dan de ochtend nodig hebben, dan komen we ook de Controlecommissie en de commissie Integriteitsbevordering parallel tegen. Het is even wat het is. De vraag is dus ook hier weer: bent u akkoord met die uitloop zoals geschetst op 3 februari? Vanaf ... even kijken, ik denk ook gewoon 9.00 uur weer. 9.00 uur. Als uitloopmogelijkheid. Dus ook daar even de handjes omhoog als u akkoord bent. Dank u wel. Dus ik constateer dat u akkoord bent met het voorstel: eerste voorstel 20 januari hele dag, en ook akkoord met het tweede voorstel 3 februari. De heer Baneke.

De heer Baneke (GroenLinks): Ja nood breekt wet natuurlijk, maar er komen een aantal commissies steevast in de knel. En ik wil dat wel meegeven aan het overleg van de voorzitters van de commissie. Want er zijn bepaalde commissies die altijd het loodje leggen qua bemensing, en dat vind ik niet wenselijk.

De voorzitter: Dat wordt absoluut meegenomen. Terechte opmerking, wat mij betreft. Ja? Dank u wel. Dan nog graag even aandacht voor het Statenvoorstel ZRK, rapport inzake meta-evaluatie bestuurscultuur. Door de Controlecommissie is unaniem aangegeven het rapport nog deze Collegeperiode te willen behandelen. Het proces daarvan staat onder enorme tijdsdruk. Dat betekent dat de behandeling van het rapport in de commissie FEB zal plaatsvinden, zonder de tussenstap van het stellen van schriftelijke vragen. In de commissievergadering zal een presentatie worden verzorgd, waarbij daarna uitgebreid de gelegenheid wordt gegeven tot het stellen van vragen. Dus dat even als mededeling. Mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): In het kader van de tijdsbeperking: we hebben gisteravond vanuit een soortgelijke situatie met een ander ZRK-rapport de schriftelijke vragenronde ook vervangen door een mondelinge. Maar via een Webex presentatie, zodat het niet in de commissie zelf hoeft. Zou dat ook nog een optie kunnen zijn? Dus op een andere datum een Webex bijeenkomst met een presentatie, waarin de vragen gesteld kunnen worden. Dat scheelt alweer een half uur à drie kwartier in de vergadering.

De voorzitter: Als dat goed bevallen is zal ik dat zeker in overweging meenemen, en daar kom ik dan zeker bij u op terug. Dank voor de suggestie. Ja? Dat gezegd hebbende tot slot nog de vraag naar behandeling van voortgangsrapportages MAA. Een eerdere commissievergadering hebben wij al gezegd dat nummer 10 en 11 gezamenlijk worden behandeld in de Interim Statencommissie van april. En nummer 12 staat gepland in de commissie van juni. Mijn vraag is of we die drie voortgangsrapportages gelijktijdig in juni kunnen behandelen. Daarmee regeren we, zeg ik even, over ons graf. Maar het is wel een vraag die ik nu aan u stel. Ik zie een aantal mensen bedenkelijk kijken. Ik zal het even herhalen. We hebben nu de voortgangsrapportages van MAA 10 en 11, die behandelen we gezamenlijk in de Interim Statencommissie van april komend jaar. Nummer 12, dus de volgende, staat gepland voor juni. De vraag is of we ze alle drie behandelen in de commissievergadering van juni. De heer Baneke.

De heer Baneke (GroenLinks): Ik heb een kleine suggestie, aangezien ik geen woordvoerder ben op dit dossier, om die vraag te stellen op het moment dat MAA behandeld wordt in FEB, aan de woordvoerders dan.

De voorzitter: Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ik ben toevallig wel woordvoerder. Kijk, dit dossier is zo heet, zal ik maar even zeggen, dat ik ervoor zou willen waken dat wij in juni een voortgangsrapportage gaan behandelen, drie eigenlijk. Er is een reden waarom we die voortgangsrapportages zo vaak maken. En op het moment dat we die allemaal op één grote hoop vegen in juni, korte tijd voordat ... nou ja dat lijkt mij onverstandig. Ik zou ervoor willen pleiten om het gewoon te behandelen in april. En los.

De voorzitter: Dank u wel. Ik maak even het rondje af. De heer Ernst.

De heer Ernst (PVV): Ja dank u wel, voorzitter. Ja, los van de temperatuur van een onderwerp vraag ik me af waarom er een periodieke rapportage meermaals per jaar gepland is, als we dan op een gegeven moment toch maar gaan besluiten om ze allemaal maar in elkaar te gaan schuiven. Dat verliest dan totaal iedere waarde, even los van het onderwerp. Maar als we daar gewoontes van gaan maken, dan kun je ook zeggen: ja, laten we dan voortaan toch maar gewoon één keer per jaar rapporteren, dan zijn we van het gelazer af. Dus ik ben ertegen om alles in elkaar te gaan schuiven.

De voorzitter: Ik kijk even verder. De heer Van den Beucken.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Ja, die twee voorgaande betogen kan ik van harte ondersteunen, want om alles bij elkaar te bulldozeren heeft natuurlijk ook geen zin. En wat is dan de waarde nog van een dergelijke voortgangsrapportage. Dat doen we bij alle andere belangrijke zaken ook niet, ook niet bij mobiliteitsprojecten, nergens. Dus ik zie dat niet zitten.

De voorzitter: Dat is duidelijk. De heer Van der Valk.

De heer Van der Valk (SP): Een vraag ter verheldering: is er dan sprake van het ineenschuiven van die rapportages in één rapportage? Of zijn het nog steeds gewoon separate rapportages? Hoe zit dat?

De voorzitter: Zoals ik het hier lees zijn het gewoon separate rapportages over het desbetreffende vooraf overeengekomen tijdvak, alleen worden ze gelijktijdig behandeld. Dus er is geen sprake van

het ineenschuiven van de drie rapportages. Misschien komt er een nietje door, maar het zijn drie verschillende rapportages. De heer Ernst.

De heer Ernst (PVV): Ja goed, misschien dat dat ineenschuiven verkeerd opgevat kan worden. Wat ik bedoel, is: een rapportage is bedoeld om de Staten op de hoogte te stellen van een bepaalde situatie op een bepaald moment. En in de gelegenheid te stellen daar eventueel iets van te vinden en eventueel bij te kunnen sturen. Ja? En als we die vervolgens allemaal maar achteruit gaan schuiven... En anders wordt er misschien straks in juni beslist: laten we het maar in december doen, en daar pakken we er dan vijf mee. Ja sorry, maar dan gaat het hele instrument van de rapportage verloren. Nogmaals, een van de doelen is: informeren, en eventueel bijstellen. En door er telkens maar mee te gaan schuiven gaat dat niet goedkomen. Dus we blijven op ons standpunt: niet samen behandelen, gewoon zo snel mogelijk als het kan iedere rapportage op zijn moment blijven behandelen.

De voorzitter: Dank u wel. Ik stel een vraag, en u geeft een heel duidelijk antwoord. En dat waardeer ik zeer. De heer Van Wageningen, zou u daar nog iets op zeggen?

De heer Van Wageningen (D66): Nee, ik ondersteun de heer Ernst. En ik voeg er nog aan toe: dit is ons eigen besluit wat we hier wel of niet gaan uitvoeren. Het is echt heel vreemd als je ieder halfjaar je eigen besluit weer gaat herroepen. Dus we hebben besloten dat Maastricht Aachen Airport een Groot Project is en met de frequentie van de voortgangsrapportages hadden we toen een bedoeling. En die bedoeling is er eigenlijk gewoon nog steeds. Dus geen reden om te herzien. En zelfs als er een reden was, dan moeten we nog niet telkens gaan herzien.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kijk ik rond of er nog iemand over iets ... Mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Ik sluit me volledig bij vorige sprekers aan.

De voorzitter: Volgens mij doet de heer Lodewijks dat ook. Dan constateer ik dat u niet akkoord bent met dat voorstel. En dat we dus 10 en 11 behandelen in april, en de andere in juni. Ja? Dank u wel.

4 Notulen SC FEB 10-11-2022 (Besloten) en 18-11-2022

De voorzitter: Er zijn geen reacties ontvangen op de conceptnotulen. Dus ik constateer dat u de verslagen ongewijzigd vaststelt.

6 SUBSIDIES

6.1 G-22-036 Statenvoorstel Algemene Subsidieverordening Provincie Limburg 2023 e.v., brief GS van 18-10-2022 (GS DOC-00283405)

De voorzitter: Er is vergeten, excuses daarvoor, een bijlage toe te voegen, die in het Statenvoorstel wel wordt genoemd. Dat betreft bijlage 1, provinciaal blad Regels voor goed bestuur bij structurele subsidierelaties Provincie Limburg. PS wordt gevraagd hier wel kennis van te nemen. En de regels zijn gericht op GS. En deze bijlage is gisteravond alsnog aan het agendapunt toegevoegd. Dit agendapunt bespreken we in twee termijnen. U krijgt drie minuten spreektijd per fractie in de eerste termijn. En ik start bij de heer Lodewijks van de VVD. Aan u het woord.

De heer Lodewijks (VVD): Ja, dank u wel. Dank voor het stuk. Ik heb het globaal gelezen, omdat mijn woordvoerder eigenlijk vanmorgen niet aanwezig is. Dus dat is vervelend. Maar het is in mijn

optiek wel goed dat die ASV van 2017 eens een keer goed is aangepast en doorwrocht is, en een nieuwe versie hierin voor 2022 verschijnt. Zeker gelet op, laten we zeggen, de discussies die we hebben gehad over subsidies in het verleden. Ik begrijp dat het governancekader veranderd is, dat er goed is gekeken naar doelmatigheid. En dat ook op basis van de ervaringen in de praktijk de subsidieverordening is aangepast. Ik kan mij daar wel in vinden. Blijft er alleen nog één vraag over en dat is: hoe gaan we om met de discretionaire bevoegdheid van GS? GS kan volgens artikel 38 van de verordening en de toelichting erop afwijken van het gestelde in deze verordening. En mijn vraag blijft dan: hoe gaan we om met die monitoring daarvan dat er afgeweken wordt? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan het woord aan mevrouw Depondt. Mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Ja voorzitter, we kunnen helemaal instemmen met het voorstel zoals het hier ligt, zeker voor wat betreft de bepalingen rondom governance en bezoldiging. We hebben daar eigenlijk maar één vraag over. Het komt nu voort uit de discussie over IKL, maar natuurlijk generiek vanuit je eigen positie als Staten en als GS wil je zakendoen, ook subsidiezaken doen, met partijen die aantoonbaar zich aan bepaalde kaders houden, zal ik maar zeggen. De vraag die het wel oproept, is: hoe toets je het nu? Want je schrijft het aan de voorkant op: 'U zult zich houden aan een governancecode. Maar als u die niet heeft, dan houdt u zich aan de regels Goed bestuur van de Provincie.' Prima, helemaal mee eens. Maar de toetsvraag is mij niet zo helemaal helder. Ik weet dat binnen bepaalde sectoren landelijk er ook door bijvoorbeeld verticale toezichthouders governance audits worden gehouden. Dat zijn soms best vrij uitvoerige audits. Ik zie toch niet gebeuren dat de Provincie dat elk jaar gaat doen. Dus misschien daar graag een toelichting op.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Kappelle van Forum voor Democratie. Aan u het woord.

De heer Kappelle (Forum voor Democratie): Op dit moment heb ik geen toevoegingen.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Van den Beucken.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Ja, dank u voorzitter. Ja, er was een onderzoek naar de geldstroomrelaties. Daar kwamen aanbevelingen uit. Toen kwamen er moties. En nu hebben we een stuk voor ons liggen dat onderdeel uitmaakt van een betere wereld, zal ik maar zeggen. En die twee belangrijkste wijzigingen juichen we natuurlijk als LOKAAL-LIMBURG toe. Maar ook de andere zaken die daarmee gepaard gaan uit de praktijkervaring, zoals herstructurering wegingsgronden, beheersbaar maken van een subsidieproces en allerlei zaken zoals administratieve lastenverlichting. Prima. Eén in het oog springend element is natuurlijk de bezoldiging. En wij zijn er natuurlijk blij mee, maar die focus ligt natuurlijk op de maximale bezoldiging per functionaris. En waar wij zo nieuwsgierig naar zijn: wat gebeurt er nu bij een organisatie waar eigenlijk misschien wel te veel bestuurders zitten, die net onder die norm zitten maar die in zijn totaliteit een behoorlijk kostenplaatje met zich meebrengen? Wordt dat in deze notitie, in dit voorstel ook meegenomen? Dan nog even een vraag over het dictum 2: te mandateren aanpassingen van ondergeschikte aard. Kunt u daar een kleine toelichting op geven waar we dan precies mee instemmen? Een paar voorbeelden graag. Daar laten we het even bij.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Van Wageningen.

De heer Van Wageningen (D66): D66 vindt het goede aanscherpingen, gericht op een betere bestuurscultuur. Dus strakker op de bezoldiging en op de governance. We hebben geconstateerd dat

een deel van het badwater wordt weggegooid, maar dat de kinderen wel gespaard worden. De kleine subsidierelaties worden niet extra gecompliceerd door deze aanscherping. En dat waarderen we. Ik heb nog een aantal vragen. Was het wat de bezoldiging betreft niet een alternatief om de aanvrager zelf te laten aangeven hoe zijn bezoldiging in elkaar zit? Het is eigenlijk de verantwoordelijkheid van de aanvrager zelf om aan te geven dat het goed in elkaar zit en niet een kwestie van afvinken of je aan provinciale regeltjes voldoet. Dat laatste moet natuurlijk ook gebeuren, maar dat zou niet de eerste stap moeten zijn. En dan: toetsen op de Wet Bibob, hoe werkt het precies? En wanneer wel en wanneer niet? En wat gebeurt er dan? Ik problematiseer het ook omdat, soms is wat wij willen niet mogelijk omdat we de Wet Bibob moeten toepassen. Dat komt omdat we zitten te roeren in iets waar ook bedenkelijke kantjes aan zitten. Maar dat wil niet zeggen dat de Provincie helemaal niet meer mag roeren wat ons betreft. Maar vanuit deze richting problematiseer ik het. Graag uw reactie erop. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Westhoff.

De heer Westhoff (Fractie Westhoff): Geen opmerking.

De voorzitter: Kijk. De SP, wie mag ik het woord geven? De heer Van der Valk.

De heer Van der Valk (SP): Dank u wel. Ik sluit me aan bij vorige sprekers. Goede aanscherping van het stuk, wat betreft bezoldiging en governance. Bedragen ook helder gesteld. Blij ook met de passage SROI. Die was vorige keer wat lichter ingebracht, maar die staat er nu stevig in. Dat was een verzoek dat al een tijdje geleden gedaan is. Wat ik nog mis is eenzelfde passage rondom duurzaamheid. Hoe toetsen wij als wij subsidies verlenen dat er wel voldaan wordt aan de gewenste duurzaamheidsvoorschriften. Er staat niets over in. Dus dat is misschien nog een suggestie om dat mee te nemen.

De voorzitter: Dat roept een vraag op bij mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Maar wat bedoelt u met: de geldende duurzaamheidsvoorschriften? Waar moet ik dan aan denken? Die andere elementen, daar is ook gewoon landelijke wet- en regelgeving over. Dus dat kun je als toetsingskader gebruiken. Maar in dit geval, waar gaat dat over?

De voorzitter: De heer Van der Valk.

De heer Van der Valk (SP): Daar gaat het dus om: landelijke toetsingskaders. Voor SROI hebben we dat natuurlijk ook. Dus waarom zouden we niet ook op het gebied van duurzaamheid gewoon opnemen dat als een algemene regel geldt dat we dat toepassen.

De voorzitter: Even via de voorzitter, alstublieft. U heeft een verhelderende vraag. Mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Welke duurzaamheidsregels moeten dan worden toegepast?

De voorzitter: De heer Van der Valk.

De heer Van der Valk (SP): Je zou bijvoorbeeld kunnen denken aan energielabels, bijvoorbeeld bij een evenement. Je zou kunnen denken aan afvalregels die gelden, het gebruik van bepaalde soorten

grondstoffen, groene energiegebruik, enzovoorts. Daar zijn allemaal mooie beleidsregels of zaken voor die je zou kunnen opnemen in de subsidiebeschikking.

De voorzitter: Dat was uw termijn? Ja. Maar vervolg uw termijn.

De heer Van der Valk (SP): Nou, dat was het eigenlijk. Ik sluit me aan bij mijnheer Van den Beucken als het gaat om die bezoldiging: vele kleine bezoldigingen maken ook één grote. En als ze net onder de norm vallen wat betreft die normering, dan valt dat niet op, maar dan gaat er wel heel veel subsidiegeld naar de bezoldiging terwijl het eigenlijk naar de activiteit of het evenement zelf zou moeten gaan. Dus daar wil ik nog wel eens naar kijken.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Baneke, aan u het woord.

De heer Baneke (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Eén opmerking, die ook al zijdelings beroerd werd door voorgaande sprekers. Het mandateren om aanpassingen van ondergeschikte aard te mogen doen. Vraag van de inhoudelijk betrokkenen binnen onze fractie is of PS er dan toch niet op de een of andere manier bij wordt betrokken, bijvoorbeeld sonderend. Of wordt het alleen kenbaar gemaakt door een mededeling voor de portefeuillehouder? Dat was de vraag.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Van Est.

De heer Van Est (50PLUS): Ja dank u wel, voorzitter. Voorzitter, de meeste zaken zijn al gezegd. Ik heb één puntje wat 50PLUS nog opviel. Er stond ergens dat in de Provinciale regels voor goed bestuur is opgenomen: de organisatie dient te onderbouwen waarom zij de bezoldiging van het bestuur en de toezichthouders maatschappelijk verantwoord en niet bovenmatig acht. We vinden het heel mooi dat dat er staat. Dus een instantie doet dat, die onderbouwd dit. Maar de vraag is: toetsen wij daar iets op? Hebben we daar een oordeel over? En zijn die regels duidelijk wat dat oordeel dan zou moeten zijn? Tot zo ver, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. PvdA, mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ja voorzitter, dank u wel. Ik moet invallen vandaag omdat onze fractievoorzitter helaas ziek is. Dus u zult begrijpen dat het voor mij een cursus snellezen was, vandaag, zeker gezien het omgooien van de agenda. Maar ik ga mijn best doen. In principe zijn wij tevreden met de uitkomsten van deze aanpassingen. Ik vroeg mij nog wel één ding af. Als we kijken naar IKL – wat daar natuurlijk een van de problemen was dat was dat IKL opdrachten verstrekke aan bedrijven van de directeur – en nu staat er in dit subsidiereglement wel dat de schijn van belangenverstrengeling te allen tijde voorkomen moet worden, maar waarom nemen we er nu niet gewoon in op dat je geen opdrachten verstrekt aan je eigen bedrijf of aan het bedrijf van familieleden. Naast dat je de schijn van belangenverstrengeling moet vermijden. Een vraag die mij gewoon puzzelt, op dit moment. Maar verder zijn we oké.

De voorzitter: Mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Ik moet eerlijk bekennen dat ik de regels van de Provincie niet meer gelezen heb gisteravond. Maar in elke governancecode staat dat expliciet. En als het goed is staat het ook in de statuten van elke organisatie.

De voorzitter: Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Dat is dan alvast een goed begin. Alleen, als het in de statuten van iedere organisatie stond, dan stond het ook in de statuten van de casus die we hadden. En dat heeft toen toch onvoldoende comfort geboden om het te voorkomen en te vermijden. Dus wellicht dat het een goed idee is om een extra zekering aan te brengen in de Provinciale subsidieverordening.

De voorzitter: U bent klaar met uw bijdrage? U bent wat mij betreft geslaagd voor een cursus snellezen. Partij voor de Dieren, mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. Ik kan me grotendeels aansluiten bij de vorige sprekers, dus ik zal geen herhaling doen. Alleen over de bezoldiging via provinciale subsidies. Er is gesproken over: binnen één bestuur, of dat dan niet te duur is. Maar je kan je ook afvragen voor een persoon die op meerdere plekken een bezoldiging krijgt, dezelfde persoon, hoe we daar dan mee omgaan en of daarnaar gekeken wordt. Dat is één. En het is net al gezegd, de verordening is niet van toepassing verklaard op incidentele subsidies en begrotingssubsidies. Maar ik neem aan dat we eigenlijk ook willen dat daar goed governance plaatsvindt. Wat is de reden waarom dat niet is meegenomen? En dan staat er dat GS een subsidieplafond in kan stellen. Wij zouden dat eigenlijk graag liever wat sterker willen zien, omdat we denken dat er eigenlijk altijd een subsidieplafond ingesteld moet worden. Dus zouden daar geen andere bewoordingen in kunnen komen voor dat 'kunnen', en dat 'GS stellen voor nadere regels een subsidieplafond vast'? Dat was het.

De voorzitter: Dank u wel. Dan de PVV, de heer Ernst.

De heer Ernst (PVV): Ja dank u wel, voorzitter. Zo even werd al een korte link gelegd naar andere delen waar wij mee te maken hebben. Dan ging het met name ook over het verstrekken van opdrachten. In dit kader vragen wij ons af op welke wijze het splitsen van projecten wordt tegengegaan, om zo dubbele subsidies te ontvangen of om onder bepaalde toetsingsnormen uit te komen. Op welke manier dat dat voorkomen wordt. Er is ook al een aantal keren gesproken over bezoldiging, maar er wordt steeds gesproken – tenminste, zo lezen wij dat – als zijnde een maximum. En mijn vraag is: wordt de bezoldiging gezien in relatie tot de inspanning die van de betreffende persoon verwacht wordt? C.q. een ton op jaarbasis vinden we redelijk, maar als die persoon dat krijgt voor twee keer in de maand vergaderen vind ik het al iets uit de klauwen lopen. Daar zouden we graag de visie op zien hoe daarmee omgegaan wordt. En dat zijn wat ons betreft op dit moment de opmerkingen ten aanzien van dit stuk. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel commissie, voor de gestelde vragen. Dan geef ik nu het woord aan Gouverneur Roemer om de vragen van de commissie te beantwoorden. En u krijgt hiervoor twintig minuten. Aan u het woord.

Gouverneur Roemer: Zo, dat is wel heel lang. U bent zeer genereus, voorzitter. Dank, dank, dank. Dank voor alle vragen. Een paar opmerkingen vooraf. Het allergrootste gedeelte van deze subsidieverordening is gewoon hetzelfde gebleven. Dus een aantal vragen die gesteld zijn, die stonden er het afgelopen jaar ook gewoon in. En dat heeft allemaal te maken met alles beneden de € 125.000. De aanpassingen die gedaan zijn, zijn met name dus ook gedaan op basis van de adviezen die de diverse onderzoeken van afgelopen twee jaar hebben opgeleverd. Daar is volgens mij ongeveer unaniem door uw Staten gezegd: scherp dat aan, want dat zijn de dingen die wij niet meer willen en waar we grip op moeten hebben. Een aantal vragen daar ook nog naar. En ik zal proberen die zoveel mogelijk te beantwoorden. De vraag van de heer Lodewijks 'hoe gaan we om met

discretionaire bevoegdheid', die stond er dus ook allang in. En ik heb even nagevraagd, maar in al die afgelopen vier jaar is er nog nooit gebruik van gemaakt. Dus ik ga ervan uit dat dat bijna een zinloze ... Maar ja, dat moet ik nooit zeggen want anders hebben ze veel te hard gewerkt. Maar in ieder geval een mogelijkheid is waarvan het gebruik wel zo minimaal is dat ik wel durf toe te zeggen dat als ik het ooit eens een keer zal gebruiken, dan zal ik u persoonlijk bellen. Hoe toetst u de governance? Dat is natuurlijk een heel goede vraag. Hier gaat het over subsidies van boven de € 125.000. Dus daar weet je: dit is niet zomaar een vereniging die even voor een paar postzegels iets opvraagt. Dus hier heb je ook altijd te maken met jaarverslagen, en vaak zelfs ook met accountantsverklaringen. Daar kun je het sowieso op toetsen. Een aantal zaken die wij gewoon graag willen, vind je daarin terug. Zo niet, dan hebben wij een gesprek. Want dan willen we weten: hoe komt dat dan dat dat niet zo zit? En dan kunnen we alsnog aanvullende vragen stellen, van: het lijkt me verstandig dat u dat nu wel gaat regelen, en dat u ons dat toestuurt. Dat zijn voor ons natuurlijk de middelen om het ook daadwerkelijk te toetsen. En bij twijfel, ja dan gaan we langs. Dan hebben we gezien, van: wij kunnen hier niet voldoende grip op krijgen. En dan gaan we het gesprek aan, en vragen we dat wat wij wel nodig hebben om het fatsoenlijk te kunnen toetsen. Wij gaan niet iedereen ongelooflijk achter de broek zitten tot in de punten en de komma's. Dat was ook een heel duidelijk signaal vorige week wat u gegeven hebt. Er mag ook hier best wel redelijk op basis van vertrouwen gewerkt worden. Maar je moet wel op hoofdlijnen kunnen zien: klopt het of klopt het niet.

De voorzitter: Dat roept een vraag op bij mevrouw Depondt. Mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Ja voorzitter, misschien een suggestie op dat punt. Veel sectoren hebben inderdaad een eigen governancecode. En er staat ook: die moet je dan wel naleven. En dan schrijven ze allemaal in hun jaarverslag: wij hanteren de sector-governancecode. En dan denkt iedereen: oh, dat is heel fijn. Maar de vraag is natuurlijk: doen ze het ook? Dat was ook even de vraag, denk ik, bij IKL: ja, maar doen ze nu wat in hun eigen stukken staat? En dat is uiteindelijk ook een toetsingscriterium: doen ze wat in hun eigen stukken staat. Nee, eerst: hebben ze die stukken überhaupt? En vervolgens: houden ze zich eraan? Het is bij grotere organisaties wel gebruikelijk dat een Raad van Commissarissen zelf elk jaar een governancetoets doet. Bijvoorbeeld, zijn eigen governancecode eens even toetst of ze die nog naleven of niet. Ik zou u de suggestie willen geven: vraag dat stuk dan gewoon op. Dat bespaart jezelf een hoop werk. Ik ga ervan uit dat de gemiddelde Raad van Commissarissen daar eerlijk in is. Maar dan ga je net even wel een slag dieper dan vaststellen dat ze zelf hebben opgeschreven dat ze een code naleven.

De voorzitter: Dus ik neem aan dat uw vraag is of de Gouverneur die suggestie wil overwegen. Ja? Dank u voor uw vraag.

Gouverneur Roemer: Ik denk dat dat sowieso een goeie is. Maar weet dat bij dit soort subsidieaanvragen – dat zijn dus de grote jongens, dat gaat vaak ook structureel, dat zijn bekende partners – daar vinden sowieso jaarlijks zowel ambtelijk en meestal ook bestuurlijk gesprekken plaats. En deze suggestie past daar uitstekend in. Ja, dat geldt dus eigenlijk ook voor de toetsing als het gaat om bezoldiging. We hebben daar de juiste kaders voor, de WNT voor. Daar toetsen we dus ook op. Dat zien we ook in de jaarverslagen terug. Mochten wij het op een gegeven moment ook echt te gortig vinden, dan komt dat dus altijd terug, zowel ambtelijk als in de bestuurlijke gesprekken. Ja, dat is gewoon inzichtelijk.

De voorzitter: Dat leidt tot een vraag van de heer Van der Valk.

De heer Van der Valk (SP): Ja, ik hoor het woord 'wanneer we het te gortig vinden'. Wanneer is dat dan?

Gouverneur Roemer: Nou ja, als ze bovenwettelijk fout gaan, dan is het heel duidelijk. Kijk, op het moment dat wij denken: ja ... dan gaan we echt daarover het gesprek aan. En dan kan het ook goed zijn dat zo'n verhaal terugkomt bij GS, van: zijn ze wel zo georganiseerd dat wij dit moeten doen? Er staat nergens vast, behalve de wettelijke WNT-normen, wat mag en wat niet mag. Maar als wij op een gegeven moment echt wel twijfels krijgen of zo'n organisatie subsidies aanvraagt waarbij het meeste geld naar de verkeerde dingen gaat, ja dan hebben we daar natuurlijk stevige gesprekken over. En dat zien wij ook terug. En bij twijfel, dan kunnen we ook stappen verder maken. En als we nóg meer twijfelen kunnen we het u zelfs voorleggen, met de mededeling van: nou, we hebben hier toch maar eens even een streep door getrokken want hier gaat het geld niet naartoe wat jullie allemaal bedoeld en beoogd hebben. Maar dat is een lastige om dat per regel vast te gaan leggen. Dat is ook niet te doen.

De voorzitter: Daar heeft de heer Van den Beucken...

Gouverneur Roemer: Het is overigens in de verordening ook een expliciete weigeringsgrond. Dus wij kunnen daar ook gebruik van maken.

De voorzitter: Dank u wel. Daar heeft de heer Van den Beucken een vraag over.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Ja, even voortbordurend hierop: ik was eigenlijk een beetje op zoek naar een soort van sleutel. En dat gaat over totaalbezoldiging. Ik praat niet over een maximale bezoldiging per functionaris, maar even een hypothese. Als je, zal ik maar zeggen, een subsidie verstrekt van € 500.000, en daar gaat al € 250.000 uit naar bezoldigingen, wat is het alarmsignaal? Waar moet ik dan aan denken dat u bij ons terugkomt? Want ik ben op zoek naar wat meer ...

Gouverneur Roemer: Ja, ik snap uw vraag. Maar hier is natuurlijk ook wel een basis van: wij besturen en u controleert als u erachter komt van: dit is wel echt te gortig. Dan weet u ons echt wel te vinden. En wij zijn er inmiddels echt wel scherp op, zowel ambtelijk als bestuurlijk, dat wij vinden dat het op een fatsoenlijke manier moet gebeuren. Kijk, en ook de achterban van die verenigingen die subsidies aanvragen, die zijn natuurlijk ook niet achterlijk.

De voorzitter: Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ja, want wat ik mij nog afvraag: bezoldiging is een juridische term voor het woord 'salaris'. En dat impliceert een relatie werkgever-werknemer. Je kunt daar natuurlijk omheen werken door iemand op detacheringsbasis in te huren en een vergoeding aan een detacheringsbureau te doen, die vervolgens een salaris betaalt. Volgens mij, zoals ik de verordening nu lees, is dat een constructie die mogelijk is, waarbij je dus een hogere vergoeding kunt betalen omdat er een opdrachtgever-opdrachtnemerverhouding zit tussen het bedrijf wat de directeur in dienst heeft en de subsidieverstrekker. En ik vraag mij af of we dat hebben afgedekt. Want wij willen dat wel afdekken, dat is wel onze bedoeling. Of we dat ook goed genoeg hebben afgedekt door deze formulering te kiezen.

De voorzitter: Dank u wel. De CdK.

Gouverneur Roemer: Ja, dat is afgedekt. Niet via de ASV, maar wel via de aanscherping van de aanbestedingsregels. Daar heeft u ook een brief over gekregen, die was gedateerd 9 november. Daar hebben we het ook gezegd, dat we het daarin ook echt aangescherpt hebben, juist vanwege dit soort voorbeelden. En daarom staat het niet in de subsidieverordening. Dat zijn andere afspraken die je maakt. Maar als dit soort zaken zouden gebeuren, dan hebben ze zich daaraan te houden. En daar zijn ze aan gescherpt.

De voorzitter: Mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Ja, ik wil de Gouverneur even helpen. Dat is allemaal in de WNT geregeld. Juist om die U-bochtconstructies te vermijden.

De voorzitter: Dank u wel voor uw hulp. Vervolg uw betoog.

Gouverneur Roemer: Dank u wel. De heer Van Wageningen vroeg nog: hoe zit het nu met de Bibob. Het komende jaar gaan we dat met het **team [0:37:10]** Kabinet verder uitwerken, hoe we dat nog explicieter en nog beter onderdeel kunnen laten zijn. Dus dat zit in de pen, dus dat komt eraan.

De voorzitter: De heer Van Wageningen.

De heer Van Wageningen (D66): Voorzitter, neemt u daarbij ook het aandachtspunt mee wat ik zojuist aangaf? Ik realiseer me wel dat, bij subsidierelaties wil je niet zo snel roeren in iets illegaals, maar het kan wel voorkomen dat het gewoon goed is, bijvoorbeeld als je iets wilt legaliseren, dat je daar ook alle instrumenten voor hebt. Bij legaliseren kan je niet uitgaan van iets wat al legaal is. Dus vandaar, kunt u dat signaal meenemen? Dank u wel.

De voorzitter: Mijnheer Roemer.

Gouverneur Roemer: Zeker. Ja, alle goede tips daar gaan we zeker naar kijken. Dus dank daarvoor. De SP, een deel van de vragen heb ik beantwoord, waar het over de salariering en zo ging. De vraag over die duurzaamheidsvoorschriften: ja, ik vind dat ook een beetje een lastige, om precies te kijken van: wat bedoelt u nu precies. Ik denk dat, bij de aanvragen van subsidies worden voorwaarden verstrekt waar het ongeveer aan besteed zou moeten worden. Als uw vraag is: zit daar de duurzaamheid voldoende in, dan durf ik dat per aanvraag niet zomaar te garanderen. Als u zegt: neem vooral mee dat er ook naar duurzaamheid gekeken wordt bij subsidies aanvragen, is dat een suggestie die we mee kunnen nemen. Als ik u niet goed begrepen heb, dan hoor ik het anders graag. Maar deze suggestie zou ik anders mee kunnen nemen.

De voorzitter: De heer Van de Valk.

De heer Van der Valk (SP): Waar ik op doelde, is: bij die SROI wordt daar een algemene passage opgenomen die recht doet aan dat gedachtegoed van SROI. En het zou mooi zijn als het College ook dat gedachtegoed van duurzaamheid op die manier in dit stuk zou verwerken.

De voorzitter: CdK.

Gouverneur Roemer: Ik denk dat het vooral van belang is om bij de individuele subsidieaanvragen dit op de agenda te hebben staan. En afhankelijk van waar je subsidie voor vraagt te kijken: wat zijn hier de duurzaamheidsaspecten. En daar individueel ook af te spreken om dat te borgen, dan het in

algemene zin te zeggen. Want dan ben ik het met de anderen eens: in algemene zin, ja ... U moet allen lief zijn, ja dat is ook in algemene zin. Ik bedoel, ik denk dat je veel beter concreet maatwerk kunt maken bij de subsidieaanvragen. De vraag van mevrouw Berghorst had ik volgens mij net al beantwoord. Subsidieplafond instellen, waar mevrouw Boven het over had. Kijk, als wij subsidie geven dan zit daar een plafond in: u krijgt zoveel en niet meer. Wat met het subsidieplafond aangegeven wordt is dat wij bijvoorbeeld in de begroting hebben staan voor een bepaalde sector dat wij daar een bepaald budget hebben voor die subsidies. En als er dan meer aanvragen zijn, dan kunnen we ook besluiten: we willen toch kijken of we iedereen kunnen helpen. Dat betekent dat we er een plafond inzetten. Dat bedoelen we dus met een subsidieplafond in algemene zin. De heer Ernst vraagt: hoe voorkom je dus splitsingen. Eigenlijk ben ik er net al een beetje op ingegaan. Op twee manieren. Sowieso via jaarverslag en accountantscontroles. Want dan zien we het vanzelf. Want ik ben het volledig met u eens: dubbeling van subsidies, dat moet je dus juist voorkomen. Dat is nu net hetgeen waar we de vorige keer tegenaan liepen. En daar waar het via andere trucages gaat, is die aanscherping van de aanbesteding van de subsidiëring geregeld. Dus ik denk dat we dat goed ondervangen hebben. Dat was het, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Een vraag van de heer Ernst.

De heer Ernst (PVV): Ja, ik had nog een vraag gesteld met betrekking tot de bezoldiging in relatie tot inspanning. De hoogte van de bezoldiging en het aantal uren dat een dergelijke bestuurder erin steekt.

De voorzitter: CdK.

Gouverneur Roemer: In principe had ik daarnet al een beetje op ... Kijk, het staat nergens in de wet. Maar als wij het gevoel krijgen, van: dit is toch compleet buiten het padje, dan hebben we daar een serieus gesprek over. En als dat niet tot fatsoenlijke veranderingen leidt, dan kan het een weigeringsgrond zijn. Want daar is het niet voor bedoeld. En het is wel maatwerk, maar het moet wel uit te leggen zijn. Als wij het niet kunnen uitleggen, dan gaan we het ook niet doen.

De voorzitter: De heer Van Est.

De heer Van Est (50PLUS): Ja dank u, voorzitter. Voorzitter, ik begrijp het antwoord van de Gouverneur. Maar er wordt eigenlijk gesproken over maatschappelijk verantwoord. Eigenlijk zegt u: als wij als GS het niet maatschappelijk verantwoord zouden vinden. Ik probeer dezelfde termen te gebruiken. Alleen, dat is een beetje een variabele. Want als er na de verkiezingen straks een andere GS zit, dan zou die lijn heel anders kunnen zijn. En dat vind ik een beetje jammer, dat wij iets vaststellen wat eigenlijk interpretabel is door de mensen die aan die kant van de tafel zitten. Want dat kan straks heel anders zijn. En dan denk ik ja, misschien wel dezelfde Gouverneur, want die staat niet op de verkiezingslijsten, maar wat dat betreft vind ik: het had wat strenger ... Dat we daar ook weten waar we aan toe zijn.

De voorzitter: De Gouverneur.

Gouverneur Roemer: Er staan een aantal suggesties in. En je moet dat ook niet willen: keihard vastzetten. Dus een van de dingen die in de verordening staan is dat je vergelijkingsmateriaal hebt met bijvoorbeeld drie andere vergelijkbare organisaties. Als die allemaal op dezelfde lijn liggen, dan denk ik dat het reëel is. Als je er drie hebt die op € 1.000 zitten en een vergelijkbare zit op € 10.000, nou dan hebben wij een gesprek. Dus we hebben wel wat richtlijnen. Maar je kunt het niet strakker

vastzetten voor al die ... Want daar is een verordening niet voor. Dus daarom hebben we wel die vergelijking ingebouwd, met vergelijkbare organisaties. En dan heb je wel een reëel beeld. En dan mag je ook aannemen dat die ook wel redelijk hetzelfde is nu als dadelijk met een volgend College, want die hanteren dan ook deze afspraak. Dus ik denk dat we dat goed genoeg georganiseerd hebben.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kijk ik rond of ... De heer Baneke.

De heer Baneke (GroenLinks): Ik heb nog één klein vraagje uitstaan over: Gedeputeerde Staten te mandateren om aanpassingen van ondergeschikte aard te mogen doen. En de vraag van mijn fractiegenoot was om daarin meegenomen te worden. Want ik begrijp uit zijn woorden dat hij ook zelf wil uitmaken of die aanpassingen ook van ondergeschikte aard zijn.

De voorzitter: Dank u wel. De CdK.

Gouverneur Roemer: Ja, het feit dat het nog nooit gebeurd is zegt natuurlijk eigenlijk al genoeg. Maar het is voor mij een eenvoudige toezegging dat als we er een keer gebruik van maken, dat we u dat laten weten.

De voorzitter: Heer Van Wageningen, u heeft ook nog een openstaande vraag?

De heer Van Wageningen (D66): Nee, geen openstaande vraag. Ik vroeg me af of we aan de tweede termijn begonnen waren.

De voorzitter: Nou, u maakt een mooi bruggetje, want ik wou net voordat ik de heer Baneke het woord gaf vragen of er behoefte is aan een tweede termijn. Ik kijk even rond. Ik zie een aantal handjes; die behoefte is er wel. Dan bedank ik de Gouverneur voor de vragen van de eerste termijn. En dan is het nu de tweede termijn.

De voorzitter: Dan begin ik bij de heer Van Wageningen. Aan u het woord.

De heer Van Wageningen (D66): Bedankt voor de beantwoording, waarin u aangeeft dat u ook wel als College wat flexibiliteit nodig heeft om te kunnen beoordelen of iets in de haak is of niet, en of je verder moet gaan of niet. Dat lijkt me helemaal akkoord. U zei wel ook één ding, maar dan parafraseer ik want ik weet niet hoe u het letterlijk zei: als een subsidie is verleend ter invulling van een expliciet Statenbesluit of op verzoek van de Staten, dan moeten we ook naar de Staten terug als daar iets in verandert, als dat niet blijkt te kloppen of als het niet kan. Bedoelt u dat inderdaad zo? Want dit is relevant voor een van de mechanismes waarop het mis kan gaan. Mag ik nog even uitweiden over dat mechanisme? Dus de Staten zeggen dat de Provincie iets nieuws, een nieuw beleidsterrein, moet oppakken. En dan komt er een organisatie, en die zegt: 'Oké, dat pakken we voor u op. We hebben daar wel subsidie voor nodig.' Dit is duidelijk iets wat dan bijvoorbeeld in een Coalitieprogramma of zoiets kan staan, hè. Vervolgens is de Staten tevreden, want een probleem is opgepakt en er is ook een uitvoeringsorganisatie. Nou, dan is de Staten klaar met zijn werk. Maar dan kan er nog van alles misgaan. En juist als het op grond van een Statenbesluit is, als het op grond van een wens van de Staten is, dan is het belangrijk om ook weer echt wel terug naar de Staten te gaan, voor nadere instructies om te zeggen: 'Wat jullie wilden kan niet op deze manier, met deze organisatie, met deze subsidierelatie. Het moet anders.' Dan is het wel belangrijk om weer terug te komen. Ik ontleen het aan ...

De voorzitter: Zou u willen afronden, want de anderhalve minuut is voorbij. Dank u.

De heer Van Wageningen (D66): Ja. Ik ontleen dit aan het voorbeeld van de Leo Loopbaan, waar het College zelf al aanleiding heeft gezien om dingen in de subsidierelatie te veranderen. Maar wat eigenlijk nooit expliciet terug in de Staten is geweest. Ik moet in vertrouwelijke dingen gaan ... en het op een vertrouwelijke manier gaan doen om hier nog enigszins bij betrokken te blijven. Dank u wel.

De voorzitter: De heer Westhoff, behoefte aan een tweede termijn? Nee, dank u wel. De heer Van den Beucken, aan u het woord.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Ja, heel kort. Dank u wel. Bedankt voor de beantwoording, dat heeft het wel wat duidelijker gemaakt. Wij zijn a priori ook positief over dit stuk. Het is nog wel net geen hamerstuk, omdat twee zaken ons nog wel bezighouden. Dat is die cumulatieve bezoldiging. Daar heeft de Gouverneur ook van de andere kant wel informatieve opmerkingen over gemaakt. En dan ook wat mevrouw Berghorst ook al aangaf: het is prachtig dat je governancecodes hebt binnen organisaties en ik heb ook wel vertrouwen dat er een antenne is bij de organisatie om daar zicht op te hebben, maar van de andere kant zou het misschien nu ook een mooi moment kunnen zijn om dat toch op de een of andere manier wat robuuster neer te zetten ook in onze eigen stukken. Die twee dingen, daar wil ik graag nog even over nadenken en dat mee terugnemen in de fractie of we daar nog iets mee moeten gaan doen. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Kappelle, geen behoefte aan een tweede termijn? Nee? Dank u wel. Mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Geen tweede termijn. Maar wat ons betreft een hamerstuk.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Lodewijks. Hamerstuk? Dank u wel. De heer Van der Valk.

De heer Van der Valk (SP): Ja voorzitter, beantwoording van GS niet helemaal tevreden wat betreft het duurzaamheidsaspect. Want met deze subsidieverordening blijkt het nog steeds mogelijk om heel vervuilende en vieze evenementen of afvalproducerende activiteiten mogelijk te maken. Want daar staat helemaal niets over in. Dus dat vind ik wel een gemiste kans. Voor de rest: hamerstuk.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Baneke.

De heer Baneke (GroenLinks): Hamerstuk, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Van Est.

De heer Van Est (50PLUS): Ja voorzitter, het was fijn dat die peer-to-peervergelijking er stond, maar die stond in de bijlage die pas gisteravond erbij was. Dus ik had het nog niet kunnen lezen. En voor ons is het ook een hamerstuk, wat dat betreft.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Hamerstuk.

De voorzitter: Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ik wil graag toch nog even terugkomen op de vraag die ik heb gesteld. Want we hebben het hier steeds over één bezoldiging, en of dat redelijk is. Maar er zijn veel bestuurders die meerdere opdrachten hebben of meerdere bezoldigingen. En die kunnen met elkaar opgeteld ook ver boven het totaal uitkomen. En er zijn ook in het verleden – en niet in Limburg, want dat weet ik niet – maar ik weet dat er mensen zijn die dan in feite voor drie keer drie dagen werk bezoldigd worden. En dan heb je dus negen dagen werk in een week. Dus je hebt drie opdrachten die redelijk lijken dat je daar drie dagen per week aan besteedt. En dan krijg je voor drie dagen geld en dan heb je dus uiteindelijk negen dagen geld voor vijf dagen werk. Dus mijn vraag gaat vooral over het individu: hoe zorg je dat de cumulatie van de verschillende bezoldigingen ook niet uit de pas loopt?

De voorzitter: Dank u wel. De heer Ernst.

De heer Ernst (PVV): Ja voorzitter, één opmerking c.q. verzoek van praktische aard. En dat is: daar waar stukken gewijzigd worden c.q. bestaande stukken aangepast worden, om die aanpassingen gewoon duidelijk ook in het stuk te laten zien, net als we dat bijvoorbeeld doen bij gewijzigde Statenvoorstellen. Om eventueel in rood weer te geven wat er verdwenen is en wat erbij is gekomen. Dat puur van praktische aard. En voor de rest is het voor ons een hamerstuk.

De voorzitter: Dank u wel. Dan de Gouverneur, aan u het woord in tweede termijn. En u heeft hier ongetwijfeld geen tien minuten voor nodig, maar die krijgt u wel.

Gouverneur Roemer: Ik ga mijn best doen om ze niet te vullen. De heer Van Wageningen, als er een duidelijke opdracht van de Staten komt, dan is het ook heel normaal dat je naar de Staten terugkoppelt als er wijzigingen zijn of als het niet kan of als het anderszins moet. Dus daar kan ik heel simpel ja op zeggen.

De voorzitter: De heer Van Wageningen.

De heer Van Wageningen (D66): Mag dat als toezegging? Bij Leo Loopbaan is het niet automatisch gebeurd. Daar moest ik er zelf achteraan. En nog kon ik het niet helemaal aan de oppervlakte brengen, want er zaten vertrouwelijke kanten aan. Terwijl het wel duidelijk een – het was in dit geval een Coalitieakkoord – wel duidelijk een door de Staten bevestigd iets was.

De voorzitter: De Gouverneur.

Gouverneur Roemer: Ja, ik ken die zaak onvoldoende om daar iets op te reageren. Maar kijk, hier moeten we elkaar gewoon zo goed mogelijk zien te vinden. Het College moet altijd zo transparant mogelijk zijn. Te allen tijde moet dat uitgangspunt nummer één zijn. Kijk, als het over een ditje of een datje gaat, dan snapt u ook wel dat wij gescheiden rollen hebben. Maar als heel duidelijk de Staten denken 'we gaan dat zo doen en het kan zo niet', dan is het niets meer dan normaal dat we naar de Staten laten weten dat het óf niet kan of dat we het anders gedaan hebben, en waarom. En u houdt ons daar scherp op, en wij zullen er zelf ook scherp op blijven. Want ik vind dit gewoon een normale gang van zaken hoe om te gaan tussen College en uw Staten. Die cumulatieve bezoldiging waar de heer Van den Beucken het over had, dat hebben we dus volgens mij voldoende afgedekt. Eén, je hebt de wettelijke normeringen. Maar twee, we hebben ook met elkaar gekeken dat er altijd bij dit soort zaken een vergelijkingsmateriaal moet zijn. En als je daarvan afwijkt, dan hebben wij een gesprek. En dan kunnen we ingrijpen. Dus wij zien het ook gewoon. Dus ik denk dat het echt niet nodig is. Ik zou ook niet weten hoe om dat nog verder aan te gaan scherpen. Want u en ik willen hetzelfde. En naar ons idee staat dat er gewoon haarscherp in. En daar waar het nóg grotere dingen zijn, dan gaat het

over de aanbestedingsregels, maar daar heb je ... [0:52:20]. Dus naar mijn idee willen we hetzelfde, en is dit voldoende in deze verordening opgenomen. De heer Van der Valk heeft wel een terecht punt, dat je natuurlijk altijd eisen kunt en zou moeten stellen aan wat je met subsidies gaat doen. Maar dat doe je alleen niet in een algemene procedureverordening, dat doe je in de onderlinge afspraken die je maakt met iemand die een subsidie krijgt. Daar maak je afspraken mee. En dan is het heel terecht dat je zegt: we gaan het niet zo doen dat het één grote puinhoop wordt, op welk terrein dan ook, zowel op verduurzaming als milieu als veiligheid. Daar maak je onderlinge afspraken over. Alleen, dat zet je niet in een algemene procedureverordening, maar wel in de afspraken die je maakt bij de subsidieaanvraag. En terecht dat u dan zegt: daar moet het ook goed in staan. En ik heb geen reden om te veronderstellen dat het niet goed is. Als u zegt: ja, daar wordt te veel of te weinig bij bepaalde onderdelen aandacht aan besteed, dan zou ik dat graag horen, want dat is dan een andere boodschap. Alleen, die hoort niet in een algemene procedureverordening thuis. Hoe belangrijk die ook is, en hoe goed die ook geregeld moet zijn doe je dat via het maatwerk, met de individuele subsidieaanvragers. Mevrouw Boven had het nog een keer over: er zijn mensen, die kunnen misschien meerdere opdrachten hebben. Als ik u goed begrijp, even flauw gezegd, dat is bij 27 commissies commissaris zijn. Ja, dat krijg je nooit voor elkaar in zeven dagen. Wij hebben niet de bevoegdheid om alle belastingformulieren op te vragen in dat soort zaken, maar we hebben natuurlijk wel zaken geregeld bij 'Know your customer'. Dus we weten natuurlijk ook wel met wie we zaken aan het doen zijn en hoe dat precies gaat. En als wij die twijfel hebben, dan is het van: en hoe denkt u dat te gaan doen? Want we hebben gezien dat u dat en dat en dat ook al aan verplichtingen heeft.' Dus ik denk dat wij het met elkaar heel makkelijk eens zijn. Ik zou niet weten hoe je dit nog scherper in een algemene procedureverordening moet zetten, dat ik belastingdingen moet aanvragen. Maar het fenomeen 'Know your customer', om maar een voorbeeld te noemen, dat is nu juist erin gezet om te voorkomen dat wij geen zicht hebben op: wie zijn het nou allemaal, en wat doen die nog meer. En dat was een van de leermomenten uit de rapporten. Dus ik denk dat wij die goed voor ogen hebben, en dat wij kunnen voorkomen waar u bang voor bent. Ja, en ik denk dat het goed is om ook even met de Griffie en ook even intern eens te kijken. Want ik snap goed mijnheer Ernst, wat u zegt. Als er een verordening wordt aangepast en er zitten maar een paar aanpassingen in, dan denk ik dat het heel makkelijk is om even makkelijker zichtbaar erbij te zetten wat er precies aangepast is. Dat scheelt u een hoop werk, zou ik zo zeggen. Maar ik ga nu bijna op de stoel van degenen zitten die dat moeten uitvoeren, maar ik zie daar geen zweetdruppels in één keer. Dus ik denk dat zo iets een slim advies is. Dat was het, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel voor de beantwoording. Dan kijk ik toch nog even naar de commissie opnieuw. Een aantal fracties hebben aangegeven: hamerstuk. Er waren er volgens mij zeker twee die zeiden: bespreekstuk. Mijn vraag is aan die fracties: blijft het nog steeds een bespreekstuk voor u, of kan het door als hamerstuk? De heer Van den Beucken.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Het kwartje is net gevallen naar de andere kant toe. Ik zei daarstraks al: het is net aan geen hamerstuk. Ik heb nog even snel dat document doorgelezen, niet zo snel als mevrouw Berghorst, wat er gisteravond nog bijgevoegd is. Al met al valt het net de goede kant op.

De voorzitter: Daar danken uw commissieleden u ongetwijfeld voor. En dan kijk ik of het alsnog voor een fractie een bespreekstuk is. Als dat niet het geval is, dan constateer ik dat dit als hamerstuk wordt doorgeleid naar PS. Dank u wel. Geef ik nu even één minuut even de ruimte voor het wisselen van het woordvoerderschap.

[SCHORSING]

5 FINANCIËN

5.1 G-22-047 Statenvoorstel inzake Financieringsvoorstel Limburg Energie Fonds (LEF) ten behoeve van Mijnwater, brief GS van 22-11-2022 (GS DOC-00361325)

De voorzitter: Mag ik iedereen verzoeken om weer zijn plaats in te nemen? Dank u wel. Oké, we zijn aangekomen bij agendapunt 6, Financiën. 6.1 Statenvoorstel inzake Financieringsvoorstel Limburg Energie Fonds (LEF) ten behoeve van Mijnwater. Dit Statenvoorstel behandelen wij in twee termijnen, waarbij u de welbekende wensen en bedenkingen kunt indienen. Ik verzoek u om eventuele wensen en bedenkingen, die u nu al weet, al te mailen naar de commissiegriffier. Zijn e-mailadres staat op het scherm en in de agenda. De spreektijd is vijf minuten per fractie en ik geef als eerste het woord aan de PVV. Wie mag ik het woord geven? De heer Ernst, aan u het woord.

De heer Ernst (PVV): Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, Mijnwater. Mijn water, zijn water. Ik voel het aan mijn water: het komt niet goed en het zal ook nooit goedkomen. Het is nooit wat geweest, het is nog steeds niets en het gaat ook nooit wat worden. Dit project is net zo donker en diep als de gangen waar het mijnwater in stroomt. Ook daar liggen doden en dit gaat er eerdaags ook wel op lijken dat dit er ook van gaat komen. Deze week weer de meldingen: Brands haakt af, fwiet, vijfhonderd woningen weg. Dat waren nog alleen de huurwoningen, niet de geplande particuliere die nog aan moesten sluiten. Dus zevenhonderd, achthonderd woningen weer weg, gewoon omdat het niet werkt. Heel simpel, maar niemand wil dat inzien, want er zitten mensen met dikke salarissen. Die blijven maar volhouden: joh, hier gaan we echt iets van maken. Nee, we gaan er niets van maken. Eerder is al op meerdere plekken duidelijk geworden dat dit soort technieken niet werkt. De warmtenetten werken niet. Er is geen voorbeeld in dit land te bedenken waar het goed komt, waar de mensen er lekker warm bij zitten tegen een redelijke prijs. De CO₂-reductie van ...

De voorzitter: Dat roept enkele vragen op, denk ik. De heer Van Wageningen.

De heer Van Wageningen (D66): Ja. U zegt nu opnieuw dat warmtenetten niet werken. Realiseert u zich, die vraag stel ik telkens, dat u nu in een gebouw zit dat met een waternet wordt verwarmd? De hele stad Helsinki wordt met warmtenetten verwarmd. [geroezemoes]

De voorzitter: Graag via de voorzitter. De heer Van Wageningen, heeft u ook een vraag?

De heer Van Wageningen (D66): Ja. Realiseert u zich dat warmtenetten een feit zijn en ook werken?

De voorzitter: De heer Ernst.

De heer Ernst (PVV): Ik denk dat er heel wat particulieren zijn die een leuke dikke rekening krijgen, die nu nog in de kou zitten. Dat is het merendeel van de mensen. Nogmaals, dit is een kwestie van probability of possibility. De probability is nagenoeg 0. Possibility is er, maar die probability is heel erg klein.'

De voorzitter: Voordat u doorgaat, dat roept nog een reactie op van mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ja, voorzitter, ik woon in de wijk Hoogveld in Sittard-Geleen. Dat is een wijk die volledig met een warmtenet verwarmd wordt. Het werkt prima. Ons huis is uitstekend warm. Het enige wat lastig is, is de energierekening, maar dat is een ander probleem. Dat heeft niets met mijnwarmte te maken. Dus ik denk dat het goed is als de heer Ernst eens op verkenning gaat in een

aantal wijken die op dit moment op warmtenetten zijn aangesloten. Ik ben best bereid om de heer Ernst bij mij thuis voor de koffie uit te nodigen, als hij daar interesse in heeft. Dat is een aanbod, dus wilt u een kopje koffie komen drinken?

De voorzitter: Ik vind het fantastisch en interessant wat hier gebeurt. Ik ga daar verder niet op door, behalve dat ik u uitnodig, mijnheer Ernst, om uw betoog te vervolgen. Of u nu dat aanbod aanneemt of niet, dat laat ik aan u. De heer Ernst.

De heer Ernst (PVV): Nou, ik ben altijd te vinden voor een kop koffie en een goed gesprek, dus ik zie niet in waarom dat ... Ondanks of misschien net door onze verschillen zou dat wel een heel interessant gesprek kunnen worden. Maar goed, terugkerend naar mijn inbreng, er wordt hier ook gesproken over een CO₂-reductie. Als je dat al een wezenlijk iets vindt, dan blijkt het gewoon een lachertje te zijn. Wat was het? 10.000 ton per jaar van 250.000 Watt, wat dan in Heerlen veroorzaakt zou worden ... Het gaat eigenlijk ook helemaal nergens over. Nog steeds weer de vraag ook: hoeveel graden koop ik nu voor die miljoenen die daarin gaan? Ik ben nog steeds op het antwoord aan het wachten van de vorige keer dat ik het gevraagd heb. Toen kreeg ik als antwoord: ja, het is wetenschappelijk bewezen. Toen heb ik gezegd: ja, reken het dan even uit en laat het me even weten. Ik heb ook toen gezegd: het mag ook in heel veel decimalen achter de komma, als ik maar een getal krijg. Maar dat getal krijg ik nooit. Blijkbaar zijn ze de nullen nog steeds aan het schrijven achter die komma, waar het moet komen. Daarop verder inhakend, in het vorige stuk gaf de heer Van der Valk aan duurzaamheid op te geven bij het verstrekken van een subsidie. Daar moet een duurzaamheidseis komen of men moet dat aan gaan tonen. Nou, dan zou je hier al meteen een streep door kunnen halen, want in Brunssum, om de boel een beetje op gang te krijgen, moeten ze noodvoorzieningen treffen om die wijk daar warm te krijgen. Ik wil niet weten waar die op draait, maar ik heb zo'n vermoeden dat dat niet het meest milieuvriendelijke spul zal zijn waar daar de generatoren op draaien, om die wijk die voorzien zou moeten zijn van deze manier van verwarmen überhaupt warm te krijgen. Ja, goed, wat ons betreft, er is een wens ... Ik weet niet eens of ik hem op moet gaan geven. De wens is: laten we nu gewoon eens even terugkeren naar de realiteit en ons gewoon realiseren dat hier dus gewoon miljoenen aan belastinggeld ingestoken worden, die uiteindelijk helemaal nergens toe leiden.

De voorzitter: Dat roept een vraag op bij de heer Van Wageningen. De heer Van Wageningen.

De heer Van Wageningen (D66): De Provincie Limburg kreeg ooit € 1,1 miljard toen we de investering verkochten. Daarvan hebben we ook getwijfeld. Er hebben mensen gezegd: dat zijn allemaal miljoenen, dat moeten we niet doen. We moeten kolen blijven stoken en we moeten ... U zegt: de realiteit onder ogen zien. De realiteit is dat we rijk zijn vanwege investeringen in het verleden in de energiehuishouding. Ziet u die realiteit ook echt onder ogen?

De voorzitter: De heer Ernst.

De heer Ernst (PVV): Nou, die realiteit was er inderdaad toen, maar nogmaals, dan kom ik weer op het geval van possibility of probability: het is possible, maar niet probable in dit geval. Hè? Als je ziet wat er allemaal nog in moet en wat de resultaten zijn, hoeveel jaren dat het al bezig is, waar we nu zijn; een slak is nog sneller. Ja, misschien dat we over honderdvijftig jaar resultaat met dit vehikel zouden kunnen gaan boeken, maar je moet je ook afvragen wat je er in die tijd al in gestoken hebt en wat dan daadwerkelijk het rendement op die investering zal zijn.

De voorzitter: Dat roept een reactie op van de heer Van Caldenberg. De heer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja, welke alternatieve energiebron ziet de heer Ernst dan op een soort van kortere termijn gerealiseerd?

De voorzitter: De heer Ernst.

De heer Ernst (PVV): Nou, daar kan ik een boom over opzetten, over welke energiebronnen dat zouden moeten zijn, maar ik weet niet ... Ik denk dat we het in dit stuk moeten houden bij het wel of niet adviseren om geld te gaan stoppen in mijnwater en over eventuele andere producten denk ik dat we het in een andere setting moeten hebben.

De voorzitter: De heer Van Caldenberg, uw vervolgvraag.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja, kijk, ik ga er een beetje van uit dat de PVV ook nog na de verkiezingen in oplossingen wil denken. Dan ben ik wel benieuwd welke oplossing de PVV dan heeft voor het energieprobleem. Ik denk dat ze dan gaan zeggen: ja, kernenergie. Maar over hoeveel jaar hebben we dat dan gerealiseerd? Dat duurt nog wel even volgens mij. Dus hoe ziet de PVV dat voor zich, om op korte termijn gewoon die problematiek op te lossen? U kunt dit wel afschieten, maar daarmee hebben we nog geen alternatief voor het probleem dat we hebben.

De heer Ernst (PVV): Als je het dan over termijnen hebt: gezien de mogelijkheden die er nu zijn, denk ik dat je sneller kernenergie geïmplementeerd hebt dan dat mijnwater een succes wordt. Ik denk dat daar wel een factor 5 makkelijk in zit. Als we nu beginnen te bouwen op een bepaalde locatie, hebben we over tien jaar, waarschijnlijk nog eerder, zo'n ding functionerend. Mijnwater, ja, dat gaat nog vijftig jaar duren. Zoals ik al eerder aangaf, die slak gaat echt niet harder lopen dan dat hij nu loopt, ondanks dat je daar nog miljoenen in gaat storten. Maar goed, nogmaals, ik wil daar best met u een keer over... In een ander gremium kunnen we over die oplossingen denken. Ik wil het nu even bij dit stuk en onze visie daarop houden. Ja, goed, als het dan al zo'n successtory is, vragen wij ons natuurlijk ook af waarom er dan niet talloze bedrijven zijn die staan te trappelen om daarbij in te springen en waarom het vehikel nog steeds aan de subsidie moet blijven hangen, dat daar belastinggeld via het Energie Fonds in moet gaan. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, de heer Ernst. Mevrouw Boven, aan u het woord.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. Wat verrassend. De Partij voor de Dieren hecht een groot belang aan de energietransitie en we vinden het dan ook prima dat een Provincie pilots met innovatieve, schone energietechnieken bevordert zo lang die geen schade aanrichten aan de ecologie. Ook vinden wij het goed dat de Provincie samen met anderen publieke duurzame energieopwekking en energie-infrastructuur realiseert en de opbrengsten daarvan opnieuw in verdere verduurzaming steekt. Op het eerste oog lijkt het financieringsvoorstel van het LEF inzake mijnwater dan ook goed aan te sluiten bij de ambities van de Partij voor de Dieren. Maar toch maken wij ons zorgen over de vele risico's die in dit plan zijn beschreven en de gebrekkige of ontbrekende uitgangspunten. Dat roept dan de vraag op of we er dan maar mee doorgaan omdat we er nu eenmaal aan begonnen zijn. Ik heb een aantal vragen. Bij Mijnwater is gekozen voor een zeer innovatieve energietechniek van een vijfde generatie warmte- en koudenet. Des te innovatiever, des te groter de technische risico's. Kan GS aangeven of deze techniek nu voldoende stabiel is om leveringszekerheid zonder bijkomende problemen in de koude- en warmteaanvoer van de gebruikers te bieden? Dan staat op bladzijde 6 dat vooral voor utiliteitsbouw en hoogbouw wordt gekozen. Heeft consultatie bij potentiële afnemers plaatsgevonden over het al dan niet willen overstappen naar

Mijnwater? Zo ja, wat was de uitkomst van die consultatie? In de risicoanalyse staat dat de markttarieven door RHDHV als redelijk hoog worden beschouwd. Wat zijn de markttarieven van gas waarmee de vergelijking heeft plaatsgevonden? Als zelfs bij de huidige marktprijs de prijzen van Mijnwater als relatief hoog worden beschouwd, dan is Mijnwater dus echt heel erg duur. Het is gebruikelijk dat bij een nieuwe techniek eerst veel geld in de infrastructuur moet worden geïnvesteerd. Bij meer aansluitingen wordt de prijs per aansluiting steeds lager, totdat het rendabel wordt. Bij hoeveel aansluitingen komt Mijnwater BV in de zwarte cijfers en is fase 2 van het masterplan nodig om daar te komen? Kan de Gedeputeerde aangeven of deze techniek of uitbreiding daarvan risico's geeft voor de bodem of het grondwater, zoals verzakkingen of vervuiling? Zo ja, wat zijn dan deze risico's? Is daarbij advies gevraagd van het Staatstoezicht op de Mijnen? Gezien de complexiteit van dit onderwerp vinden wij het lastig om in te schatten of het College een wijs besluit neemt met deze verdere investering in Mijnwater. Indien een externe partij zou instappen die mee wil investeren en delen in de risico's, zou ons dit meer vertrouwen geven. Onze wens is daarom dat nu alleen de absoluut noodzakelijke investeringen worden gedaan, totdat een strategische partij mee wil doen in Mijnwater BV. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan nu het woord aan mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ja, voorzitter. Ook dit stuk heb ik moeten snellezen, dus ... Ik denk dat ik erg vlot ben. Wat ik wel zorgelijk vind, is dat er op dit moment geen andere strategische partners willen instappen, ondanks dat uitdrukkelijke verzoek vanuit Provinciale Staten. Ik zou ook graag willen weten van de Gedeputeerde: hoe bent u te werk gegaan in uw zoektocht naar andere strategische partners? Wat voor soort strategische partners heeft u dan benaderd? Zijn dat private partijen? Zijn dat publieke partijen? Met name ook... Dan kijk ik eventjes naar pagina 3 van het Statenvoorstel, waar staat dat minister Jetten op 21 oktober bekend heeft gemaakt dat hij kiest voor publiek eigendom van warmtenetten, omdat deze netten net als gas- en elektriciteitsinfrastructuur gezien worden als een cruciale infrastructuur. Dan denk ik: nou, hartstikke goed. Ik ben het daarmee eens. Maar wat staat daar dan tegenover? Je kunt vanuit de Rijksoverheid natuurlijk heel makkelijk zeggen van 'ja, alle warmtenetten zijn cruciale infrastructuur' zolang andere overheden al die kosten dragen. Dus de vraag aan u is ook: hebt u ook bij de rijksoverheid gevraagd of hier wat tegenover staat in financiële zin en zo ja, wat is daar dan het antwoord op geweest? Wat ik hier lees gaat vooral over wetgeving. Tot slot, kunt u ons een update geven van de stand van zaken rond staatssteun? Het staat hier vermeld als een risico. Er staat dan bij dat het waarschijnlijk staatssteun is en dat het daarom gemeld moet worden bij de Europese Commissie, dat daar een doorlooptijd of een besluitijd van zes maanden tegenover staat, maar wat gebeurt er nou – dat staat er volgens mij niet – als de Europese Commissie daarop negatief reageert?

De voorzitter: Dat leidt tot een vraag van de heer Ernst. De heer Ernst.

De heer Ernst (PVV): Die vraag had ik al iets eerder, maar ik moest even wachten op de inbreng van mevrouw Berghorst voor ik hem kon stellen natuurlijk.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ik had de vraag voordat ik überhaupt begon ...

De heer Ernst (PVV): Nou ja, in ieder geval: zoals gezegd, ik neem die uitnodiging voor koffie graag aan, maar ik zou wel graag willen weten op welke wijze het warmtenet dat in die buurt ligt van warmte voorzien wordt. Volgens mij wordt dat niet via mijnwater of geothermische warmte voorzien, maar gebeurt dat via andere kanalen, zoals zijnde industrie en ik dacht zelfs dat er een biomassacentrale aan gekoppeld is. Dat zou ik graag willen weten dan.

De voorzitter: Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ja, onze wijk wordt op dit moment verwarmd met een kleinschalige biomassacentrale die snoeiafval verbrandt, dus dat is snoeiafval dat ieder jaar teruggroeit. Daarom zit er een vrij... Daarom werd het toen de wijk werd aangelegd gezien als een duurzame optie. Daar is nu discussie over, dus dat is een heel interessante vraag, maar misschien is het goed als we dan samen daar ook op bezoek gaan. Dan kan die eigenaar van die biomassacentrale u heel goed uitleggen wat zij doen aan CO₂-reductie.

De heer Ernst (PVV): Nou, laten we dat dan vooral doen.

De voorzitter: Het begint met een uitje. Het wordt nu al een bezoek. Ik zie dadelijk een vakantie aankomen. Laten we maar snel doorgaan naar de heer Van Est. De heer Van Est.

De heer Van Est (50PLUS): Ik moet nu goed op mijn woorden gaan letten, anders krijg ik misschien straks dezelfde uitnodiging om op bezoek te gaan. Voorzitter, even ter lezing, wat 50PLUS vervelend vond is dat wij zien dat het gesplitst was in twee zaken: Mijnwater Infra en Energie BV. Er worden afkortingen genoemd, maar in de verdere stukken kom je dan toch weer Mijnwater tegen. Dan denk ik: welke is het nou? Dat vond ik heel moeilijk, om het zo te lezen. Voor 50PLUS zitten er heel veel risico's in. Dat vonden wij toch wel gevaarlijk. Als je nu dat ziet; dat is juridisch, financieel ... We lopen kans om onze inleg te verliezen. Ik vroeg me bijna af bij het lezen of we niet beter naar Holland Casino konden gaan met het geld, als je dat zo las. Dat was eigenlijk de vraag die wij hebben. Wij zien er allerhande risico's in, waarbij alleen maar wij het risico lopen als Provincie, dus eigenlijk de belastingbetaler in dat opzicht. Ten aanzien van de Europese Commissie vonden wij nog dat die uitspraak zes maanden later is. Dat is ongeveer mei volgend jaar. De vraag van 50PLUS was: wij moeten toch wachten op of dat wel gewaardeerd wordt of niet. Kunnen wij dan niet dan een beslissing nemen, als wij weten: het is goedgekeurd. Dan zit er ook een nieuwe Staten. Ik ben niet zo voor over het graf regeren, dus dan zou ik eigenlijk zeggen: kunnen we ook zeggen dat we het wel aan gaan vragen, maar dat we de beslissing pas nemen op het moment dat we bericht hebben van de Europese Commissie. Natuurlijk heb ik het vertrouwelijke stuk, dat bij Treasury ligt; dat mocht ik niet inzien, dus ik kan daar ook heel moeilijk een oordeel over geven in dat opzicht. Nee, dat weet ik, maar dat maakt het wel moeilijk om een oordeel te kunnen geven. Ik blader nog eventjes door. Ja. Nogmaals eventjes, we zien te veel risico's hierin op dit ogenblik en ik hoop dat de Gedeputeerde in ieder geval iets kan wegnemen, dat die risico's toch goed te kwantificeren zijn of dat we daar een beter gevoel bij kunnen krijgen. Het is heel veel in dat opzicht. Tevens, ja, we willen niet de discussie voeren over of het een warmtenet is, maar het zit ook weer in de bodem en we zien steeds meer dat er in de bodem allerlei rare verschuivingen ontstaan. Niet dat we dadelijk heel veel investeren hierin en dat we straks een heel groot probleem hebben, dat er toch weer schades komen door het gebruik van dit aspect. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dat roept dan een vraag op van de heer Van Wageningen.

De heer Van Wageningen (D66): Ja, de vraag is: realiseert u zich, voordat u dat gaat ... Realiseert u zich dat de prijs van aardgas voor de gebruikers vier keer over de kop is gegaan in korte tijd? Dat was altijd een risico, maar dat risico heeft zich al voorgedaan. Het is een zeer reëel risico. Vindt u het in het licht daarvan niet goed dat er ook risico's worden genomen om alternatieven te ontwikkelen voor dat aardgas? Natuurlijk, niets is vrij van risico's, maar in uw bijdrage doet u het voorkomen van 'als er

een risico is, dan moeten we het maar beter niet doen.' Maar we ontkomen niet aan risico's. Realiseert u zich dat?

De voorzitter: De heer Van Est.

De heer Van Est (50PLUS): Ja, de vraag is alleen hoeveel risico's je wilt nemen. Kijk, we nemen al een heel groot risico met D66 in het kabinet. Wat dat betreft is dat ook een ... Als ik naar de financiële situatie kijk ... Ik heb ook gezegd: ik wil niet die discussie voeren over aardgaswarmte of niet. Maar je gaat er zo veel belastinggeld om vragen en er zitten zo veel risico's in. Het kan ook helemaal niets worden. Als ik lees dat bij beoogd resultaat niet een resultaat staat, maar een mogelijkheid, "het kan leiden tot", dan vind ik dat gevaarlijk. Dan hebben we straks iets gedaan, dan zijn we het geld kwijt en hebben we straks ook niet het geld om misschien andere initiatieven die ook nog een goede toekomst zouden kunnen geven te beoordelen. Het geld is dan hierin geïnvesteerd. Ik vraag gewoon aan de Gedeputeerde: kunt u mij iets meer zekerheid geven dat het een reële investering is, zodat het dan een positief besluit kan worden. Ja, aardgas gaat vier keer over de kop. Die aardgasprijzen stijgen tegenwoordig ... Nou, die zijn zowel hoog als laag. Ze kunnen volgende week weer laag zijn en dan weer hoog. We hebben eigenlijk ook fossiele brandstoffen ... We weten wat daar het probleem van is, dus dat is ook niet het probleem. Maar we moeten het daar niet aan overleggen. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Baneke, GroenLinks.

De heer Baneke (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Ja, mijn voorganger had natuurlijk een uitgebreid resumé over investeringen in zaken en risico's nemen. Ik denk dat het juist een taak is van de Staten om daar een oordeel over te vellen. Ik bedoel, er zijn een x-aantal dossiers hier waar politieke meningen over uiteenlopen. Ik noem maar een bepaald vliegveld, wat ook heel veel geld kost en waar je ook je eigen opvattingen over kunt hebben. Terugkomend op dit voorstel: een hoop vragen zijn al gesteld die ik ook had. Twee blijven over eigenlijk: er staat in de stukken een heel verhaal over de total costs of ownership, gerelateerd aan lucht-water-warmtepompen en hoe zich dat verhoudt. Mevrouw Boven van de Partij voor de Dieren had daar ook al een vraag over: met welke grootheden is daarbij gerekend? Dat maakt nogal wat uit, zeker bij die fluctuerende prijzen op dit moment. Het kan zomaar zijn dat die berekeningen een x-aantal jaar of een half jaar geleden of wat dan ook plaatsvonden, waardoor eigenlijk de TCO veel gunstiger zou kunnen afsteken ten opzichte van nu. De tweede betreft de financiering. We hebben het LEF opgeladen met twee subfondsen, warmte en nog een ander. Dit subfonds € 25 miljoen ... Sorry? Dat hebben we nog niet gedaan. Dat is de insteek, zeg maar. Dat wordt dan meteen uitgeput. Ik vraag me af of dat wijsheid is. Misschien weet de portefeuillehouder of er nog andere projecten in de pijplijn zitten die hier ook eventueel voor in aanmerking zouden kunnen komen, want ja, het is meteen einde oefening voor het subfonds. Dat waren mijn twee vragen.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Van Caldenberg, aan u het woord.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja, voorzitter, er waren tijden dat de PvdA zo ongeveer iedereen uitnodigde om een kopje thee te komen drinken. Ik kan me ook herinneren dat de PVV daar dan iets van vond, maar ik heb ook wel een beetje het gevoel dat als de heer Ernst ingaat op de uitnodiging van mevrouw Berghorst dat hij ernstig op de koffie gaat komen. Dat denk ik wel, eerlijk gezegd, voorzitter. Nu naar het voorstel. Allereerst even over het proces. Hij is toegevoegd aan de agenda. Dat vond ik wel bijzonder. De vraag is eigenlijk: hoe is het nou gekomen dat die is toegevoegd aan de agenda? Hij was bij de nazending ... Toen kwam hij er in één keer op. Hij stond nog niet op een voorraadagenda. Zo van: waar komt dit nou vandaan? Ik kan mij niet aan de indruk onttrekken dat dit

op deze agenda terecht is gekomen naar aanleiding van de discussie die we in de vorige commissievergadering hebben gehad over het LEF en de subfondsen, waarvan in ieder geval het College dacht dat ze daar wel voldoende mandaat voor hadden van de Staten op basis van een eerder Statenbesluit, maar dat in die vorige commissievergadering de commissie nogal kritisch was over het instellen van die subfondsen bij het LEF en nog niet dat warme gevoel, dat vertrouwen gaf dat we daarmee aan de slag konden gaan. Dus ik zou graag een toelichting willen hebben van het College over waarom dit nu op de agenda staat en waarom stond het er niet eerder op? Hoe is dat proces nu gegaan? Daar heb ik op zijn minst behoefte aan. Dan hebben we te maken natuurlijk met het LEF, wat in enigszins tumultueus vaarwater zit op dit moment, waarvan we deze week te horen hebben gekregen dat één van de mensen daar vertrekt per 1 januari. De vraag is of we deze discussie daar nu mee moeten vermengen. Dat lijkt me niet zo wijs en misschien dat we het bij het thema Bestuurscultuur volgende week er dan maar over moeten hebben. Waar wij wel veel zorgen over hebben, is dat er kennelijk nu heel veel geld van Provinciale Staten gevraagd wordt en dat er nu in ieder geval enige vorm van openheid gegeven wordt aan deze commissie over wat er nou allemaal in dat LEF gebeurt. Eigenlijk is dat heel raar, want op het moment dat er dan flink geld gevraagd wordt, dan wordt ons de informatie gegeven die we graag willen, maar daarna moeten we eigenlijk onze mond houden en mogen we niets meer zien. Wat ik eigenlijk graag wil, is dat de governancestructuur bij het LEF op orde komt. Dan kunnen we een raad van commissarissen gaan instellen bij Polestar Capital. Dat is allemaal wel prima. Maar wij moeten zorgen dat wij als grootste investeerder daar veel meer grip op krijgen. Wat mij betreft zorgen we dat we dat regelen voordat we dit soort grote investeringen doen. Daarmee wil ik niet zeggen dat ik dit op de lange baan wil schuiven, maar ik wil wel een aantal toezeggingen hebben dat het College nadrukkelijker zorgt dat de governance veel beter doorzichtig wordt voor Provinciale Staten. Ik denk dat dat van belang is. Dan kunnen we daarna ook wel verder praten over hoe dat dan verder moet. Dan naar de inhoud, want niets is zonder risico. Mijnwater is zeer zeker niet zonder risico. Dat lezen we ook. Daar moeten we goed mee omgaan. Tegelijkertijd zien we ook dat er heel veel alternatieven worden aangedragen die misschien op papier beter lijken, maar in de praktijk ook nog op vrij weinig plaatsen gerealiseerd worden. Hier zijn al flink wat aansluitingen gerealiseerd van een warmtenet. Dat schept ook verwachtingen en verplichtingen naar mensen die daarmee te maken hebben. Soms moet je het perfecte niet de vijand van het goede laten zijn, dus de vraag is: moeten wij hier de risico's blijven nemen? Dat is voor onze fractie nog niet duidelijk, maar tegelijkertijd; als wij een antwoord willen vinden op de energiecrisis waar we nu in zitten, dan zullen we wel moeten nadenken over dit soort alternatieven, want afhankelijk blijven van Poetin is nou niet per se datgene wat we met zijn allen moeten blijven willen.

De voorzitter: Zou u willen afronden?

De heer Van Caldenberg (SP): Volgens mij was dat mijn afronding, voorzitter.

De voorzitter: Dat is fantastisch. De heer Lodewijks.

De heer Lodewijks (VVD): Ja, dank u wel. Ja, een aantal vragen zijn natuurlijk al gesteld, maar ik ga toch eventjes voor de volledigheid van onze bijdrage in op een aantal dingen, die wellicht ook eerder zijn gezegd. Dit project, het mijnwaterproject, kent een lange geschiedenis. Uit mijn tijd in Heerlen ken ik het ontstaan daarvan en weet ik ook welke onzekerheden daaronder lagen en nog steeds liggen. Wat we in dit stuk lezen is eigenlijk dat het mijnwaterproject met name in relatie tot de beleidsdoelstellingen in de PES wordt beschreven, dus 60.000 woningen op warmte aansluiten en de CO₂-reductiedoelstellingen. Dat zijn allemaal politiek-strategische motieven. Om die te realiseren, zien we in dit stuk, is veel geld nodig, heel veel geld nodig in relatie tot heel grote beleidsmatige financiële

en juridische risico's. Wat ik nou jammer vind, is niet dat er stukken ter inzage liggen of onder geheimhouding, maar alle stukken liggen onder geheimhouding. Dan ontstaan er toch wel wat vragen, waaronder bijvoorbeeld het geheime stuk 'het Masterplan 2023-2030'. Dan denk ik: met zo'n beroerde financiële situatie die er is, waarom is niet in een soort besloten vergadering, net zoals we met NedCar doen en bij andere zaken, met Maastricht Aachen Airport enzovoort, zo'n masterplan besproken met de Provincie, met ons? Dat is een ... Wat was de aanleiding voor het masterplan? Wat was de financiële beroerde situatie? Ook hebben we het niet over de status van het mijnwaterproject gehad in het kader van de voortgang van LEF-projecten, zoals net ook werd medegedeeld. Dus die transparantie ontbreekt. De analyses van Royal Haskoning en DHV geven een aantal risico's aan, zoals: warmtepompen zijn een goed alternatief voor mijnwater, cluster aansluitingen alleen bij voldoende aanmeldingen, alleen aansluiting bij A, B en C in energielabels. Met andere woorden: grote onzekerheid dat een aantal aansluitingen wordt gerealiseerd. Het voorbeeld van Brunssum is net genoemd. Wat u aangeeft is: '30.000 aansluitingen zullen we in Kerkrade en Maastricht, of in Heerlen, moeten bereiken.' Maar is die doelstelling niet veel te ambitieus onder die condities die Royal Haskoning schetst? De adviescommissie geeft aan dat de investering op onderdelen niet past binnen de kaders van het LEF en dat daardoor de doelstellingen van een rendabel en revolverend fonds uit het zicht raken. Hoe kijkt u aan tegen deze conclusie? Komen hierdoor andere energietransitieprojecten met ook een hoogrisicoprofiel ... Gaan we daar dan niet meer in investeren? Komen die onder druk te staan? Of gaat het LEF straks uitsluitend nog in laagrisicovolle projecten investeren met weinig bijdrage aan onze transitiedoelstellingen? Een belangrijk punt vind ik dat uiteindelijk die energietransitie gefinancierd moet worden door de opbrengsten uit zo'n project. In het Statenvoorstel staat: "Zelfs vanuit financieel perspectief zou een andere keuze voor de hand liggen dan een agiostorting." Welke keuze zou dat dan zijn? En ook – dat is het laatste punt – het advies van de Treasury ligt vertrouwelijk ter inzage. Mijn vraag is dan, ik heb het niet gelezen, maar: was dit advies positief of negatief en op basis van welke risico's schetst men dan een positief of negatief advies? Wat daardoor... Dat brengt mij op het punt: wat ontbreekt in het stuk is een integraal overzicht van alle risico's en de mitigerende maatregelen die u daartoe neemt, om die risico's te verminderen dan wel aan te pakken. Tot slot de kosten. Bij deze wordt € 40 miljoen voor de eerste fase vanuit de Provincie gefinancierd. Wat zijn de verwachtingen voor fase 2? De krant opperde laatst een bedrag van € 132 miljoen. Tevens spreekt u over een fuik waarin we ons bevinden. Met andere woorden: dan zou ik ook verwachten dat er een scenario ligt van 'als we ermee stoppen, wat gaat dat dan kosten, niet alleen in financiële zin, maar ook in maatschappelijke zin?' Kortom, dit voorstel komt rauw op ons dak, is te snel, geeft mij geen comfort en in eerdere projecten hebben we gezegd: zou het niet verstandig zijn om daar nog eens over te praten en in een vertrouwelijke sessie die vier rapporten eens door te nemen om te kijken waar we staan? Dus als ik een wens mag bedenken, dan zou ik graag een extra toelichting willen hebben in besloten sfeer, om die vier rapporten met negatieve adviezen, die niet echt in het stuk staan, toch eens te bespreken en een wens is om dat integrale overzicht te krijgen, met al die risico's en de mitigerende maatregelen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dat leidt nog tot een vraag bij mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ja, volgende week is de Statenvergadering. Moet ik uit uw wens dan ook opmaken dat u eigenlijk wenst om dit stuk een maandje op te schuiven? Minstens, hoor ik hier.

De voorzitter: De heer Lodewijks.

De heer Lodewijks (VVD): Ik denk minstens.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ik hoor het hier. Minstens.

De heer Lodewijks (VVD): We hebben over heel veel projecten, waar minder geld in zit, veel langer gedaan. Het geeft mij gewoon geen comfortabel gevoel om nu ja of nee te moeten zeggen. Ik hoor ook graag wat het betekent als we dat niet doen, maar het zou mij meer comfort geven als wij in een besloten setting eens echt op die vier rapporten in kunnen gaan en we zo de risico's ook kunnen duiden. Wat mij verbaast is gewoon dat er negatieve adviezen zijn en dat we daar eigenlijk overheen stappen. Makkelijk. Ja, ja, maar goed, het is even in dit geval ... [geroezemoes]

De voorzitter: Even via de voorzitter, alstublieft.

De heer Lodewijks (VVD): We hebben NedCar besloten gehad. We hebben in Venlo deze procedure gedaan. We hebben met Maastricht Aachen Airport meer comfort gekregen en er langer over gedaan. Dit gaat in een week. Dat vind ik lastig.

De voorzitter: Uw wens is duidelijk. Dank u wel. Mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Ja, voorzitter, bij lezing ... Ik had dezelfde vragen ook over het proces. Vrij laat ingeschoten. Het gaat over heel veel geld. We hebben over MAA twintig keer langer gedaan dan dit, maar dit lijkt in financiële termen dezelfde kant op te gaan. Ik had een heleboel vragen. Een deel is ook gesteld. Volgens mij zit hier iets onder waar we het wat principiëler over zouden moeten hebben wat mij betreft. Dat is het principe dat met Mijwater – ik denk ook met Het Groene Net – gepoogd wordt om een rendabel warmtenet te ontwikkelen en te exploiteren, waarbij alle kosten, zowel investeringen als exploitatie als onderhoud, alsook een reservering voor nieuwe investeringen, gewoon uit de exploitatie moet komen, waarbij de tarieven gereguleerd zijn. Dus in die zin is er niet echt marktwerking, want je kunt de tarieven niet zelf bepalen, maar de kosten heb je wel. Maar als ik nou kijk naar energie-infra die in het verleden is aangelegd, de bestaande gasnetten, elektriciteitsnetten enzovoort, dan weet ik bijna zeker dat er aan de voorkant heel veel overheidssubsidie in gestoken is. Als we naar recente ontwikkelingen kijken; volgens mij staat er geen windpark op zee en geen zonnepark op land dat niet al dan niet via RDE of anderszins zo'n onrendabele top afgedekt heeft gekregen van het Rijk om binnen die kaders van gereguleerde tarieven een rendabele businesscase te hebben. Waarom zou Mijwater nou erin slagen om volledig zelfstandig rendabel te kunnen worden daar waar bijna geen enkele andere complexe energie-infra-investering dat kan? Waarom zitten we dan naar een businesscase te staren die maakt dat we in the best case hooguit mogelijk quitte zouden kunnen spelen, maar waarvan op tientallen pagina's in stukken wordt gezegd dat dat eigenlijk niet realistisch is. Waarom jezelf afvragen waarom de markt niet investeert, terwijl geen enkele marktpartij ooit investeert in een onrendabele businesscase. Die zijn niet gek. Dus waarom niet gewoon die onrendabele top zichtbaar maken, al dan niet in diverse scenario's hè, want er zitten natuurlijk best wel wat variabelen in in de toekomst, en gewoon op zoek gaan naar afdekking van die onrendabele top? Waarom nog eens twintig jaar ploeteren om iets te realiseren wat niet te realiseren is en waarbij continu teleurstelling is ingebakken, omdat het initiële doel niet realistisch is, namelijk een zelfstandig rendabel net exploiteren.

De voorzitter: Dat leidt tot een vraag bij de heer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja, in het stuk staat dus ook dat Mijwater eigenlijk niet per se past bij de doelstelling van het Limburgs Energie Fonds.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Ja, daar kom ik dadelijk op.

De heer Van Caldenberg (SP): Dan is dus mijn vraag...

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Mag ik dat dadelijk doen?

De heer Van Caldenberg (SP): Jazeker. Dan kom ik daar dadelijk op terug. Dan houd ik er nog eentje over, voorzitter.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Het kabinet heeft inmiddels uitgesproken dat dergelijke netten niet alleen essentieel zijn in de energietransitie, maar ook in publieke handen moeten blijven. Daar is het CDA het eigenlijk roerend mee eens. Dat doen we ook voor water, dat doen we voor gas, dat doen we voor elektra. Alle infra is in overheidshanden. Overigens ook alle andere infra in relatie tot mobiliteit. Je zou je zelfs nog kunnen afvragen of we dat met het internet niet ook hadden moeten doen, maar goed, dat is een gepasseerd station. Maar als we dat nou zeggen, dan ligt het toch ook voor de hand dat diezelfde overheid ook de onrendabele top afdekt van investeringen in warmtenetten, want je kunt toch niet publiekelijk roepen: ik vind het A essentieel voor onze transitie en B ze moeten in overheidshanden zitten, maar C, zoek het maar uit, ik betaal er niets aan. Dus als je dan al zegt 'de overheid moet een onrendabele top afdekken', is het hooguit nog de discussie: is dat het Rijk of de Provincie? Het voorstel zoals het nu voorligt ... Het heet niet 'onrendabele top', maar het is het feitelijk wel, want die eerste € 30 miljoen zijn ook al afgewaardeerd. Dat is feitelijk ook een onrendabele top. Moet dat nou het Rijk zijn of moeten dat Provincie en Gemeente zijn? Ik vind dat dat het Rijk moet zijn.

De voorzitter: Dank u wel. Daar is een vraag over van de heer Westhoff. De heer Westhoff.

De heer Westhoff (Fractie Westhoff): Mevrouw Depondt, heeft u in het stuk gelezen dat Enpuls, in principe een overheidsorganisatie, al eigendom is van het infrastructuurdeel van dit project? Dus met andere woorden: waar wij nu over aan het praten zijn, is alleen de investering in het energieproductiegedeelte.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Dat is niet correct. De investering ...

De voorzitter: Mevrouw Depondt, via de voorzitter graag. Mijnheer Westhoff, bent u klaar met uw vraag?

De heer Westhoff (Fractie Westhoff): Ja.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): In het stuk staat inderdaad dat er een scheiding is tussen infra en levering in juridische zin, maar dat beide partijen gezamenlijk voor de investeringen staan. Dit is ons deel van de investeringen.

De voorzitter: De heer Westhoff.

De heer Westhoff (Fractie Westhoff): Dan is dat een vraag dadelijk aan de Gedeputeerde, want ik ben het daar waarschijnlijk niet mee eens.

De voorzitter: Mevrouw Depondt, vervolg uw bijdrage.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Als je ervan uitgaat dat die onrendabele top door het Rijk moet worden afgedekt, dan moeten we dat nu gaan regelen. Als wij nu 40 miljoen steken in Mijnwater, wetende dat de volgende 40 miljoen er alweer zo ongeveer aan staat te komen, dan zijn we een momentum gepasseerd waarop je de principiële vraag moet stellen: als dit bijdraagt aan de energietransitie en in overheidshanden moet zijn, moet het Rijk dan niet die onrendabele top afdekken? Als we betaald hebben, is dat momentum voorbij en niet alleen voor Mijnwater, maar waarschijnlijk straks ook voor Het Groene Net.

De voorzitter: Zou u willen afronden?

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Dan ga ik nu even ... Dat betekent overigens voor ons dat we nu voor een standstill zouden moeten kiezen en niet voor een investering, maar gewoon moeten gaan voor afronding. Dan even het LEF. Wij vinden het eigenlijk heel oneigenlijk om dergelijke investeringen via het LEF te laten lopen, precies om de reden zoals ook in het stuk staat. Het is een dermate grote post binnen het LEF met een enorm risico dat de doelstelling van het LEF als zodanig onder druk komt. Wij vinden dat echt oneigenlijk. Dat moeten we niet doen. Als we al zouden vinden dat we die investering zelf zouden moeten doen, lees dus zelf de onrendabele top afdekken, want daar komt het dan in de praktijk op neer, dan moeten we dat niet via het LEF doen. Dan moeten we dat gewoon rechtstreeks doen. Als we het rechtstreeks doen, dan moeten we eigenlijk ook de initiële investering via het LEF eruit halen en dan moet het LEF gewoon doen waar we het LEF voor ingericht en opgericht hebben. Daar hebben wij ook een aantal wensen en bedenkingen over geformuleerd. Die liggen al bij de Griffie.

De voorzitter: Dank u wel. Inderdaad, ik maak graag gebruik van uw laatste zin, mevrouw Depondt, om iedereen even te verzoeken, voor zover nog niet gedaan, de wensen en bedenkingen ook per mail te sturen naar de commissiegriffier, naar het adres zoals het daar staat. Dan gaan we nu naar de heer Kappelle van Forum voor Democratie. Aan u het woord.

De Heer Kappelle (Forum voor Democratie): Dank u wel, voorzitter. Na de adviezen van het rapport van Haskoning gelezen te hebben en dit voorstel gelezen te hebben, kom ik tot één conclusie en dat is eigenlijk gewoon: het voorstel is onvolledig. Projecten kennen doelen, middelen en risico's. Het doel is zeker denk ik geschikt, alleen de risico's vind ik onvoldoende in kaart gebracht. Ik zie geen mitigatie van de belangrijkste risico's in het rapport. De vraag is of dit inzichtelijk gemaakt kan worden. Of is dit iets wat besproken wordt in één van de besloten documenten? Dat weet ik niet. Dat kunt u misschien toelichten. Wat is het risico op het ontbreken van de doorfinanciering indien dit nodig is? Dit is ook iets wat in de stukken beschreven is, dat mogelijkerwijs ook de rentabiliteit van het LEF in gevaar komt als het financieel de verkeerde kant op gaat. Dat heeft natuurlijk ook direct consequenties voor de financiële slagkracht van het LEF, dus ik ondersteun ook de opmerking van mevrouw Depondt dat de vraag die daar gesteld moet worden is: is dat wel iets dat eigenlijk door het LEF gedaan moet worden of misschien op een andere wijze? De andere vraag die ik had is: wanneer komt de rentabiliteit van het LEF door het project Mijnwater in het gevaar? Er wordt wel een opmerking gemaakt dat dit gebeurt, maar er is geen overzicht, geen grafiek die laat zien bij welke mate van financiële teruggang deze situatie ontstaat. De teneur van de stukken is eigenlijk dat er gesproken wordt over verschillende risico's, zonder dat zichtbaar gemaakt wordt hoe zwaar deze risico's wegen en wat de belangrijkste mitigaties zijn. Ook van onze fractie de wens om de vier rapporten in besloten sfeer te bespreken en het voorstel is om het op te schuiven. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Van den Beucken, aan u het woord.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Ja, dank u wel, voorzitter. Veel dingen zijn al gezegd, maar er is nog genoeg overgebleven voor de fractie van Lokaal-Limburg, godzijdank. Ja, ik hoor het al: haastige spoed is zelden goed. Ik denk dat wij in die redenering wel mee kunnen gaan. Wij zijn niet zo heel fel als de collega's van de PVV: Mijnwater, dat kan nooit iets worden. Maar van de andere kant hebben we daar ook wel behoorlijk wat kritische kanttekeningen bij.

De voorzitter: De heer Ernst.

De heer Ernst (PVV): Bent u zich ervan bewust dat kijkend naar het project er in Heerlen 55.000 adressen ongeveer zijn. In Kerkrade zijn er ongeveer 25.000. Dus we praten over een 80.000 adressen. De doelstelling van... De ambitie, om het zo maar even te zeggen, om het ding rendabel te krijgen ligt bij 30.000 aansluitingen. We hebben er ongeveer 80.000. Dit betekent dat meer dan een derde van de adressen aangesloten zou moeten gaan worden op mijnwater. Misschien dat u dan een cijfer kunt noemen: welk gedeelte van de gebouwen is geschikt voor een lage-temperatuurverwarmingssysteem? Dat is minder dan 5%. Ik zal het u meteen even zeggen: het is minder dan 5% van de woningen in de regio. Naast het feit dat er gigantisch geïnvesteerd moet worden daarin ...

De voorzitter: Mijnheer Ernst, dit is niet uw tweede termijn.

De heer Ernst (PVV): Nee, dat snap ik, maar ...

De voorzitter: U moet er wel naar handelen. Mijnheer Ernst. De heer Ernst. De heer Ernst. Graag respect voor de voorzitter. Het is geen tweede termijn. Als u een vraag stelt, vind ik dat u uw collega de gelegenheid moet geven om te antwoorden. Doet u dat niet, mag u antwoord geven, maar daarna is het ook afgelopen. Ik wil u echt verzoeken dit niet meer te doen. Dat accepteer ik niet.

De heer Ernst (PVV): Mijn excuses ...

De voorzitter: Ik accepteer dit niet.

De heer Ernst (PVV): Nee, ik excuseer mij voor mijn vuur, maar aan het einde stelde ik de vraag hoe de heer Van den Beucken denkt dat dan te kunnen gaan realiseren, als ...]

De voorzitter: Dat snap ik, maar dan moet u ook een punt zetten achter het vraagteken en dan moet u de heer Van den Beucken de gelegenheid geven om te antwoorden en niet vervolgens uw termijn vervolgen.

De heer Ernst (PVV): Nou, ik stelde de vraag helemaal aan het einde, hoe mijnheer Van den Beucken dat ging doen.

De voorzitter: Volgens mij is mijn boodschap duidelijk.

De heer Ernst (PVV): De boodschap is duidelijk, maar nogmaals, ik stelde mijn vraag op het moment dat u mij onderbrak.

De voorzitter: Dan wil ik nu het woord geven aan de heer Van den Beucken. Vervolg uw bijdrage. De vraag hoeft niet meer beantwoord te worden. Dat heeft de heer Ernst zelf gedaan. Vervolg uw betoog.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Dank u wel, voorzitter. Ja, ik hoef ook niet de vraag te gaan beantwoorden hoe ik denk dat dit allemaal uitgerold gaat worden, want mijn betoog is daar juist omheen gebouwd, welke bedenksels wij daarbij hebben en welke problemen wij zien. U maakt daar zo'n lang verhaal van dat ik me eigenlijk de beginvraag gewoon niet meer kan herinneren. Daar heb ik geen actieve herinnering aan, mijnheer Ernst. Dus ik ga toch verder met mijn betoog. Het zal ook wel blijken dat ik daar ook zorgen over heb. Ja, wordt het nou the top of the bill van de nieuwe duurzaamheid of wordt het een mijnenveld? Ik kan jullie dat ook niet nu zeggen, maar in ieder geval, er zijn nog heel veel donkere krochten, om maar eens in PVV-terminologie te blijven. KPI 12 in de PES; ja, daar wordt de voortgang van de watertransitie bewaakt. Maar die watertransitie bestaat natuurlijk niet alleen uit mijnwater. Tot 60.000 woningequivalenten voorzien van duurzame warmte. Dat is dan de totale doelstelling, waarvan dit masterplan dan een deel uitmaakt. Maar die weg is natuurlijk nog onzeker. Ja. Er zijn nog geen instappers. Dat is ook zorgelijk. Immers, mijnwater in Nederland is nog geen 100% beproefd concept, voor particuliere woningen ook niet, waarbij je uit onbeperkte ervaringen kunt gaan putten, ondanks dat we wel zaken al in bedrijf hebben. Uiteindelijk zal de helft, 30.000 woningequivalenten, aangesloten kunnen worden. Althans, dat is uitgesproken in het beleidsstuk. De wens die wij natuurlijk ook koesteren: als wij geld gaan storten, zou dit op termijn wel moeten leiden tot externe aanvullende financiering van andere deelnemers. Daar hebben wij geen zicht op en daarvoor moeten nog heel veel beren van de weg af geruimd worden, denk ik zo. Een vraag die ik ook heb is: wat zijn nou de terugvalopties, stel dat we dit besluit zouden nemen, als blijkt dat er technische, organisatorische, wettelijke of andere kinken in de kabel komen? Mijnwateroverlast bijvoorbeeld. De gevolgen daarvan. Fysieke risico's. Hoe zit het allemaal met dat soort zaken? Alles wat diep in de grond zit; daar hebben we niet alle kennis van. Welke 'go/no-go'-momenten zouden zijn ingebouwd en welke financiële mijlpaal zit daarbij? Ook hier geldt natuurlijk dat belemmerende wetgeving en andere onzekere factoren ook tijd kosten. In deze tijden kost tijd nog meer geld, want als je kijkt naar de grondstofkostenprijzen en materialen, zal dat zeker een aandachtspunt worden. De risicorapportage heb ik natuurlijk ook gelezen. Er worden vijf significante risico's in kaart gebracht en we zien dat de risicorapportage voor het masterplan op onderdelen wel stof tot nadenken geeft, deels ook wat anders weer uitgelegd wordt in het Statenvoorstel zelf. Dus daar worden naast bedreigingen ook weer een aantal kansen genoemd. Mijnwater zou misschien kunnen leiden tot een mooi resultaat, maar ja, wat is het bronrisico? Daar wordt ook niet over gerept.

De voorzitter: Dat leidt even tot een vraag van de heer Van Caldenberg. De heer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja, voorzitter, misschien is het niet helemaal fair in de richting van de heer Van den Beucken, want ik had hem ook aan een aantal andere collega's kunnen stellen, denk ik, maar het is goed dat we focussen op risico's, maar tegelijkertijd: welke andere investering van het LEF heeft geen hoog risico? Volgens mij ... Laat ik de heer Van den Beucken antwoord laten geven, voordat ik het zelf ga doen, anders krijg ik het aan de stok met de voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, de heer Van Caldenberg. Dat wordt zeer gewaardeerd. De heer Van den Beucken.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Daar wil ik heel graag op antwoorden. Kijk, Lokaal-Limburg is voor een brede, gezonde, gedragen energietransitie, een brede mix die we met zijn allen moeten gaan bekijken. Dat gaat niet van de ene op de andere dag. Keulen en Aken zijn ook niet op dezelfde dag gebouwd. Het is denk ik een taai, moeizaam proces. Ik denk dat u volledig gelijk heeft dat er in geen enkel terra incognita geen risico's zitten. Alles heeft zijn onrendabele top. Maar ik zie hier een aantal zaken opgesomd in het hele stuk en ik moet u ook eerlijk bekennen, de cijfers en de mooie Engelse termen, het duizelt nog door mijn gedachten, maar dat is eigenlijk de grote gemene

deler die ik uit het stuk haal. Alles samengenomen kan ik me heel goed voorstellen dat een aantal collega's zegt: ik vind dat niet rijp om daar nu een hamer op te laten vallen.

De voorzitter: Dat leidt tot een vervolgvraag. De heer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja, voorzitter, één van de zaken is dat de revolverendheid van dat LEF dan in het geding komt, maar als je alle projecten die je nu al gefinancierd hebt via het LEF sowieso al met 80, 90% risico bent aangegaan op revolverendheid, dan is een groot project dat je eraan toevoegt per definitie het project dat als het misgaat die revolverendheid over de top kan duwen. Dan is dus ...

De voorzitter: Wat is uw vraag?

De heer Van Caldenberg (SP): Dan is dus mijn vraag: is het fair om als het gaat over de revolverendheid en de risico's die we nemen bij het LEF dit allemaal op dit project te schuiven?

De voorzitter: De heer Van den Beucken.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Dank u wel, voorzitter. Nee, het niet alleen op Mijwater schuiven, zeker niet. Maar wij hebben bij Mijwater nog niet diezelfde indicaties voor de toekomst als bij alle andere zaken. Ik vind dat nog wat moeilijker te doorgronden, hier heb ik daar toch nog wat andere gevoelens bij en ideeën bij, mogelijke beren op de weg bij. Ik vind dat lastig. Ik vond het lastig te doorgronden. Als u daar wat makkelijker doorheen komt maak ik graag gebruik van de expertise van u, mijnheer Caldenberg. Geen enkel probleem.

De voorzitter: Daar heeft mevrouw Depondt nog een vraag over. Mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Ja, ik zou hem eigenlijk aan de heer Van Caldenberg willen stellen. Mag dat?

De heer Van Caldenberg (SP): Nee.

De voorzitter: Mijnheer Van den Beucken, vervolg uw betoog of was u klaar?

De heer Van den Beucken (Lokaal-Limburg): Nou, ik was in ieder geval aan een afronding bezig. Ik heb in ieder geval ook een aantal wensen en bedenkingen gestuurd om te laten bekijken door ons allemaal. Een aantal zaken laten die stukken nog wel in de puzzel vallen. Ja, ik ga daar ook eigenlijk in die wensen en bedenkingen in op de zorgen die ik net geuit heb, dus ik ben benieuwd hoe daarop gereageerd wordt. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan nu het woord aan de heer Van Wageningen.

De heer Van Wageningen (D66): Ja, om te beginnen onderschrijf ik het betoog van de heer Lodewijks. We kunnen ons comfortabeler voelen naarmate dit transparanter is. Daar sluit ik me zeker bij aan. Ik sluit me ook aan bij de geweldige analyse die mevrouw Depondt gaf over de energietransitie en wie de risico's hoort te lopen in die energietransitie. Ze onderkent daarbij ook dat het noodzakelijk is. Aardgas loopt ooit een keer af. Je kan praten over of het vroeger of later is: Nederlands aardgas is al afgelopen. We moeten naar een transitie. Wie draagt daar de risico's voor? Dat is traditioneel altijd de overheid geweest. Die analyse onderschrijven we helemaal. Niet alle

conclusies van mevrouw Depondt ... Bovendien, de betogen die ik zojuist aanhaalde verdienen nog aanvulling, namelijk over de upsides, de maatschappelijke waarde van het mijnwaterproject. De mijnwatermethode is een in Limburg ontwikkeld concept. Mijnwater maakt gebruik van een specifieke Limburgse waterbron. Woningen die met de mijnwatermethode worden verwarmd stoten minder CO₂ uit. Als de mijnwatermethode breder wordt toegepast, wordt Limburg minder afhankelijk van Poetin. De kosten waren voor tweeduizend vroege aansluitingen misschien net concurrerend met gas, maar door prijsverhogingen sindsdien en dus schaalvergroting kunnen toekomstige aansluitingen weleens spekkoper zijn. Wie zijn huis via het mijnwaterconcept laat verwarmen, krijgt de airco er in de zomer als het ware gratis bij. De methode is bedacht om mijnwater van 19°C te kunnen benutten, maar het is ook toepasbaar als een andere warmtebron beschikbaar is. Dat hoeft dus niet bij 70+ °C te zijn. Het is dus ook toepasbaar in de buurt van bijvoorbeeld een datacenter. Warmte- en koudeopslag hoort bij het concept. Daardoor kan de exploitant van een mijnwaterwarmtenet ook schommelingen in het aanbod van elektriciteit opvangen. Op grond van die maatschappelijke voordelen vond D66 het altijd al terecht dat de Provincie via het LEF in de doorontwikkeling van het mijnwaterconcept investeert. We hebben daar actief voor gelobbyd. We vinden het ook terecht dat de Provincie nu via het LEF het kapitaal van mijnwater verder versterkt. Dat het financiële rendement pas over enkele jaren wordt verwacht en dat er risico's zijn is voor D66 aanvaardbaar, ook al omdat er tegenover de risico's ook een upside staat: de kans dat dit voor de gebruiker de goedkoopste manier wordt om ruimtes te verwarmen en te koelen. Er is ook een nadeel. De methode is vooral geschikt voor woningen die al goed geïsoleerd zijn. D66 had nog liever gezien dat mensen met een laag inkomen in een slecht geïsoleerde huurwoning als eerste zouden profiteren. De wensen van D66 zijn daarop gericht en op het mitigeren van de financiële risico's. Ik heb die doorgestuurd. Misschien non-verbaal even ... Ik heb ze niet op een goede manier doorgestuurd. Zijn ze ontvangen op een manier dat je ... Ik noem ze toch nog even ...

De voorzitter: Ze zijn binnen, mijnheer Van Wageningen.

De heer Van Wageningen (D66): Ja, maar ik noem ze toch nog even. Dan kunnen jullie alvast nadenken over hoe je daarop gaat reageren zo meteen.

De voorzitter: Dat leidt ook eerst even tot een vraag van de heer Ernst. De heer Ernst.

De heer Ernst (PVV): Ja, dank u, voorzitter. De heer Van Wageningen spreekt over toekomstige aansluiters die mogelijk spekkoper zijn. Weet de heer Van Wageningen wat het kost om de gemiddelde sociale huurwoning en eventuele grotere eigendomswoningen geschikt te maken voor een dergelijk systeem, wat daarvan de kosten zijn?

De voorzitter: Dank u wel. De heer Van Wageningen.

De heer Van Caldenberg (SP): Dat zullen ongetwijfeld onvermijdelijke kosten zijn op termijn.

De voorzitter: De heer Ernst. Een vervolgvraag.

De heer Ernst (PVV): Nou, de vraag is: weet u hoe hoog die kosten zijn? Ik vraag niet of ze onvermijdelijk zijn. Dat ben ik in dat geval met u eens, als je die geschikt wil maken, dat ze onvermijdelijk zijn. Nee, ik wil weten: weet u wat daarvan de kosten zijn?

De voorzitter: De heer Van Wageningen.

De heer Van Wageningen (D66): Ik heb een idee van de orde van grootte inderdaad, maar wilt u van mij wijs worden of hebt u genoeg aan uw eigen wijsheid en kunt u het mij ook vertellen?

De voorzitter: Nou, ik wil u wel vragen om een vraag of om een antwoord.

De heer Ernst (PVV): Ja, ik wil u graag terugvoeren naar de eerdere situatie, de discussie die we net met elkaar hadden over mogelijk en waarschijnlijk. Ja, het is mogelijk, maar hoe waarschijnlijk is het? Als die kosten zo enorm zijn, wie kan dat betalen? Daar gaat het om. Wie kan dat op een bepaalde termijn betalen, een termijn die nodig is om dit project tot een bepaald succes te leiden? Hoe gaat u dat zien? Waar moet dat geld vandaan komen, zodat dadelijk naast die investering die dan in Mijnwater zelf gedaan moet worden, ook in al die woningen moet gebeuren? Waar gaat dat vandaan komen?

De voorzitter: De heer Van Wageningen.

De heer Van Wageningen (D66): Hier zijn veel verschillende antwoorden op mogelijk. U vraagt naar de gemiddelde kosten om een tochtige huurwoning tot een netjes geïsoleerde woning te transformeren. Dit is iets wat moet gebeuren, want we willen niet dat mensen in een tochtige huurwoning blijven wonen en daar zelf de kosten voor moeten betalen. Dit is iets wat moet gebeuren. Die tienduizenden euro's die dat kost moeten gebeuren. We praten hier trouwens niet over een gemiddelde. We praten hier over woningen die moeten worden aangesloten op de mijnwatermethode. Dat zijn niet alle woningen. Maar onze wens is om alle woningen te isoleren. Eén van onze wensen gaat nou juist ... Onze wens naar aanleiding van dit voorstel gaat juist in die richting. Dit is nodig voor mensen met een laag inkomen om de winter door te kunnen komen, nu en in de toekomst. Dit is nodig. U kunt zeggen 'die tienduizenden euro's zijn er niet', maar die moeten er komen. Die moeten er komen. De algemene richting waarvan D66 denkt dat die er moet komen; goede netwerken aanleggen en de kosten daarvan socialiseren. Dank u wel.

De voorzitter: Dat leidt eerst tot een vraag van mevrouw Depondt en daarna van de heer Van den Beucken. Mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Nou, niet specifiek over wat een sociale huurwoning en verduurzaming kost. Ik zou er bijna wat van vinden. Maar even terug naar het LEF, mijnheer Van Wageningen. U zegt: het toegenomen risico van het LEF vinden wij acceptabel. Wij stellen daartegenover: het aandeel Mijnwater in het LEF groeit naar € 70 miljoen. Dan heb ik het nog niet over de vervolginvesteringen die er dan ook nog aan komen. Dan zit je op bijna 40% van de totale fondsomvang van het LEF. Het LEF is eigenlijk nooit opgericht om Mijnwaters en andere varianten te financieren en daarmee in de exploitatie te zitten. Het gaat tegen alle governanceregels van het LEF zelf in, terwijl we tegelijkertijd een discussie over de governance van het LEF aan het voeren zijn. De adviescommissie van het LEF geeft dat ook aan, dat ze dat geen goed idee vinden. Wij delen dat ook. Dus ik ben wel benieuwd waarom vervolgens D66 zegt: "O, financiering via het LEF vinden we geen probleem."

De voorzitter: De heer Van Wageningen.

De heer Van Wageningen (D66): Dat zeg ik niet. Ik heb twee wensen ... Ik heb nog niet de kans gehad om mijn wensen en bedenkingen toe te lichten, maar die gaan juist in deze richting. Eén wens is – ik lees ze gewoon even voor – dat de Provincie bij het Rijk lobbyt voor gunstige beleidsmatige omstandigheden voor doorontwikkeling van de mijnwatermethode onder publieke governance,

waartoe thans wordt besloten. Dat is één. En de andere: dat de Provincie Limburg zich inzet voor cofinanciering door het Rijk en Europa, hetzij in de vorm van subsidies, hetzij in de vorm van investeringen. Daarmee wordt u eigenlijk ... Als die wens wordt toegekend, dan vinden wij het nog goed als die initiële investering inderdaad via het LEF door de Provincie Limburg wordt gedaan. Dat provincies en gemeenten tot dit soort zaken het initiatief namen is ook geen nieuw gegeven. Dat is ook een historisch gegeven. Maar het lijkt ons goed, het lijkt ons inderdaad goed, dat de risico's worden gedragen daar waar ze het beste kunnen worden gedragen. Dat is ook bij de rijksoverheid.

De voorzitter: Mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Maar zou het in het scenario van D66 wellicht een betere optie kunnen zijn om het dan niet via een investeringsfonds als het LEF te doen met een andere doelstelling, maar daar dan net als bijvoorbeeld Enexis en WML een overheids-nv voor op te richten?

De voorzitter: Mijnheer Van Wageningen.

De heer Van Wageningen (D66): Zoiets heeft zelfs in het verkiezingsprogramma gestaan. Zoals de PLEM ooit een Provinciale investering was, die we voor goed geld hebben verkocht, die ging renderen, die we voor goed geld hebben verkocht...

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): De levering ...

De heer Van Wageningen (D66): De levering zat daar ...

De voorzitter: Graag via de voorzitter, mevrouw Depondt. De heer Van Wageningen, vervolg uw betoog.

De heer Van Wageningen (D66): Zoals wel vaker heeft mevrouw Depondt heel goede en scherpe analyses. De consequentie dat de Provincie nu maar niets moet doen is niet goed, want er is ook geen andere overheid die heel snel het initiatief neemt. Wij zouden het goed vinden als deze typisch Limburgse energievoorziening, een manier om woningen van warmte te voorzien, ook nu door de Provincie Limburg initieel wordt opgepakt. Maar het blijft wel ... Als het mogelijk is om in de toekomst risico's breder te spreiden, dan zou dat zeker ook eens wens van D66 zijn. Ik heb de vraag beantwoord, maar ik heb mijn betoog nog niet helemaal afgerond.

De voorzitter: U heeft nog tien seconden.

De heer Van Wageningen (D66): Dat is dan om onze derde wens, eigenlijk de belangrijkste ... Dat is meteen een reactie nog een keer op de heer Ernst. Onze wens is dat de Provincie de woningstichtingen stimuleert om hun woningen versneld te isoleren in buurten die voor de aansluiting op Mijwater in aanmerking komen en dat de Provincie hierbij samenwerkt met Enexis en de Limburgse gemeenten. Dit is ook inderdaad een wens, mijnheer Ernst, niet iets wat wij op zijn beloop laten. Dit is een wens van D66. Kijk er zo meteen positief naar.

De voorzitter: Dat leidt tot een vraag van de heer Van Est en vervolgens de heer Van den Beucken. De heer Van Est.

De heer Van Est (50PLUS): Ja, dank u, voorzitter. Ik zou de heer Van Wageningen even willen vragen wat hij verstaat onder stimuleren. Ik bedoel, ga je dan briefjes schrijven of zitten daar ook

middelen aan vast die je als Provincie daarbij doet of is het gewoon voor de Bühne, dat u zegt: “Ik doe mijn best.”

De voorzitter: De heer Van Wageningen.

De heer Van Wageningen (D66): Alleen de eigenaren van woningen kunnen iets veranderen aan woningen. De woningstichtingen zijn natuurlijk aan zet. Het gaat voornamelijk om sociale huurwoningen. Dan mag er wat D66 betreft in principe geld bij. Een voorstel daarover zullen wij vriendelijk bekijken. Het moet dan natuurlijk wel effectief zijn. Dit komt doordat wij willen dat de energietransitie vooral ook gaat werken voor mensen met een laag inkomen. Dit is precies waar D66 voor staat. De algemene richting is: investeren, zodat vooral mensen met een laag inkomen profiteren en vervolgens de kosten daarvan socialiseren. Dat is de solidariteit die D66 in deze energietransitie zou willen.

De voorzitter: Dank u wel voor een inkijkje in het verkiezingsprogramma. De heer Van den Beucken.

De heer Van den Beucken (Lokaal-Limburg): Dank u wel, voorzitter. Wat een fantastische afsluiter. Daar sluiten wij ons als Lokaal-Limburg graag bij aan. Ja, zeker. Als ik kijk naar wat in de stukken staat, dan lees je dat voor Mijnwater eigenlijk alleen maar de goed geïsoleerde woningen met de hoogste energielabels in aanmerking komen. Bent u het dan met ons eens dat vooraleer je begint met dergelijke projecten je zeer fors moet gaan kijken, juist in die regio die al een verleden met mijnen heeft en juist in een regio waar de woningen niet goed geïsoleerd zijn, om vooral in te gaan zetten op die ene poot uit de trias energetica – dat is namelijk: isoleren, isoleren en nog een keer isoleren – voordat je iets anders gaat doen.

De voorzitter: De heer Van Wageningen.

De heer Van Wageningen (D66): Ja, daar zijn we het helemaal mee eens. Isoleren is voor veel woningen de eerste stap en een noodzakelijke stap en moet dus ook genomen worden. Dat wil niet zeggen dat we stil moeten zitten op andere aspecten, maar dit is n van de eerste dingen die zou moeten gebeuren. Dat klopt.

De voorzitter: Dat leidt tot een vraag van mevrouw Depondt. Mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Zou D66 bereid zijn om te wachten op het plan van aanpak dat GS nog dit jaar zou presenteren naar aanleiding van de moties daarover die wij in september hebben ingediend en die jullie ook volgens mij mee ondersteund hebben? Als het goed is, zit daar juist die isolatievraag van woningen expliciet in.

De voorzitter: De heer Van Wageningen.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Ook met de rol van de corporaties daarbij.

De heer Van Wageningen (D66): Ik heb het niet precies scherp, maar ik denk dat we hem inderdaad ondersteund hebben. Dat wil ik nog wel een keer ondersteunen dan. Ja, inderdaad.

De voorzitter: Dank u wel. Dan nog één vraag van de heer Ernst. De heer Ernst.

De heer Ernst (PVV): Ik ben het met u eens dat isoleren een heel wezenlijk iets is, ongeacht de wijze van verwarmen. Maar ik neem aan dat u het ook met mij eens kunt zijn dat er een verschil is tussen goed en comfortabel isoleren voor een andere warmtebron of helemaal hartstikke perfect moeten gaan isoleren vanwege een lage-temperatuurwarmtebron. Bent u het dan ook met me eens dat we door goed te isoleren met een andere warmtebron veel sneller resultaat kunnen bereiken door het geld bijvoorbeeld daarin te steken, voor die mensen om die energierekening te verlagen, in plaats van het eerst in een heel dure warmtebron te steken.

De voorzitter: De heer Van Wageningen.

De heer Van Wageningen (D66): Ja, mag ik een poging doen om dit weer terug te brengen naar Mijwater? Het is een algemeen principe waar u naar vraagt. Ik breng het even terug naar de mijnwatermethode. Juist de mijnwatermethode, dit specifiek in Limburg ontwikkelde concept, gaat in op uw vraag. Het is een combinatie van warmte/koudeopslag, warmtepompen en een energiebron, een warmtebron van 19°C in plaats van de lucht, hoe warm de lucht is of het grondwater, hoe warm het grondwater is. Dat brengt ons een voordeel. Die drie dingen samenvoegen brengt ons een voordeel. Dat voordeel kan flexibel worden ingezet. Ik zou dit ... De consequentie van uw verhaal is: juist inzetten op de mijnwatermethode, want dat geeft de beste kansen aan de omstandigheden die we hier hebben en de intelligentie die we hier in Limburg ontwikkeld hebben. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan de heer Westhoff. Aan u het woord.

De heer Westhoff (Fractie Westhoff): Voorzitter, er zijn al heel veel vragen gesteld. Ik sluit me aan bij de woorden van PVV. Ik kan met dit voorstel gewoon absoluut niet leven vanwege het feit dat naar mijn mening – ik heb de besloten stukken bekeken – het commercieel op geen enkele wijze een haalbaar project is. En, dat vind ik eigenlijk ook nog een belangrijk punt, de Provincie treedt hier als een 100% investeerder, entrepreneur op bij een zeerhoogrisicoproject. Ik ben van mening dat wij dat als Provincie niet mogen doen. Vervolgens heb ik een paar vragen nog, zeker naar aanleiding ook van de opmerking van mijnheer Van Est over mijnwaterenergie en over mijnwaterinfrastructuur. Ik had graag nadere uitleg gehad over hoe dat precies in elkaar zit. Dat is dan misschien, zeker gezien de discussie ook met mevrouw Depondt, niet helemaal duidelijk. Hoe zitten die verhoudingen nu? Wie is eigenaar van wat? Hoe gaat het met de investeringen die dan gedaan moeten worden? Wie is dadelijk verantwoordelijk voor welke bedragen? Wat zijn de gevolgen, zeker in combinatie met deze twee onderdelen, onderwerpen, als die financiering dadelijk niet doorgaat, dus zowel voor MWE als voor MWI? Dan verder een vraag nog op basis van ook de opmerking van mijnheer Lodewijks over fase 2. Over welke bedragen praten we dan? Ik bedoel, ik hoor mijnheer Lodewijks praten over € 100 miljoen, maar ik heb ergens opgevangen € 300 miljoen. Waar zit dan die go en no-go om dat soort bedragen te gaan investeren, voor die fase 2? Waar zit die no go dan? Meer een algemene opmerking. Ik zag ergens staan: “Met name door afhankelijkheid van fossiele brandstof uit andere landen.” Ik zit dan van: wij zitten zelf nog op dertig jaar gas in Groningen, dus ja, volgens mij hebben we meer dan genoeg. Er is nog voor tweehonderd jaar gas op de wereld beschikbaar, dus dat is volgens mij ook geen argument. In dit geval: ja, we zijn heel druk bezig met Mijwater en met heel veel geld daarin te stoppen, maar wij hebben ook nog iets van groen gas. Dat vind ik een beetje een ondergeschoven kindje geworden binnen de hele Provincie. Dan hebben we het nog niet eens over schaliegas. Volgens mij hebben wij op dat vlak zoveel gas onder de grond zitten dat we daar meer dan voldoende energie voor hebben om de periode totdat kernenergie in de lucht is af te vangen.

De voorzitter: Ik zie gelijk twee handen in de lucht. Ik begin bij de heer Van den Beucken.

De heer Van den Beucken (Lokaal-Limburg): Ja, voorzitter, met één oor hoor ik niet zo goed op dit moment, maar heb ik echt goed gehoord dat u overweegt om in Limburg, waar er breuklijnen zijn, waar de bodemgesteldheid al gevoelig is, heel diep te gaan breken en rotzooien in de ondergrond, om gas naar boven te halen?

De voorzitter: Mijnheer Westhoff.

De heer Westhoff (Fractie Westhoff): Onder heel Nederland ligt schaliegas. Dat hoeft niet per se hier in Zuid-Limburg te gebeuren. De technieken zijn inmiddels al zover gevorderd dat al deze problemen die in het begin zijn veroorzaakt in Amerika allang opgelost zijn.

De voorzitter: De heer Van den Beucken, een vervolgvraag.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Ja, een vervolgvraag. Ja, u spreekt over Amerika. Dit is Nederland. Wij zijn één van de dichtstbevolkte landen ter wereld. Hoe moet ik dat allemaal rijmen?

De voorzitter: De heer Westhoff.

De heer Westhoff (Fractie Westhoff): De technieken zijn daar inmiddels al ver genoeg gevorderd, mijnheer Van den Beucken, om deze problemen op te lossen.

De voorzitter: Dan was er nog een vervolgvraag, ik weet niet of die er nog is, van de heer Van Wageningen en daarna de heer Baneke. De heer Van Wageningen.

De heer Van Wageningen (D66): Nee, dat zou tot een herhaling van zetten leiden, denk ik. Ik stel de vraag maar niet meer.

De voorzitter: Dat wordt zeer gewaardeerd. Door mij in ieder geval wel. De heer Baneke.

De heer Van Baneke (GroenLinks): Ja, als er iets vervelend is, dan is het fracking of schaliegasbenutting. Weet mijnheer Westhoff enigszins wat voor milieuproblematiek het opwekken van schaliegas in Amerika met zich mee heeft gebracht? Dan kunt u wel zeggen dat dat nu voorbij is, maar ik geloof daar helemaal niets van.

De voorzitter: Mijnheer Westhoff.

De heer Westhoff (Fractie Westhoff): Dan kan ik u bijpraten op dat vlak.

De voorzitter: Vervolg uw betoog, mijnheer Westhoff.

De heer Westhoff (Fractie Westhoff): Dat waren eigenlijk mijn opmerkingen.

De voorzitter: Dank u wel. Voordat ik een aantal minuten schors nogmaals even de vraag en het verzoek om, voor zover u dat nog niet gedaan hebt, de wensen en bedenkingen op te sturen naar de Griffie. Dan schors ik de vergadering tot 11.30 uur. We komen om 11.30 uur terug voor de beantwoording van het College.

[SCHORSING

De voorzitter: Mag ik u verzoeken om plaats te nemen opdat we de commissie vervolgen? Dank u wel. Dank u wel. Dan heropen ik de vergadering en geef ik graag de Gedeputeerde het woord om de gestelde vragen te beantwoorden. U krijgt hiervoor maximaal veertig minuten spreektijd. Aan u het woord.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Dank u wel voorzitter. Dank u wel voor alle goede vragen die gesteld zijn, ook de wensen en bedenkingen die zijn geuit. Voordat ik inhoudelijk de vragen ga beantwoorden begin ik even met een metaverhaal. Nut en Noodzaak heeft u allemaal tot u kunnen nemen. Het is een zeer duurzaam warmtenet dat bijdraagt aan onze provinciale doelstelling om woningen van het gas te halen. Daar proberen we met Mijnwater, maar ook met andere projecten, invulling aan te geven. Er zijn inderdaad best wel wat risico's. We hebben getracht al die risico's ook zo goed mogelijk voor te leggen. Sommige risico's zijn ook niet allemaal openbaar gemaakt omdat het vaak gaat om vertrouwelijke informatie, daar ga ik zo meteen nog verder op in. Ja, en het is het afgelopen jaar ook een beetje een zoektocht geweest, ook voor het College: op welke manier kunnen we dit met comfort aanbieden richting de Staten? Want ik zal u ook eerlijk zeggen: toen ik begon had ik hetzelfde beeld van Mijnwater als het beeld dat vandaag veel partijen ook hier ter tafel hebben gelegd. Inmiddels is de wereld wel veranderd. Niet alleen geopolitiek, maar ook ten aanzien van het project Mijnwater en de nationale wetgeving, maar óók ten aanzien van financiers - dat is een punt dat ik er expliciet uit wil halen en dat is ook de reden dat het voor sommige mensen misschien wat verrassend of opvallend laat gepresenteerd werd. Er heeft zich in de afgelopen tijd ... Mevrouw Berghorst vroeg ernaar wat de Gedeputeerde de afgelopen tijd heeft gedaan om bijvoorbeeld extern financiers aan te trekken. Dat is toch een punt dat vaker werd gemaakt: in de afgelopen jaren is Mijnwater er niet in geslaagd om de externe financiers aan te trekken. Inmiddels heeft zich een serieuze derde partij gemeld. We zitten er al met twee partijen in: Enpuls zit er al in met vele tientallen miljoenen euro's en LEF dus ook. Maar er heeft zich nu ook een serieuze derde partij gemeld. Heel concreet interesse getoond. Zeer vergevorderd stadium, die interesse. Deze partij is dan ook bereid om een forse minderheid van het totale aandelenpakket over te nemen. Dat is wel iets dat u moet weten, en dat neemt denk ik ook een groot risico mee, een grote zorg die veel Statenleden hadden. Het werd net al even een casino genoemd met 'spreid je kansen'. Het is absoluut geen casino of een gok die wij nemen. We hebben dus een partner gevonden, die partner is echt dedicated en ook ervan overtuigd dat hier een solide businesscase onder zit.

De voorzitter: Ik ga u even onderbreken. Op basis van de uitspraak zonet over minderheid en een fors aandeel zag ik wat fronsende wenkbrauwen. Dat leidt allereerst tot een vraag bij mevrouw Boven en volgens mij ook bij mevrouw Berghorst. Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Fronsende wenkbrauwen zijn bij mij een teken dat ik ergens over nadenk, dat als toelichting. De vraag komt eigenlijk omdat in het stuk staat dat er met een nieuwe partij gesproken wordt, alleen de fase waarin dat in het stuk staat is een stuk minder ver dan zoals u dit nu zegt. In het stuk staat ook dat er nog veel tijd nodig is om tot een vergelijk te komen. Is die inschatting nu ook anders geworden?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Het is zo dat we dit nog niet geclosed hebben, er is geen aandelentransactie of zoiets geweest. Daar is nog meer tijd voor nodig. We zitten in de fase dat er een getekende letter of intent ligt, dat daarmee de intentieverklaring is uitgesproken om hier te gaan bijdragen. Om daadwerkelijk tot een vergelijk te komen hebben we nog wel tijd nodig, dus dat is niet

nieuw. Maar de laatste stand van zaken zoals die in het Statenvoorstel staat, zover zijn we nu dus ook. Er ligt een getekende letter of intent.

De voorzitter: Mevrouw Berghorst, u staat te popelen om een vraag te stellen.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Nou, de vraag die ik heb is: gaat het om een private of een publieke partner? Ik snap dat u geen namen noemt, want anders dan had u de naam al wel genoemd, maar de vraag of het een private of publieke partner is, is denk ik wel relevant. En wat ik mij ook wel afvraag, als er een getekende letter of intent is en u heeft – hoor in net van de overzijde – het hele dossier en alle stukken onder geheimhouding ter inzage gelegd, waarom zit die letter of intent daar dan niet bij? Waarom verrast u de commissie hier nu met dit nieuws? We kunnen niets. We weten niets. We weten alleen dat er een getekende letter of intent is. Dat vind ik echt een heel bijzondere gang van zaken.

De voorzitter: Dan zijn er nog twee vragen, allereerst door de heer Westhoff en daarna de heer Ernst. De heer Westhoff.

De heer Westhoff (Fractie Westhoff): U kunt natuurlijk niet al te veel vertellen over deze letter of intent, maar gaat het nu over een investering in MWE of MWI? Ik bedoel, dat maakt nogal wat uit. Dus gaat het over Mijwater Energie of investering in Mijwater Infrastructuur? Dat maakt nogal wat uit.

De voorzitter: Dank u wel. En dan de heer Ernst.

De heer Ernst (PVV): Ja, welke rol speelt die € 40 miljoen in het wel of niet doorgaan van die deal?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: De partij waarmee gesproken is en de letter of intent is getekend, is een grote private partij. Een vermogende private partij die een spoor verdiend heeft in de energiewereld. Meer kan ik daar ook niet over zeggen. De reden dat we dat nu ook zo aanbieden is dat we natuurlijk nog stappen moeten gaan zetten om daadwerkelijk tot een closing te komen. Het is heel actueel, heel recent, en dat is ook de reden dat dat pas zo laat ook nog verwerkt zal moeten worden in een Statenvoorstel. En dat had ik nog wat weinig terug gehoord. Dus ik weet niet of Statenleden er misschien overheen hebben gelezen, of dat dat te vaag was. Nou, ik heb geprobeerd dat in ieder geval iets concreter te maken. Als het bijvoorbeeld gaat over het ter inzage leggen van die letter of intent stel ik voor ... Maar daar kom ik later op terug, want er is een duidelijke behoefte geuit om voor die rapporten die onderliggend zijn misschien eens wat meer tijd te nemen. Daar kunnen we ook hierbij stilstaan en daar op inhoud met elkaar wisselen.

De voorzitter: Dan is er eerst een vraag van mevrouw Depondt, dan van de heer Van Est en vervolgens de heer Van Wageningen. Mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Ja, even los van wie het is, het feit is dus duidelijk dat het een private partij is. Hoe ziet het College dat dan in relatie tot het kabinetsstandpunt dat dit type netten publiek eigendom zouden moeten blijven?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: De heer Westhoff vroeg er ook naar, al een paar keer, van: hoe zit het nu met de energie-infrastructuur en de levering van het product zelf? De minister heeft onlangs gelukkig duidelijkheid gegeven, want een lange tijd was er onduidelijkheid welke kant het op moet. De

infrastructuur moet in publieke handen blijven en die blijft ook in publieke handen. Het aandeel dat de derde partij ook gaat nemen, zit dus niet in het infrastructurele deel. Dat blijft in publieke handen. Wat ik net ook zei: de wereld is in de tijd veranderd en heel veel gestelde vragen komen in een ander daglicht te staan. Als je gaat kijken naar die duidelijkheid op wetgeving, die wat hoopgevende richtingen ten aanzien van de financiering met die derde partij ... Er zijn ook gesprekken gestart met bancaire partijen die interesse hebben. Dus de pijplijn is goed gevuld en men is overtuigd dat hier op termijn ook gewoon zwarte cijfers kunnen worden gedraaid. Dat is de reden dat die partijen nu gaan instappen, dat was een te lange tijd niet het geval. Maar ook de interne organisatie, voorzitter ... Dan wil ik even een bruggetje maken, en wellicht dat u ... Ik zie u aanstalten maken om ...

De voorzitter: Ja, dat heeft u goed gezien, want dat was dan nog een vraag van de heer Van Est en de heer Van Wageningen. En daar is er een vraag van de heer Van Caldenberg bijgekomen. De heer Van Est, aan u het woord.

De heer Van Est (50PLUS): Ja, dank u voorzitter. Voorzitter, ik heb even een vraag. Er is een letter of intent van een derde partij. Hier ligt een besluit voor. Is er een relatie tussen het eventuele besluit hiermee en die letter of intent? Of moeten we dat zien als twee losse dingetjes? Dus of we dit uitstellen, goedkeuren of afkeuren dat speelt geen rol speelt in de situatie met de derde partij?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Nee, dat speelt zeker wel een rol. We moeten eigenlijk zo snel mogelijk tot besluitvorming overgaan. Dat heeft in die zin te maken met het feit dat bij Enpuls – dat heeft u ook in de stukken kunnen lezen – de Raad van Commissarissen ook een besluit moeten nemen voor hun deel. Dat is voor meer dan 60%, voor uw beeld. En als wij niet snel tot besluitvorming overgaan – we kunnen nog iets meer tijd nemen, een maand bijvoorbeeld, dat zou nog wel kunnen – dan lopen we het risico dat die partijen gaan afhaken. We hebben het risico dat klanten eventueel weggaan en we hebben het risico dat mensen in die organisatie weggaan vanwege die onduidelijkheid. Dat is de reden dat er wel druk op de ketel zit en het College het liefst ook zo snel mogelijk die duidelijkheid wil bieden aan die andere partijen.

De voorzitter: Mijnheer Van Est, heeft u een vervolgvraag?

De heer Van Est (50PLUS): Ja, heel kort. Deze vraag is dus heel essentieel, want het voelt ongemakkelijk om dan een besluit te nemen zonder te weten wat daar het vervolg van is. Dus ik denk dat dat niet transparant is, ik zou het niet aan mijn burgers kunnen verkopen hoe dat is. Dus ik denk dat we daar toch wel even rekening mee moeten houden. En ik denk dat we wel alle kaarten, vertrouwelijk of niet, op tafel moeten hebben voordat je dan een goed besluit kunt nemen. Maar ik denk dat de Gedeputeerde dat met mij eens is.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Dat heeft de heer Van Est goed gezien, en dat kunnen we ook op die manier gaan organiseren. Dus dat gaan we ook zo vormgeven, maar ik wil daar zo meteen ook wat meer op terugkomen hoe we dat gaan organiseren.

De voorzitter: Ja. Dan zijn er een aantal open vragen. Ik denk dat het belangrijk is dat we ... Ik wil even de gelegenheid geven om die vraag te stellen. Ik heb zomaar het idee dat de Gedeputeerde in zijn beantwoording voor een deel zeker tegemoetkomt aan de geuite bedenkingen. Dus dan zou ik

willen zeggen: ik laat u uw vragen stellen, maar laten we daarna even de Gedeputeerde zijn verhaal afmaken en dan ga ik dan de cruciale vraag stellen of ... Et cetera, et cetera. Even kijken. Dan was als eerste nog een vraag van de heer Van Wageningen. De heer Van Wageningen.

De heer Ernst (PVV): Een punt van orde?

De voorzitter: De heer Ernst.

De heer Ernst (PVV): Ja voorzitter, een punt van orde. Dit is een dusdanig nieuwe ontwikkeling dat ik eigenlijk voor wil stellen om de behandeling te stoppen en als iedereen de nieuwe informatie en alle andere zaken tot zich heeft genomen hem op dat moment door te voeren.

De voorzitter: U sorteert daarmee voor op de vraag die ik wilde stellen: is het behandelrijp? Dus ik spreek hem hardop uit. Ik denk dat het wel zo handig is – en laten we gebruikmaken van de tijd die u hier al ingestoken heeft – dat de gestelde vragen en bedenkingen in ieder geval wel geadresseerd kunnen worden, anders moet u die vragen opnieuw stellen en doen we het rondje opnieuw. Dus als u daarmee akkoord kunt gaan. Mijnheer Van Wageningen.

De heer Van Wageningen (D66): Ja, een suggestie. Ik probeer het in de vorm van een vraag te doen. Het is ook niet per se dat u er nu op moet reageren of zeg maar meteen na mijn vraag erop moet reageren, misschien kunt u mijn vraag in uw overwegingen betrekken. Het lijkt ernaartoe te gaan dat er wel commitment van de Provincie nodig is en mijn vraag is eigenlijk: in hoeverre mag dat voorwaardelijk zijn? Het besluit dat nu voorligt is een onvoorwaardelijk besluit, maar stel dat het voorwaardelijk zou zijn. Kunnen we het dan toch snel besluiten?

De voorzitter: Dan had de heer Van Caldenberg nog een vraag.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja, want het antwoord van de Gedeputeerde puzzelde mij net een beetje. Hij gaf aan: ja, misschien heeft u over die letter of intent heen gelezen of misschien stond het er wat onduidelijk in. Ik heb net maar even gewoon de zoekfunctie aangeklikt, letter of intent ingevoerd: het woord komt er niet in voor. Toen dacht ik: misschien moet ik dan de Nederlandse versie pakken – intentieovereenkomst. Ook dat woord komt niet in de stukken voor. Toen ben ik nog gaan kijken of er dan misschien een mededeling portefeuillehouder naar de Staten is gekomen. Ook die is er niet. Dus mijn vraag is: waarom horen we dit nu? Waarom zit het niet bij de stukken? Hoe kan dit nu gebeuren? En twee: zou het niet gewoon heel fatsoenlijk zijn om in ieder geval de Staten via een mededeling portefeuillehouder erover te informeren als je met een dergelijke externe partij een letter of intent sluit?

De voorzitter: Dan geef ik nu de gelegenheid aan de heer Van den Beucken en daarna aan mevrouw Berghorst. De heer Van den Beucken.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Ja voorzitter, ik moet wel aangeven: ik voel me inderdaad echt niet meer zo op mijn gemak bij dit voorstel, want ja, er wordt wat tijdsdruk gelegd. Er wordt ook aangegeven dat er een risico is dat de partners de benen gaan nemen, maar als dit werkelijk zoiets geweldigs gaat worden en er zo veel perspectief inzit, hoe kan het dan zijn dat er niet nog een tijdje gewacht kan worden – een, twee, drie, vier maanden – totdat we wat meer onszelf in positie kunnen brengen? Kunt u dat gedurende deze sessie aan ons uitleggen?

De voorzitter: Dank u wel. En dan de laatste vraag. Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ja, nou, in aansluiting op vragen van de heer Van Caldenberg en de heer Van den Beucken: als het allemaal zo urgent is, waarom bent u dan niet eerder naar ons toegekomen met dit voorstel?

De voorzitter: Dat is een heldere vraag. En dan was de laatste ... Ik besef dat de heer Ernst een punt van orde heeft ingebracht en ik heb daar een voorstel gedaan, maar ik moet uw commissie gewoon raadplegen om te stemmen/uw oordeel uit te spreken over het door de heer Ernst ingebrachte punt van orde. Ik had er een idee over en dat heb ik met u gedeeld, maar het is aan de commissie om daarover te beslissen. Mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Ja voorzitter, wij hebben vorige week als CDA in het Presidium gevraagd om uitstel van behandeling juist om deze reden. En ik heb begrepen – ik was er zelf niet bij – dat in het Presidium is besloten dat deze commissie dat kan beslissen. Klopt dat?

De voorzitter: Ik was zelf niet bij het Presidium, maar ik hoor een bevestigend antwoord. Ja. Maar dan nogmaals, ik heb voor mijn beurt in ieder geval een advies gegeven. Ik wil gewoon even uw mening, en dat kunnen we wat mij betreft met handopsteken doen. De heer Ernst stelde heel concreet voor: laten we deze behandeling nu stoppen en verplaatsen. Ik heb de Gedeputeerde horen zeggen: er is een mogelijkheid om het te verplaatsen. Daar heeft de Gedeputeerde nog geen gelegenheid toe gekregen om dat verder toe te lichten. Ik wil gewoon even het rondje maken. Ik begin even bij de heer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Voordat we het rondje maken dan wel ook een punt van orde. Kijk, we kunnen zeggen dat we er nu mee stoppen, maar dan hebben we geen procesvoorstel wat dan wel. Kijk, wat ik me kan voorstellen is dat we nu zeg maar de inhoudelijke behandeling eventjes stopzetten en dat we in ieder geval duidelijkheid hebben over hoe het vervolgproces eruitziet, want ja, als we nu de inhoud gaan behandelen dan voorziet ik niet dat dat heel gelukkig gaat worden. Maar ik denk dat het voornamelijk van belang is dat de Gedeputeerde even schetst hoe zo'n proces eruit zou kunnen zien, en dan kunnen we daarna beslissen of we er nu mee verdergaan.

De voorzitter: Kan iedereen zich daarin vinden? Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ja kijk, ik ben wel heel erg benieuwd wat het voorstel van de Gedeputeerde is. Dus ja, ik kan ermee instemmen, maar dat zou dan in mijn optiek ook betekenen dat we de Gedeputeerde nu zijn eerste termijn laten afmaken en dat we dan na de eerste termijn van de Gedeputeerde besluiten: willen wij nu een tweede termijn? Of sturen wij deze bestuurder terug naar de tekentafel?

De voorzitter: Dat is precies wat ik voorstelde. Dank u wel. De heer Ernst.

De heer Ernst (PVV): Voorzitter, ik wil mijn ordevoorstel dan aanpassen naar hetgeen u voorgesteld had: de beantwoording eerste termijn, en daarna stoppen en tot een procesvoorstel komen.

De voorzitter: Mevrouw Boven, u wilt daar nog iets aan toevoegen?

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Nou, het is in feite hetzelfde, maar ik zou graag ook nog een stukje inhoud willen horen. Er waren namelijk drie dingen die maakten dat het plan zeg maar anders is geworden en we zijn nu blijven hangen op de uitleg van het eerste punt, namelijk de letter of

intent en de derde partij. Maar er zijn nog een paar ontwikkelingen die ook veel invloed hebben op hoe de risico's gelezen moeten worden en ik zou daar toch heel graag antwoord op willen hebben.

De voorzitter: Dus het verzoek aan het College om die in de eerste termijn mee te nemen. Oké. De heer Van den Beucken, en dan gaan we naar het College. De heer Van den Beucken.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Ja, dank u wel. Ik wil ook heel graag de heer Van Gaans in de eerste termijn in ieder geval de informatie naar ons toe laten brengen en dan kijken we verder.

De voorzitter: Prima, dank u wel. Ik kijk even rond. Nou, daar is iedereen mee akkoord. De heer Van Gaans, we zitten met smart op uw verdere betoog te wachten.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Ja, en ik zit te wachten om over te gaan tot de beantwoording. Het is fijn dat u mij ook de kans geeft om op de inhoud ook in te gaan. Toch nog even procesmatig, waarom is dat nu allemaal zo laat? Omdat dat gewoon de laatste ontwikkelingen zijn. We hebben heel lang gezocht naar het moment dat we dit konden communiceren. In de richting van de heer Van Caldenberg, de suggestie dat er niet gemeld zou zijn, dan raad ik hem toch aan om die zoekfunctie iets beter uit te voeren want 'intentie en welwillendheid' staat in het Statenvoorstel op pagina 13 in dat kader.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja, maar daar staat het woord 'overeenkomst' niet genoemd, beste Gedeputeerde.

De voorzitter: Mijnheer Van Caldenberg, even via de voorzitter.

De heer Van Caldenberg (SP): Nou ja, dat is niet hetzelfde.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Nee maar goed, voorzitter ...

De voorzitter: Volgens mij is het punt duidelijk, laten we even hier niet te veel aandacht aan schenken en uw betoog laten we voorleggen.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Ja, dat is goed voorzitter. Ja. Ik ga zo veel mogelijk inhoudelijke vragen beantwoorden, dat helpt wellicht ook bij de verdere beraadslaging. Allereerst gaat een aantal vragen ... Ik begin gewoon even in de volgorde zoals ze gesteld zijn. De Partij voor de Dieren had een vraag over de techniek van Mijnwater: is die techniek nu voldoende stabiel voor de levering? We weten dat Mijnwater een vijfde generatie warmtenet is, dat is veel bedrijfszekerder dan de vorige generaties. Het is eigenlijk een geëvolueerde techniek die ook wel succesvol is uitgerold. Het is zo zeker omdat er ook altijd een back-up mogelijk is in de schachten. CE Delft heeft dat ook onderzocht en ingeschat of de techniek van Mijnwater toepasbaar is op bijna de helft van de hele Nederlandse woningvoorraad. Dus het is eigenlijk een proven technology en dat is ook gevalideerd. Als we dan gaan kijken naar waar dat dan ook moet gaan landen, particulier, utiliteit, gestapelde woningbouw, zakelijk ... De focus, en dat is ook de focus die Mijnwater heeft moeten maken, daar hebben wij ook op aangedrongen in onze gesprekken van: je moet wel focus aanbrengen. In eerste instantie zijn dat dan bijvoorbeeld de A- en B-labels. Natuurlijk willen wij allemaal dat mensen die het het hardst nodig hebben als eerste worden geholpen, maar dat komt later in de fase. Zodra Mijnwater gestandaardiseerd is en opgeschaald kan worden, dan komen uiteraard ook de labels C, D, E en F in aanmerking. Dus in eerste instantie is de focus op de zakelijke aansluitingen. Daarna volgen de

aansluitingen op woningniveau. Met woningcorporaties hebben we natuurlijk ook veel gesprekken, dat is een belangrijke partner als het gaat om het willen van het krijgen van die massa in Mijnwater. Die woningcorporaties zijn zeer welwillend, dus dat zijn ook ... Als je vraagt van welke consultatie heeft u dan gedaan met bewoners, dan is dat grotendeels ook via de woningcorporaties gegaan. Er was een aantal vragen over de tariefvergelijking. Wanneer heeft nu die tariefvergelijking tussen de tariefeenheid plaatsgevonden ten aanzien van gas? Nou, de vergelijking van dat moment is van oktober 2021. Nou is in de tussentijd de gasprijs behoorlijk gestegen, dus dat plaatst het een en ander in een ander daglicht. Een aantal risico's ten aanzien van de ondergrondse techniek. Terechte zorgen, die had ik ook. We willen natuurlijk allemaal niet dat wij hier in Limburg ... We zijn al kwetsbaar en we weten dat water en bodem sturende principes worden. Wij willen ook absoluut geen seismologische risico's en daarom is het ook dat de Staat toeziet op de mijnen en dat allemaal zeer streng in de gaten houdt, en ook dat de recent afgegeven vergunning voor een derde put onder zeer streng toezicht staat van het Staatstoezicht op de mijnen. Die worden dus ondergronds gemonitord, ook de activiteiten, wat er bovengronds gebeurt is niet heel wezenlijk anders dan dat we regulier met infrastructurele werkzaamheden. Dus er zijn geen risico's, laat ik het zo zeggen. Dat waren volgens mij de vragen van de Partij voor de Dieren. De vragen van de Partij van de Arbeid gingen onder andere over de zoektocht naar strategische partners. Er werd letterlijk gevraagd: 'Hoe is de Gedeputeerde te werk gegaan?' Kijk, primair is Mijnwater een BV en het is ook aan een BV zelf, vind ik, om op zoek te gaan naar externe partijen/andere financiers. Dat hebben ze ook gedaan. Wat ik net ook al zei, er zijn in die zin, nu er duidelijkheid is gekomen, gesprekken met de bancaire sector. Maar ik heb zelf ook niet stilgezeten. Dit heeft ertoe geleid dat ik in gesprek ben gekomen met – laat ik hem maar even zo noemen – de voorman van het bedrijf dat de letter of intent heeft getekend. Hij zei ook van: waarom wilt u dit? Wat is de nut en noodzaak? Wat heeft Limburg eraan? Hoe ver kunnen we dit project brengen? Nou, we hebben een heel goed gesprek gehad op inhoud, en hij is ervan overtuigd geraakt dat dit ook voor hun bedrijf zeer interessant is. En dat heeft er dus toe geleid dat er nu een intentieverklaring is getekend. Dat is mijn persoonlijke rol geweest in die zoektocht. Dan gaat het over de rijksoverheid. Dat is een ander verhaal, want dat is een private partij. Er zijn ook veel vragen geuit: moet de onrendabele top, dat risico, niet primair bij de rijksoverheid worden belegd? Dat is inderdaad wat wij beogen. We zullen van het Rijk ook gebruikmaken om Europese middelen aan te trekken. Er staat ook in het stuk dat we proberen voor te sorteren op de JTM-middelen. Dat is een Europese pot met geld waarvan we weten dat er in Nederland drie projecten in aanmerking kunnen komen voor die tientallen miljoenen euro's. In totaal gaat het over € 200 miljoen dat beschikbaar is voor warmtenetten. Er zijn drie projecten beschikbaar: eentje zit in Groningen en twee in Limburg, Mijnwater en het Groene Net. Dat is geen garantie dat we dat ook gaan krijgen, maar het is wel een kans die zich voordoet en waar we dus ook via EZK middelen uit proberen te trekken. Dat is onderdeel van het gesprek dat we ook met de minister hebben gevoerd. De minister heeft ook gezegd: ik ga komende maanden bezien welke additionele financieringsmogelijkheden wij beschikbaar kunnen stellen om publiek eigendom mogelijk te maken. Dus dat is iets wat eraan zit te komen. Dat is onderdeel, voorzitter, van het wetstraject dat nu ook is aangeboden aan de Tweede Kamer.

De voorzitter: Dat roept een vraag op bij mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Ja voorzitter, daar ben ik heel blij om, maar dat roept bij mij wel de vraag op: waarom wachten we dat dan niet gewoon af? Waarom steken we er nu aan de voorkant alweer € 40 miljoen in? Want we weten allemaal uit ervaring ... Iedereen die hier zit, zit lang genoeg in het publieke domein om te weten hoe dat werkt: wat je een keer hebt uitgegeven krijg je nooit meer van de rijksoverheid terug. Dus waarom niet de optie om nu even voor een goede standstill te zorgen, dit af te wachten en dan een besluit te nemen? In plaats van nu te zeggen; ga maar door, begin maar

met de realisatie van je Masterplan, dan gaan we dan wel kijken of we Rijks- en Europese middelen krijgen.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Die vraag begrijp ik goed, heb ik ook op zitten puzzelen. Waarom moeten we nu in één keer bijvoorbeeld € 40 miljoen investeren? Het is geen subsidie, maar een investering. Dat is natuurlijk omdat ook die andere partner die er voor 60% inzit, Enpuls ... Die gesprekken hebben anderhalf jaar geduurd voordat zij zover waren om over te kunnen gaan tot besluitvorming. En dat is het idee van ... Nee, dat is niet helemaal zo. Wat wij dus in ieder geval wel nu moeten doen is: we moeten dus een besluit gaan nemen op de korte termijn, ook vanwege de leveringszekerheid. Het is een reeds bestaand, operationeel bedrijf en het zal een lastig verhaal worden als zij niet een Masterplan in één keer kunnen uitrollen en niet het zicht hebben op de totale financiering. We kunnen iets meer tijd nemen, maar we kunnen daar niet een halfjaar op wachten, bijvoorbeeld.

De voorzitter: U heeft een vervolgvraag, met het risico dat alsnog iedereen vragen gaat stellen. Ik wil echt de Gedeputeerde de gelegenheid geven om het af te maken. Mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Nou, die leveringszekerheid is voor ons ook helder, laat daar geen misverstand over bestaan. Maar dat kan in een standstill ook, dan ga je gewoon met je huidige bedrijfsvoering door, zorg dat die tweeduizend aansluitingen gewoon hun energie krijgen. Maar je wacht wel op het rijksbesluit. Want het prijskaartje dat hieraan hangt is € 40 miljoen hè?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Dat stelt mevrouw Depondt terecht, vanwege dat prijskaartje. Maar we weten wel: als College hebben we het vertrouwen dat het Masterplan ertoe gaat leiden dat Mijwater op termijn een rendabel bedrijf wordt dat zichzelf ook kan voorzien. En als we het nu dus opknippen – want dat is volgens mij waar mevrouw Depondt naartoe wil – dan weet je dus dat die andere investeringsvraag sowieso ook zal gaan komen. Dan heb je een suboptimale investering op dit moment. Dus vanwege die efficiënte investering willen we het gewoon in één keer in de volle omvang doen en dan zijn de Europese en ook de nationale middelen ... Ja, het is heel fijn als dat kan voor fase 2, en we zitten nu in fase 1. En daar ligt dit voorstel ook voor op tafel.

De voorzitter: U wilt per se nog de vraag stellen, mevrouw Depondt?

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Ja. Ik hoor de Gedeputeerde zeggen: we hebben er als College alle vertrouwen in dat dit een rendabele businesscase is – dat is dus dat er op enig moment er gewoon winst gemaakt gaat worden. Alle stukken die u ons heeft voorgelegd druipen van de analyse dat de kans daarop uitermate klein is. U heeft de eerste € 30 miljoen intern al afgewaardeerd vanuit datzelfde risico, heel verstandig, overigens. Dus op grond waarvan heeft het College dan een veronderstelling dat iets wel gaat renderen daar waar anderen dat vertrouwen zeer zeker niet hebben?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Er zijn inderdaad heel veel risico's opgenoemd, en die risico's en hoe we dat kunnen gaan mitigeren is ook de vraag van onder andere de VVD-fractie. Kijk, de

adviesrapporten die hieronder liggen zijn uiteraard vanuit een financieel plaatje opgesteld en er wordt een aantal risico's gedestilleerd. Het allergrootste risico, dat inzagerisico – dat is dus het risico dat wij als Provincie lopen – wordt gemitigeerd door de derde partij die ook gaat instappen. En we weten ook, als we naar het businessplan van Mijnwater kijken ... Wat er ook gezegd wordt: core business, in eerste instantie zakelijk, focus op labels A en B en daarna standaardisatie en opschaling. Dus het rapport is niet eenzijdige risico's, maar stelt ook de kansen. En de potentie wordt daar ook wel waargenomen. Het is niet alleen maar een negatief risico, de adviesrapporten zijn in die zin ook positief. Voorzitter, ik wil graag doorgaan met mijn beantwoording.

De voorzitter: Ja, dat wil ik ook, maar de heer Van Caldenberg heeft schijnbaar een heel belangrijke vraag. De heer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Wat ik niet zo goed snap is dat als er mogelijkheden met de minister worden onderzocht als het gaat over doorontwikkeling van warmtenetten in publieke handen, dat we dan een letter of intent sluiten met een 100% private partner. Het gaat er bij mij niet zo goed in hoe dat met elkaar in overeenstemming is in de strategie die we voeren.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Ik heb dat zojuist proberen toe te lichten: het wetsvoorstel voorziet op de infrastructuur. Die infrastructuur blijft in publieke handen en deze private partij gaat niet in de infrastructuur zitten. Dus die blijft in publieke handen. Dus wat de minister heeft beoogd met dit wetsvoorstel – wat overigens nog lang kan duren voordat dat door beide Kamers is gepasseerd – is precies wat we eigenlijk al met Mijnwater aan het doen zijn. Het is al in publieke handen en daar blijft het ook. Dus dat wordt geen meerderheidsaandeel in de infrastructuur van de private partijen. Dus het klopt helemaal, ook met wat de minister beoogt. Goed, het antwoord op de vraag of we die beslissing kunnen uitstellen is: ja, we kunnen een klein beetje uitstellen, maar vanwege de leveringszekerheid niet heel veel. We weten gewoon dat het een tijdrovend en kostbaar proces is en dat moet je doen als je weet dat er goedkeuring aan zit te komen, ook ten aanzien van bijvoorbeeld staatssteun. Met staatssteun is niets mis, staatssteun is namelijk ook wat er nu is vrijgesteld. Zo'n warmtenet zou er prima onder kunnen vallen, je moet het alleen melden. Dat ten aanzien van het staatssteunaspect.

De voorzitter: Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ja, ik hoor de Gedeputeerde twee antwoorden geven op de vraag waarom we niet kunnen uitstellen. De ene is leveringszekerheid, maar net zei de Gedeputeerde nog op de vraag van de heer Van Est: 'We kunnen niet uitstellen, want anders wordt deze private, enthousiaste partij weer niet zo enthousiast en mensen die daar werken gaan lopen.' Dat waren uw letterlijke woorden. Het puzzelde mij een beetje. Is het en-en? Is het of-of? Ja, zijn het beide risico's? Is dat het volledige antwoord? Het is mij onduidelijk.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Daar zit zelfs nog een derde element in, namelijk dat nieuwe klanten mogelijke andere keuzes gaan maken. Hoe langer wij wachten ... We moeten nu ook gaan kiezen van ja, waar wil ik op aangesloten worden? Je zit eigenlijk te wachten tot wij het besluit nemen en dat er ook perspectief komt voor Mijnwater. Dus vanwege de nieuwe klanten die we graag willen verleiden om aan te sluiten op Mijnwater, daarvoor is snelle besluitvorming wenselijk, maar ook voor een interne organisatie. In het afgelopen jaar is er een nieuwe directeur aangesteld, die heeft stevig

gereorganiseerd en gestructureerd in de organisatie. Er zitten heel veel mensen, en daar ben ik heel blij mee, daar elke dag gewoon te timmeren aan deze infrastructuur. Maar goed, ook aan die mensen wordt natuurlijk links en rechts getrokken. Dus ook met gevaar dat de organisatie verzwakt. Ook daarom is het wenselijk dat wij snel gaan besluiten. Over die derde partij ben ik ... Als je gaat taxeren hoe zwaar dat weegt, dan heb ik er wel vertrouwen in dat die derde partij wel overeind blijft. Die gaat niet over één of twee maanden weglopen. Maar met name de leveringszekerheid en de interne organisatie, dat zijn de twee belangrijkste argumenten om zo snel mogelijk over te gaan tot besluitvorming.

De voorzitter: Mevrouw Depondt, uw laatste interruptie op dit punt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Met het risico dat ik de voorzitter wat voor de voeten loop, maar met uitzondering van de PVV en de heer Westhoff heb ik geconstateerd dat iedereen hier Mijnwater eigenlijk in algemene zin best positief beoordeelt en ook naar alle mogelijkheden zoekt om dat te realiseren, maar gewoon heel veel vragen heeft bij de feitelijke manier waarop het College dit nu voorstelt. Van die grondhouding van de meerderheid van de Staten ga ik maar even uit. Ziet u die risico's dan nog steeds van dat uitstel?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Ja, ik zie de risico's, maar dat is ook gewoon de werkelijkheid waarin we ons begeven. Idealiter had ik ook zes maanden de tijd genomen om dit allemaal hier met u uitvoerig op inhoud door te akkeren. Het is in ieder geval een gegeven feit dat we dus nu een besluit moeten nemen, maar ik stel ook vast dat er nog heel veel onduidelijkheden zijn, ook technische onduidelijkheden. Die wil ik zo meteen gaan beantwoorden. Maar ten aanzien van de financiële rapporten, daar is nadrukkelijk gevraagd om die risico's en hoe we dat mitigeren en, desnoods in vertrouwelijke setting, organiseren. Dat zouden we bij wijze van spreken volgende week met u kunnen doen, maar ik denk dat dat niet wenselijk is met het oog op de agenda's. We zouden dat ook bijvoorbeeld naar januari kunnen uitstellen en dat we dat alsnog bijvoorbeeld in februari ... Maar dan moet u vooral ook echt tot een besluit kunnen komen. Dat wordt dan de laatste mogelijkheid. Maar dan hebben we wel de tijd om ook misschien het bedrijf zelf uit te nodigen om dat Masterplan aan u toe te lichten om dat in de vertrouwelijke setting te doen. In januari bijvoorbeeld. Voorzitter, als ordevoorstel daarop antwoordend zouden we dat zo kunnen organiseren.

De voorzitter: Even dan, en vervolgt u daarna uw beantwoording, dat zou betekenen dat die uitloopmogelijkheid de commissie van 3 februari zou worden. Dus dan maken we het even heel concreet. Dat is even aan de Gedeputeerde. Want nogmaals, we hebben zoals u weet een enorm volle agenda en daarom hebben we een uitloopmogelijkheid met elkaar gecreëerd, en dat zou dan 3 februari zijn. Dus bij de verdere beantwoording van de vragen aan de Gedeputeerde om daar zijn mening over te geven. Vervolg uw betoog.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Dank u wel voorzitter. Even kijken. Een aantal vragen heb ik nu al beantwoord. De SP vroeg naar de grip die wij straks hebben op Mijnwater. Hebben we als grootste investeerder straks voldoende grip? We hebben grip op Mijnwater via het LEF. We doen dat bewust via het LEF omdat het LEF al onder AFM-toezicht valt, een adviescommissie heeft en zeer zorgvuldig getoetste overeenkomsten heeft. We hebben wel al toegezegd dat wij de nieuwe Staten ook uitgebreid gaan meenemen in dat functioneren van het LEF, maar we willen ook graag laten zien hoe die governance dan ook is ingericht ten aanzien van dit project. Want wat mij betreft kan het ook in die sessie. LEF is veel beter in staat en heeft veel meer expertise in huis, expertise die wij niet hebben.

Dat is ook de reden dat we überhaupt met LEF zijn begonnen. Dat geeft ons ook voldoende comfort om het op deze manier te doen, en niet via onze eigen kaders, onze eigen storting, want dat mag niet volgens onze beleidskaders Sturing in Samenwerking. Dat is de reden waarom we het via het LEF doen. **De concrete toezegging: kan de governance wat doorzichtiger worden voor Provinciale Staten? Ja, dat kan altijd. We kunnen altijd gewoon kijken hoe we het nog doorzichtiger en nog helderder voor u kunnen brengen, en ik stel voor dat we dat dan ook maar meteen betrekken bij die sessie hoe de governance is ingeregeld.** De volgende vraag was: moeten we risico's blijven nemen? Ja, dat denken wij wel. Geen enkel scenario is zonder risico's. En we weten ook dat het alternatief, niet investeren, ook risico's met zich meebrengen. Ten aanzien van de gedane financiering, maar ook de vele bijkomende onwenselijke gevolgen. Dus ja, we moeten risico's blijven nemen, maar we hebben er vertrouwen in dat die risico's mitigeerbaar zijn en ertoe gaan leiden dat het een solide businesscase oplevert. De VVD-fractie vroeg: wat is nu de aanleiding van dat Masterplan? Ja, daar hebben wij ook zeker op aangedrongen, want het plan ontbrak. En ik had op dat moment, toen ik net Gedeputeerde was, ook onvoldoende comfort. Wat u ook nog niet heeft, klaarblijkelijk. Op dat moment had ik ook onvoldoende comfort om dat aan te bieden. Dus we hebben ook erg aangedrongen, ook via de aandeelhouders: kom met een verbeterplan. Ga terug naar je kerntaak en breng intern de boel op orde. Kom dan met een plan en dan gaan we dan wel bezien of dat een investering waard is, bijvoorbeeld van de Provincie. U heeft dat Masterplan al kunnen inzien, dat is echt een goed plan en dat is ook stevig gereorganiseerd, maar dat is de aanleiding dat Mijnwater zelf met dat Masterplan is gekomen. Even kijken. Het CDA stelt terechte vragen over wanneer Mijnwater in staat zou zijn om volledig onafhankelijk rendabel te kunnen zijn. Kijk, wij zijn ervan overtuigd dat dat kan, maar we vinden wel dat het Rijk veel sneller in actie moet komen, had moeten komen, maar we zijn dus wel in overleg met het ministerie om te zien of we een rol kunnen pakken, of zij een rol kunnen pakken, via die Europese middelen. Maar we hebben te maken met een bedrijf dat al loopt, dat moet toch nog een keer genoemd worden. En daarom hebben zij de strategie gekozen die past binnen de huidige mogelijkheid. Het gaat echt over de continuïteit van de huidige onderneming. De businesscase, de huidige businesscase, is gebaseerd op de huidige uitgangspunten nog zonder marktpartijen. Maar er wordt dus wel een gesprek gevoerd met andere partijen om subsidie aan te trekken en andere investeringen aan te trekken. Dat is nog niet meegenomen in dat Masterplan. Maar doordat Mijnwater op deze manier verder ontwikkeld kan worden, maken we juist aan andere partijen duidelijk en helder en geven we hen comfort dat zij ook kunnen instappen en wij als Provincie dus op termijn kunnen uitstappen. Goed, dan is er een aantal vragen gesteld over de doelstellingen van het LEF: wanneer komen de doelstellingen met het LEF in gevaar? Kijk, het LEF kan aan de reguliere doelstellingen blijven voldoen middels de overige uitzettingen. En wat we nu dus gaan doen is dat we dus extra gaan investeren, en dat gaat niet ten koste van de andere projecten van het LEF. Dus de kansen en de pijplijn van de LEF-projecten blijven volledig overeind. Voorzitter, mevrouw Boven maakt wuivende gebaren naar mij, maar ik denk dat ze een vraag wil stellen.

De voorzitter: Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ik had dezelfde vraag gesteld en daar had u ook nog geen antwoord op gegeven. De vraag was namelijk: wanneer is Mijnwater volledig onafhankelijk rendabel? U heeft daar geen antwoord op gegeven.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Het lastige is inderdaad om daar een heel concrete datum aan te plakken. Wat we dus wel zien is dat wij als Provincie, als fase 1 succesvol is uitgerold, weer een

terugtrekkende beweging kunnen maken als de andere partijen gaan instappen, maar ik kan daar natuurlijk geen termijn aan koppelen.

De voorzitter: Een vervolgvraag. Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Nee, maar dat betekent dat u zegt dat het rendabel wordt als meer partijen instappen na fase 1.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Klopt.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Dan zou het rendabel zijn.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Ja. Fase 1 is ... Wat we nu gaan doen is op de korte termijn de nadruk leggen op rentabiliteit en op standaardisatie, en daarna kan die opschaling plaatsvinden. En dat is het moment dat wij als Provincie niet meer hoeven worden aangekeken om opnieuw te investeren, bijvoorbeeld. Dat is echt alleen voor deze fase. Dus nog één keer moeten wij over de brug komen.

De voorzitter: Dat leidt tot een vraag van de heer Lodewijks.

De heer Lodewijks (VVD): Ik had inderdaad een vraag gesteld over wat de gevolgen zouden zijn als we dit doen voor de ordeportefeuille van het LEF. Of er dan in minder projecten zal worden geïnvesteerd of in minder risicovolle projecten zou worden geïnvesteerd, of dat het gevolg zou zijn als het slecht uitpakt. En ik hoor u nu zeggen – tenminste, ik vraag om bevestiging – dat dat niet het geval is? Dus het LEF gaan niet anders investeren, in minder projecten investeren en in minder risicovolle projecten investeren om, laten we zeggen, die transitie bij te dragen aan onze duurzame tradities.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Ja. Dat is precies inderdaad ... Het is niet de insteek om dat te gaan doen, en dat is ook zeker niet wat wij verwachten dat gaat gebeuren.

De voorzitter: Dat levert nog een vraag op van de heer Kappelle. De heer Kappelle.

De heer Kappelle (Forum voor Democratie): Dat verbaast mij, want in het document staat expliciet als risico benoemd dat vanwege de grote projectomvang de totale LEF-portefeuille negatieve impact kan hebben op de doelstelling van het LEF. Dus het wordt als risico zeg maar genoemd en u zegt dat er geen risico is.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Ik heb niet gezegd dat ... Het is een risico, dat weten we, dat kan optreden, maar dat is niet wat wij verwachten dat gaat gebeuren. Dat is zoals ik dat nu ook weer in de richting van de heer Lodewijks zeg.

De voorzitter: Is dat voor u voldoende, mijnheer Kappelle?

De heer Kappelle (Forum voor Democratie): Dan heb ik nog even een tweede vraag. Uit het stuk zie ik dan onvoldoende hoe dit risico gemitigeerd wordt. Dat geldt ook voor andere risico's die

genoemd worden. En ik denk zeg maar voor de volgende bijeenkomst dat we natuurlijk daar graag inzichten in willen hebben, want dat is precies waar het gevoel ligt dat we er geen vinger op kunnen leggen welke kant het nu precies opgaat.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Ja voorzitter, volgens mij is dit ook de kern van dat gesprek dat we moeten gaan hebben in die technische sessie. Wat zijn de risico's? Hoe mitigeren we die? En dat kunnen we ook staven met de rapporten die eronder liggen. Volgens mij is dat hetgeen waar het om draait. Overigens word ik net gecorrigeerd, mevrouw Boven, er is wél een datum te noemen. Er wordt namelijk in 2025 een positieve cashflow verwacht voor Mijnwater. Positief vanaf 2025, dus dat zou de termijn zijn dat wij als Provincie daar dan uit kunnen stappen. Dan zijn wij niet meer nodig.

De voorzitter: Even via de voorzitter. Vooralsnog is de Gedeputeerde nog aan de beantwoording bezig. Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja, maar mag ik daar toch nog een vraag over stellen? Want een cashflow is wat anders dan het rendabel zijn van de onderneming an sich, want daar zit het verschil. U geeft mij het antwoord wanneer het rendabel wordt voor de Provincie, maar de vraag was: wanneer wordt de onderneming rendabel?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Kijk, we willen deze stap zetten om ervoor te zorgen dat het bedrijf ook rendabel wordt. Het bedrijf wordt ook rendabel en winstgevend, en dan hoef je daar als overheid dus ook niet meer in te blijven investeren. Er is dan bijvoorbeeld geen sprake meer van marktfalen. We verwachten in 2025 dat dat scenario gaat optreden. De VVD vroeg dus: komt het nu bijvoorbeeld onder druk te staan? Kijk, wij storten agio bij, en de gereserveerde middelen van het Subfonds Warmte. Het Subfonds Warmte is nog niet opgericht, maar PS heeft wel na 2020 al besloten om die middelen te reserveren. Dus door die agiostorting en de reeds gereserveerde middelen komt er geen druk te staan op de bestaande portefeuille en de ruimte daarin. Andere initiatieven van het LEF komen dus niet onder druk te staan. Dan ga ik, voorzitter, naar ...

De voorzitter: Nadat de heer Baneke zijn vraag heeft gesteld. De heer Baneke.

De heer Baneke (GroenLinks): Ja, want ik had vrij expliciet gevraagd over dat Subfonds Warmte. U poneert nu van ja, andere investeringen komen niet onder druk te staan, maar het Subfonds is niet opgericht zonder reden. Het alleen bestaan van het Subfonds Warmte voor een investering in Mijnwater, ik weet niet of dat het idee was. Hoe ziet u dat dan voor u?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Het klopt. Kijk, wij verwachten ... Nou, we zijn heel blij dat u als Staten € 25 miljoen voor bijvoorbeeld warmtenetten in dat nog op te richten fonds gereserveerd heeft. Dat wordt nu gebruikt voor Mijnwater omdat we verwachten dat het ook het enige project is dat op korte termijn die financiering nodig zal hebben. Als er dus aanvullend in de toekomst nieuwe warmteprojecten gefinancierd moeten gaan worden betekent dat ook dat de Staten opnieuw krediet beschikbaar moeten stellen voor die warmtenetten. We hebben al iets nog in de Provinciale Energiestrategie zitten in die begroting, voor het Slimme Energienetwerk in Roermond bijvoorbeeld.

Dat zijn kleine bedragen. Mocht er daadwerkelijk behoefte zijn aan een nieuwe kapitaalinjectie voor een nog op te richten warmtefonds of warmtenet, dan vragen we dus additionele financiering bij uw Staten. Voorzitter, de vragen van Forum voor Democratie had ik volgens mij ook beantwoord. Dan ga ik naar de vragen van LOKAAL-LIMBURG. Er werd gevraagd: wat is nu bijvoorbeeld het bronrisico? Nou, het bronrisico van Mijnwater is lager dan bij traditionele warmtenetten omdat Mijnwater niet afhankelijk is van industriële restwarmte. Het groene net is bijvoorbeeld wel afhankelijk van restwarmte dat van Chemelot komt, maar bij Mijnwater is dat niet. En daarnaast is er sprake van onderlinge uitwisseling van warmte en kou, waardoor dat risico verspreid is. Er is niet één risico of één bron die kan wegvallen. Dus dat is het bronrisico en dat is dus, nou ja, vrij beperkt. De heer Van den Beucken vroeg nogmaals naar wat bijvoorbeeld de gevolgen of de risico's zijn ten aanzien van Mijnwater op de grond en dat in relatie tot na-ijlende effecten van de mijnbouw in Limburg. Dat zei ik ook al: het staatstoezicht op de mijnen houdt daar heel streng toezicht op. Er zijn geen gevolgen te verwachten, want dan zouden we uiteraard niet met dit project verdergaan. Los van dat zij onderstreepten wat het belang is van Mijnwater – dat kan, nogmaals, niet vaak genoeg gezegd worden – stelde de fractie van D66 de terechte vraag: wie behoort nu die risico's te lopen? En wij denken als Provincie ook dat het Rijk dit zou moeten doen. Wij kunnen als Provincie niet de hele verduurzaming van Nederland op onze schouders dragen. Dat vraagt veel meer massa en veel vermogen en is financieel onmogelijk voor alleen de Provincie. Maar we willen in Limburg ook voorloper zijn. We hebben een opgave met elkaar vastgesteld, namelijk 60.000 woningen van het gas af in 2030. Dat is ambitieus en Mijnwater is ervoor nodig om dat te halen. Maar we willen vooroplopen, dat vraagt dus ook om risico's. Maar die risico's, nogmaals, daar komen we op terug.

De voorzitter: Daar heeft mevrouw Berghorst een vraag over. Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ja, ik ben op zich wel blij om te horen dat u dit vindt, maar bent u dan ook naar de minister van klimaat gegaan? En heeft u gezegd: wij lopen hier voorop, we hebben hier een baanbrekende technologie, daar hebben we zelf al miljóenen in geïnvesteerd, u kunt deze technologie dadelijk mogelijk opschalen door heel Nederland, wij doen hier het werk voor u, wilt u bijdragen? Of heeft u dat niet gedaan?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: We hebben met de minister ook via de consultatie ... Ten aanzien van de wetgeving worden wij vanuit de Provincies gevraagd om daar input op te leveren. Via die consultatie hebben we dit onder de aandacht gebracht. En het is ook onderdeel van het wetsvoorstel. Ik zei net ook al: er wordt gekeken naar hoe de minister ook financieel niet alleen maar een wet kan voorleggen, maar daaraan gekoppeld ook middelen. En met die middelen wordt beoogd om ook dus die rol te pakken in Mijnwater. Dus dat is gedaan en dat gaat waarschijnlijk ook positief een resultaat hebben. Dan de wens van D66 om vooral de mensen met een laag inkomen in slecht geïsoleerde woningen te stimuleren. Ja, dat willen wij ook, de woningcorporaties willen dat ook. Want nogmaals: eerst zwarte cijfers draaien, en dan opschalen. Dus dat is de reden dat ze wel aan de beurt moeten komen, want daar moeten we het vooral voor doen. Dan voorzitter, tot slot – wat mij betreft – de vragen van mijnheer Westhoff. De uitleg over Mijnwater Energy en Mijnwater Infra. Hoe zitten de verhoudingen? Wie is eigenaar van wat? Deze twee takken vormen samen Mijnwater BV. Mijnwater Energy is 100% eigendom van het LEF en heeft dus de bronnen en energiecentrales in eigendom, en Infra is 100% eigenaar van Enpuls en heeft dus de infrastructuur in eigendom. Zij werken samen via een samenwerkingsovereenkomst die Mijnwater vormt. Dan vroeg mijnheer Westhoff om welke bedragen het gaat in fase 1 en in fase 2. Het Masterplan ziet toe op fase 1 – daar spreken we

vandaag ook over – en fase 2 vindt pas plaats daarna, mits fase 1 conform plan is afgerond en Mijnwater richting een rendabele organisatie is gegroeid.

De voorzitter: Daar wil de heer Westhoff even op reageren. De heer Westhoff.

De heer Westhoff (Forum voor Democratie): Ja. Er was nog één vraag: hoe zit het met de verhouding van investeringen in MWI en MWE? Met andere woorden: zijn de investeringen van MWE losgekoppeld van de investeringen van MWI? En als je kijkt naar de verhouding Enpuls en LEF, hoe zit die verhouding? Liggen de investeringen op Infra alleen bij Enpuls? En de investeringen van MWE alleen maar bij het LEF? Ik bedoel, die onduidelijkheid ... Ik heb dit in ieder geval niet duidelijk in het stuk kunnen vinden. Ik zou daar graag wat nadere toelichting op willen hebben.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Ja, het is inderdaad zo dat LEF 100% eigenaar is van Energy. Dus de investeringen die LEF doet zijn alleen in Energy. De investeringen van Enpuls zitten alleen in de infrastructuur. Die investeringen lopen niet door elkaar heen.

De voorzitter: De heer Westhoff.

De heer Westhoff (Forum voor Democratie): De partij die wil investeren, gaat die investeren in MWE of in MWI? Of beide?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Die komt aan onze zijde in Energy te zitten. Voorzitter, de heer Westhoff zei dat wij 100% investeerder zijn. Dat klopt niet helemaal. Wij investeren € 40 miljoen, en dat is 40% van de totale investering. Die andere 60% doet Enpuls. Dus we zijn niet 100% investeerder. Wel in ons onderdeel, maar in totaal zijn we dus 'slechts' voor 40% de investeerder. Ja, en over schaliegas, voorzitter, moeten we maar een keer buiten deze uitzending praten.

De voorzitter: Dank u wel. Er was nog even een vraag van de heer Van Est.

De heer Van Est (50PLUS): Ja voorzitter, ik had nog één vraag gesteld die ik in ieder geval niet in de beantwoording terug heb gehoord, dus ik vraag het even na. Het punt is dat er staat dat zowel in scenario 3 als in scenario 4 het wellicht als staatssteun gezien zal worden en dat er dan een melding moet gaan naar de Europese Commissie. We maken nu heel snel een besluit, maar dan zal het zes maanden kunnen duren voordat wij een oordeel hebben van de Europese Commissie. Dan kan de hele wereld ook weer heel anders zijn. Dus ik heb eigenlijk gevraagd van: kunnen we niet op dat moment dan zeggen van hé, moeten we dat nog heroverwegen? Of niet? Volgens mij heb ik die beantwoording niet gehoord.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Ja voorzitter, goede vraag. Excuses dat ik daar niet meteen op ben ingegaan, dat had geen strategische reden. Het melden van staatssteun dat gaat voor een bepaalde procedure, een prenotificatieprocedure, en daar gaan mensen heel lang op studeren bij de Europese Commissie, daar doen ze ontzettend lang over. Wat mij betreft ook iets te lang, maar goed, daar gaan wij niet over. In die zin verwachten we daar geen heel groot risico. We moeten het wel

melden als staatssteun. Maar juist vanuit het klimaatpakket dat de Europese Commissie heeft uitgerold, Fit for 55, zijn er ook grote investeringsgrondslagen die het mogelijk maken om te investeren in warmtenetten. Dus dat we dat proces moeten gaan opstarten is prima en we zien de uitkomst ook positief tegemoet omdat juist ook Europa inzet op deze infrastructuur. Dus er is een grondslag voor opgenomen in de investeringen.

De voorzitter: De heer Van Est heeft een vervolgvraag.

De heer Van Est (50PLUS): Ja, kort. Het woord vertrouwen wordt heel vaak genoemd, maar dan denk ik eventjes: stel nu dat om wat voor reden dan ook men besluit dat het niet akkoord is. Waar staan we dan? Dan denk ik dat het een reële vraag is, omdat we die risico's toch willen afwegen. Dus ik denk dat ik dat antwoord ook noodzakelijk vindt om even te weten.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Ik kan nu niet goed inschatten wat de risico's zijn van het als/dan, omdat we ervan uitgaan dat het zal optreden dat de commissie dat zal aanmerken als ongeoorloofde staatssteun. Ja, als dat wel optreedt, dan komt Mijnwater gewoon een stuk financiering tekort om fase 1 van het Masterplan uit te rollen. Tenzij nog een andere partij gaat instappen.

De voorzitter: De heer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja voorzitter, u stelde daar straks de vraag: is dit rijp? Als het gaat over dit antwoord dan is het voor mij in ieder geval duidelijk dat dit voorstel niet rijp is. Want in de sessie die we gaan hebben zou ik in ieder geval een antwoord hebben op deze risico's. En die wil ik daar in beeld hebben. Het verzoek om dat te doen leg ik dan maar hier neer in de richting van de Gedeputeerde, want ik denk dat de vragen, de risico's en de overwegingen die de heer Van Est noemt zeer relevant zijn.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Dat is terecht, voorzitter, en ik stel ook voor dat we dat gaan doen. Maar conform ik net al zei: alle risico's die we zien en die opgenoemd zijn, dat we daarnaast inzichtelijk maken hoe we die taxeren en wat we verwachten. Maar ook: als deze risico's optreden, hoe kunnen we die dan mitigeren? Dat gaan daarin meenemen.

De voorzitter: Mevrouw Berghorst, u heeft ook nog een vraag.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Nee, behalve dan dat ik gewoon heel erg verbaasd ben dat je het risico van staatssteun in het stuk zet en dan niet kunt antwoorden op de vraag wat er gebeurt als het ongeoorloofde staatssteun is. Dat begrijp ik echt niet. Dat zijn toch zaken die wij uitzoeken? En als dat niet zo is – want dat is dus de vraag – hebben we dat dan nog niet uitgezocht? Want als dat niet zo is begin ik me ook wel lichtelijk zorgen te maken over een aantal andere dossiers waar dit risico ook speelt.

De voorzitter: De heer Van den Beucken.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Ja, twee restvragen nog. Dat gaat uiteraard ook over risico's. Het overdimensioneringsrisico, is dat iets waar wij vanuit dit huis grip op zouden moeten

hebben? Of ligt dat bij de uitvoerende partijen? Dat is nog één vraag. En de tweede vraag die ik heb: ook al zouden wij overgaan tot een heel snelle besluitvorming – wat ik denk ik niet helemaal verwacht –, hoe zit dat nou met de risico's op personele onderuitputting? Wat kan dat betekenen?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Ik begrijp de tweede vraag niet helemaal wat de heer Van den Beucken bedoelt met de personele onderuitputting. Wellicht kan hij dat iets verduidelijken.

De voorzitter: De heer Van den Beucken.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Nou, dat betekent dat er te weinig technische uitvoerende handen zijn om iets in gang te zetten. Dat bedoel ik er eigenlijk mee. En dat leidt natuurlijk ook tot onderuitputting van geldbedragen. Maar personele onderuitputting betekent gewoon: te weinig handen.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Ja, dat is een risico dat ik net noemde. Op het moment dat de besluitvorming heel ver zal opschuiven, dan zal er ook bij de mensen die bij Mijwater werken, misschien dat die naar een andere organisatie gaan. Wij maken ons er wel zorgen over dat dat gaat gebeuren. Maar nu niet, die mensen hebben ze nu in de organisatie en daarmee kunnen ze ook fase 1 gaan uitrollen.

De voorzitter: De heer Van Est, uw laatste vraag.

De heer Van Est (50PLUS): Inderdaad mijn laatste vraag. Ik heb nog één vraagje naar aanleiding van het antwoord net. Als wij het besluit zouden nemen en we moeten wachten op die Europese Commissie, kunnen wij iets in die zes maanden doen? U heeft gezegd dat er klanten weg kunnen lopen en dergelijke. Moeten zij zes maanden het geduld hebben voordat wij de goedkeuring van de Europese Commissie hebben? Of kunnen we al eerder iets handelen? Want dat is even mijn vraag. Wat gebeurt er dan?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Ik kijk heel even ook naar ... Even over die doorlooptijden en die tussenstappen qua staatssteun.

De heer Vonken: Ja, dank u voorzitter. Er is goed onderzoek gedaan naar staatssteunrisico's. Er zijn externe adviezen van Simons & Simons en AKD voor opgevraagd. Daar komt uit: er is een meldingsplicht. En daar komt uit: inschatting van het risico van die meldingsplicht is laag. Vervolgens is gezegd: gaan we wachten op zes maanden goedkeuringsplicht of kunnen we nu vooruit? En op basis van de bestaande financiering die nog in Mijwater zit en waar dus al over besloten is, kan die periode van zes maanden overbrugd worden. Maar we willen het proces van die goedkeuring natuurlijk wel al starten omdat je daarna snel voortgang wilt maken met het Masterplan. Dus dat is de staatssteunstrategie in een notendop.

De heer Van Est (50PLUS): Dat is niet de vraag die ik stel. De vraag die ik stel is ... Wat u zegt, we redden het nog wel, dat snap ik, maar mijn punt is ... De Gedeputeerde zegt: wij noemen nu die

beslissing, want anders lopen klanten en weet ik wat allemaal weg. Die moeten dan nog zes maanden wachten. Ik vertrouw het wel, maar dan denk ik alleen van: ja, dan pas kunnen we handelen. Dan pas kunnen die klant zeggen: wij kunnen nemen om Mijnwater ... Nu kunnen ze na drie maanden ook zeggen: het is me te onzeker. Dat is de vraag. Dus is het ook de vraag of wij zes maanden kunnen wachten. Mijn vraag is gewoon: wij kunnen dus niet handelen, wij overbruggen die tijd wel, daar hebben we niet veel voor nodig, maar die klanten, die risico's die de Gedeputeerde aangaf, moeten dus zes maanden geduld hebben?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Ja, ze hoeven niet zozeer geduld te hebben, voorzitter. We verwachten dat die uitkomst positief zal zijn, dus wat dat betreft is er geen reden om te wachten. Dat heb ik net eerder ook al proberen aan te geven. Maar goed, daarover verschillen we misschien we van mening.

De voorzitter: Dat gezegd hebbende denk ik dat ... We hebben een aantal ordevoorstellen gehad, en in lijn met wat de heer Van Caldenberg ook aangeeft zou ik de cruciale vraag willen stellen: u heeft in totaal 25 wensen en bedenkingen naar de Griffie gestuurd, die u heeft kenbaar gemaakt. Normaal gesproken gaan wij daar nog over stemmen, dus dan moet ik ze eerst een-voor-een oplezen en dan vraag ik u om uw handjes op te steken. De vraag is of u daar behoefte aan heeft, want de andere cruciale vraag is: achten wij als commissie dit stuk zoals het nu voor ligt behandelrijp? Nou, volgens mij is het antwoord daarop ... Ik kijk nog even rond. Ik zie heel veel mensen nee knikken. Dan is het voor mij de vraag: wat zou ook qua proces en qua tijdigheid een juist voorstel zijn om het wel behandelrijp opnieuw eerst in de commissie aangeleverd te krijgen? En ik wil ook eerst even kijken naar de Gedeputeerde qua procesvoorstel en qua timing, en daarna de commissie een besluit daarover laten nemen. De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: We zouden, voorzitter, op 13 januari het stuk opnieuw bespreken, dan is de commissievergadering. In de tussentijd een sessie organiseren dat we de rapporten, risico's et cetera bespreken. En dan ligt het op 13 januari in de commissie en in februari plenair in de Staten. Dat zou de route kunnen zijn.

De voorzitter: Ik kijk even naar de Griffie. Ik krijg andere data door. Dus we hebben, begrijp ik, op 20 januari FEB, en we hebben de uitloop vastgesteld naar 3 februari. De heer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Mij lijkt het vrij onverstandig om het wat te kort op de Statenvergadering te schuiven, want als we een week gaan hebben tussen de commissie en de Statenvergadering dan voorzie ik dat we het en heel druk gaan krijgen en dat het voorstel zoals we dat nu bedenken misschien wel iets meer tijd behoeft om nog aan te passen, want als ik een beetje geluisterd heb naar de collega's hier inzitten dan is het niet alleen niet behandelrijp maar zal er ook nog wel over de machtsroute het een en ander moeten worden aangepast. Ik zou er echt voor kiezen om die commissie dan de 13e te houden te houden en de vertrouwelijke sessie dan ook maar gewoon de commissiestatus te geven, en niet een informerende sessie. Dat lijkt mij wel. En mogelijk dan zelfs nog te reserveren dat je twee commissies pakt, want ik weet niet of we het met één commissie gaan redden.

De voorzitter: Ik vraag even de andere commissieleden. De heer Baneke.

De heer Baneke (GroenLinks): Ik kan in principe instemmen met de route zoals de Gedeputeerde hem geschetst heeft, maar ik denk dat er nog iets anders speelt. Ik denk dat er ruimte moet zitten tussen die vertrouwelijke bijeenkomst en de commissievergadering, zodat er eventueel ook ruimte is voor de organisatie om werk te doen tussen die vertrouwelijke bijeenkomst waar wij ongetwijfeld allemaal heel verstandige dingen gaan zeggen en dat mogelijk aan te passen in het daadwerkelijke voorstel. Dus die ruimte moet er ook zeker gevonden worden.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ja, ik wil het voorstel van de heer Baneke wel steunen. Het gaat over veel geld en naar ik hoor grote risico's en veel vertrouwelijk ter inzage gelegde stukken. Wij moeten die informatie kunnen consumeren, maar wij moeten die informatie ook met onze collega-Statenleden in de fracties kunnen bespreken. Dus dan moeten er in ieder geval een fractievergadering tussen een besloten vergadering en informatiesessie of een commissievergadering of wat dan ook zitten en het moment dat we behandelen. Ik zou daarnaast ook wel willen pleiten om gewoon openbaar te maken wat openbaar gemaakt kan worden. Ik begrijp dat er heel veel stukken onder geheimhouding ter inzage liggen. Ik kan niet beoordelen of dat allemaal moet, want ik heb het niet kunnen bekijken. Het gaat echt over veel geld. En over grote risico's. En de ellende van vertrouwelijk ter inzage gelegde stukken – en zeker als dat hele casusdossier vertrouwelijk ter inzage gelegd wordt, is dat over een aantal jaar iedereen vergeten is wat er ook alweer in die stukken stond. Daar krijg je gewoon brokken van. Ik zou dus dat beroep wel op u willen doen, om gewoon nog eens te kijken van: wat kan er openbaar? En om dat ook openbaar te maken.

De voorzitter: Wie wil daar als commissie nog even op reageren? De heer Lodewijks.

De heer Lodewijks (VVD): Ja, ik ben het wel eens met de voorstellen. Neem voldoende tijd, gun ons die tijd. En prop het dus niet ergens in januari tussen omdat we dan ergens in februari een beslissing moeten nemen. Geef die tijd. Dus ja, en maak daar een mooi pad van. Ik weet niet of we dat nu al kunnen vaststellen of dat er een suggestie komt vanuit de Griffie.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Ja, ik ben het eens. Als de lijn is dat wij per se op het huidige voorstel een besluit moeten nemen ... Mijn voorstel was om überhaupt maar eens wat andere ontwikkelingen af te wachten en misschien nu een ander besluit te gaan nemen, namelijk een standstill totdat helder is wat er in Europa en totdat helder is wat het Rijk gaat doen. Dus ik zou het College willen meegeven om dat in ieder geval in overweging te nemen en zich ook te bedenken wat we dan in februari gaan besluiten. En juist omdat die optie er mogelijk nog zou kunnen zijn, moeten we inderdaad wel goed de tijd nemen over en weer om alle ins en outs daarvan goed met elkaar te bespreken.

De voorzitter: Helder, mevrouw Depondt. Dank u wel. De heer Kappelle.

De heer Kappelle (Forum voor Democratie): Wat we eigenlijk nodig hebben is een risicoanalyse, en ik zou gewoon aan de Gedeputeerde wilde vragen om voor de genoemde risico's in het stuk een risicoanalyse te maken op basis van kans, impact, mogelijk ontstane kosten en mitigatie. Dat kunnen we gewoon ook grafisch doen, maar dan krijgen we gewoon een beter beeld van waar we het precies over hebben.

De voorzitter: Ik maak een rondje. De heer Van den Beucken.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Ja, dank u wel. Ja, tijd is altijd geld, maar als je onder hoge tijdsdruk beslissingen moet nemen dan kan dat ook weleens een hele hoop geld gaan kosten. Ons op laten jagen is denk ik dus heel onverstandig. Wat mevrouw Berghorst ook zegt: als je stukken ter inzage leest heeft dat altijd risico's. Ik ben an sich niet kapot van heel, heel lange uren ergens stukken zitten in de lezen en er daarna niet over te kunnen spreken of misschien ooit nog een keer een fout te maken. Dus tijd is belangrijk. Ik mis een echt overzicht van een tijdspad, een overzichtelijke ... Ja, het zal wel te ingewikkeld zijn om in één oogopslag de risico's op een A4'tje in het schema te wurmen, maar ik mis het totaaloverzicht. En ook de weging van de risico's. En ik denk inderdaad dat de procesgang zoals die hier voorgesteld wordt in ieder geval wel een verstandige is.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Van Wageningen.

De heer Wageningen (D66): Ja, ik zou bijna willen voorstellen ... We hebben nu genoeg signalen gegeven, dus genoeg tijd om een goed besluit te kunnen nemen. Wel nog besluitvorming tijdens deze Statenperiode. Nadruk op risico's en risicobeheersing en transparant wat transparant kan. Dat zijn nu zo'n beetje de signalen van de hele commissie. Ik denk dat we, los van het geven van de signalen, het even aan de Griffie en aan het College moeten overlaten om tot een goed tijdspad te komen. En dat we niet daar ook weer voorstellen over gaan doen, want dan krijgen we een Babylonische spraakverwarring, denk ik. Dus een soort ordevoorstel, voorzitter. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Westhoff.

De heer Westhoff (Fractie Westhoff): Een kleine toevoeging op datgeen wat er verteld is. Ik zou ook graag willen weten wat de gevolgen en dan met de financiële gevolgen zullen zijn als we het niet goedkeuren. Want daar hebben we het steeds niet over.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Ernst.

De heer Ernst (PVV): Ja, dank u wel voorzitter. Ja, we hebben even de degen gekruist, mijnheer Van Wageningen en ik, dat is prima, maar nu zegt hij heel verstandige dingen. Ook dat geven wij graag toe. De tijd nemen, het op een goede manier doen. Nogmaals, iedereen zal daar inderdaad in de fractie ruggenspraak over willen houden en dat opnemen. Ik wil eraan toevoegen, maar dat zal ongetwijfeld aan mijn aard liggen: ik krijg altijd een heel eng gevoel als ik onder tijdsdruk gezet wordt. Ik heb vroeger in de commercie gezeten, ik weet dat dat een heel beproefde techniek is, maar ik kreeg daar wel een heel raar gevoel bij. Laten we vooral de tijd nemen, zodat iedereen een fatsoenlijke afweging maakt die daarvoor nodig is.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja, dank u wel. Er zijn twee dingen die ik wilde zeggen. Ik ben burgercommissielid, dus dat betekent dat ik niet naar een besloten bijeenkomst mag. Dat geldt ook voor twee stoelen verderop. Dat betekent dus dat iemand anders het moet overnemen en dat vind ik bijzonder jammer, om heel eerlijk te zijn. Dus ik zou ook erg willen pleiten dat in elk geval een groot gedeelte openbaar is. Dat is het ene. Het andere is dat ik het heel plezierig zou vinden als in die bijeenkomst ook meer op de techniek wordt ingegaan. Want ik heb hier vandaag een heleboel uitspraken over technische aspecten gehoord waar mijn technische hart van gaat kriebelen. Maar ik weet er onvoldoende van om daar weerwoord op te geven en bovendien is dat niet aan mij. Ik zou

het dus fijn vinden als dat mee wordt genomen. Op basis van technische meningen worden namelijk conclusies getrokken ten aanzien van risico's of wat het betekent. Dus ik zou het fijn vinden als dat mee wordt genomen.

De voorzitter: De heer Van Caldenberg, u heeft daar een vraag over?

De heer Van Caldenberg (SP): Nee. Maar ik had net zeg maar alleen een soort van ordevoorstel gedaan op basis van datums. Ik hoor dat de collega's allerlei zaken inbrengen ten aanzien van wat zij nog wensen te ontvangen. Ik zou eigenlijk ook wel graag wensen te ontvangen welke andere mogelijkheden er zijn ten aanzien van dit voorstel waar het LEF bijvoorbeeld niet in voorkomt. Want daar hebben we het ook over gehad, de vraag is of dit de meest geschikte partij is om het te doen en de meest geschikte manier ook om het te doen. De vraag is hoe we dit vanuit marktdenken moeten gaan doen of dat we dit moeten doen vanuit maatschappelijke verantwoordelijkheid. Daar hoort echt een fundamentele vraag aan de voorkant gesteld te worden voordat we doordenderen en daar wil ik in ieder geval aandacht aan hebben in die sessies.

De voorzitter: Dank u wel, dan maak ik het rondje af. Mevrouw Berghorst? Nee. De heer Van Est?

De heer Van Est (50PLUS): Ja kort, voorzitter. Inderdaad moet ik ook over en weer overleg hebben over zaken met het Statenlid, dus daar moet ook tijd voor zijn. Aangeven daar waar staat vertrouwen dat het goedkomt zou ik toch nog altijd aangeven: wat zijn de alternatieven als het niet goedkomt? Dus daar zijn we in geïnteresseerd. En dan nog een tip: gebruik het woord Mijnwater niet meer in de stukken maar noem het MWI of MWE, want het is te verwarrend als je het algemene woord gebruikt. En maak dan ook even duidelijk hoe die samenwerkingsovereenkomst is waar u het toen strak over had. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel. Als laatste de heer Baneke.

De heer Baneke (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Ja, het belangrijkste is denk ik dat dit een gedegen besluitvormingsproces ingaat, want zoals al verwoord: het grootste gedeelte van deze commissie staat in ieder geval positief tegenover het onderwerp. De uitwerking verdient nadere verfijning, dus laten we dat met zijn allen proberen goed op te pakken.

De voorzitter: Dank u wel. Dan concludeer ik en dan zou ik willen voorstellen dat we wat betreft de behandeling het hierbij laten. De boodschap is heel helder, ook bij de Gedeputeerde. Dan komen wij op heel korte termijn, na overleg met de Griffie, het Presidium en het College, terug met een procesvoorstel inclusief aard van informatiesessies, besloten/open, commissievorm ja/nee, waar u dan vervolgens uw oordeel over kunt vellen. Is dat akkoord voor nu? Dan kijk ik even. Dan bedank ik u in ieder geval voor uw betrokkenheid bij dit onderwerp. Dat stel ik voor dat we de vergadering nu schorsen en pak hem beet drie kwartier pauze hebben en dat we de vergadering om 13:30 uur onder bezielende van uw voorzitter hervatten. Smakelijk eten.

T9224 Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels zegt toe om op korte termijn een informerende sessie te organiseren.

[SCHORSING]

Voorzitterswissel

5.2 G-22-043 Statenvoorstel inzake Wijzigen en ophoging budget Verordening leningen Duurzaam Thuis

De voorzitter: Dames en heren, allen van harte welkom. Wij beginnen weer de vergadering, zoals we afgesproken hebben om 13.30 uur. We beginnen met punt 5.2 van de agenda, dat is het Statenvoorstel inzake wijziging en ophoging budget Verordening leningen Duurzaam Thuis. Dit Statenvoorstel behandelen we ook in twee termijnen, waarbij u wederom wensen en bedenkingen kunt indienen. Ik verzoek u om eventuele wensen en bedenkingen nu al te mailen naar de commissiegriffier. Zijn mailadres staat in de agenda vermeld en tevens nog op het scherm. Spreektijd voor de eerste termijn is vijf minuten per fractie. Ik geef als eerste het woord aan mijnheer Van der Valk.

De heer Van der Valk (SP): Ja, dank u wel voorzitter. Ja goed, zoals u misschien wel gewend bent is de SP groot voorstander van de Duurzaam Thuis-regeling en de verbetering die hier voorligt kan bij ons ook goedkeuring ophalen. Toch nog wel even bedenkingen en daaraan gelijk wensen gekoppeld. Als je het stuk leest blijft de focus nog steeds liggen bij woningeigenaren. Dat is op zich goed, maar wat we ook zien is dat inkomens- en verduurzamingsonderzoeken die onder andere het CBS en het Nibud hebben gedaan steeds erop wijzen dat verduurzaming bij de lagere inkomensgroepen echt achterblijft. Dat die mensen zich moeizaam bewegen tot bijvoorbeeld isolatie of andere verduurzamingsmaatregelen zoals zonnepanelen enzovoort. Dat is logisch, want als je maandelijks financieel beperkte mogelijkheden hebt staat je hoofd niet zozeer bij die verduurzaming. Daarnaast geldt dat zeker ook als de woning niet van jezelf is. Dus als je de woning huurt, dan ben je minder gauw geneigd om die verantwoordelijkheid op je te nemen, zeker als je dat niet kan combineren met wat eigen geld. De Duurzaam Thuis-regeling geeft daar onvoldoende antwoord op, is onze mening. Wij willen eigenlijk pleiten – en dan komen we ook een beetje in de wensensfeer van mijn betoog – om die Duurzaam Thuis-regeling toch enerzijds veel toegankelijker te maken en dat kan via een communicatiestrategie of via de woningbouwcorporaties, om met name in de sociale huurwoningen een versnelling aan te brengen die de opgaven die we toch met zijn allen hebben op de energietransitie – en zeker ook met de energiecrisis in gedachten en zeker ook met de armoedecrisis die hier ook nog speelt – om daar uiteindelijk een oplossing aan te bieden. Enerzijds met een progressieve inkomensafhankelijke subsidieregeling, want dat is denk ik de massa die wij missen om echt de energietransitie of die duurzaamheidstransitie mogelijk te maken. Onverlet dat wij voorstander zijn van de regeling, maar de focus ligt ons nu te veel op de middeninkomens en de hogere inkomens die daar de vruchten van plukken. Wat ons betreft moet het en-en worden, en voor de rest kan het dan verder. Dat was mijn bijdrage, voorzitter.

De voorzitter: Dank u, mijnheer Van der Valk. Mijnheer Baneke.

De heer Baneke (GroenLinks): Dank u wel voorzitter. Ja, ook GroenLinks kan zich vinden in de strekking van het voorstel. Ik heb wel nog een verduidelijkende vraag. Die puzzelt mij een beetje, dus ik hoop dat de vraag gewoon technisch beantwoord kan worden. Het ampele feit dat wij het budget gaan ophogen heeft als consequentie dat de huidige rentetarieven ook omhooggaan. In mijn hoofd is die verbinding er niet, laat ik het zo formuleren. Dus wat is daar de oorzaak van? Het kan liggen – ik vul het maar een beetje in – aan het feit dat we dus kapitaal moeten aantrekken tegen een hoger rentetarief dan wat we door willen berekenen aan degenen die het van ons lenen. Aan de andere kant is het, denk ik, een politiek uitgangspunt of je dat wel of niet doet. Tenzij het weer conflicteert met de revolverendheid of onze eigen financiële verordening. Dus ik hoop daar even gewoon een technische uitleg van te krijgen over wat dat voor een betekenis heeft. Dat is eigenlijk mijn enige vraag.

De voorzitter: Dank u, mijnheer Baneke. Mijnheer Van Est.

De heer Van Est (50PLUS): Ja, dank u wel voorzitter. Voorzitter, wij als 50PLUS kunnen het, denk ik, redelijk kort houden. Wij vragen ons wel altijd af: hoe meer wij van die maatregelen nemen, met alle goede bedoelingen ten spijt, leidt dat weer niet tot nog verdere prijsophogingen en prijsstijgingen? Want ja, hoe meer geld je pompt in zaken terwijl we weten dat de markt best beperkt is om dus dingetjes te doen ... Maar ja, wat je zegt, dat is een algemeen punt. Eén vraag die ons puzzelt: per 1 mei gaan we het budget met € 50 miljoen verhogen voor de Duurzaam Thuis-regeling en dan staat er ook dat we deze op 1 oktober 2023 laten vervallen. Dus hebben we dan voor de periode van mei tot en met oktober dan die regeling, die € 50 miljoen, voor die beperkte tijd? Want er wordt aangegeven dat dat het Nationale Warmtefonds is. Dat puzzelt ons een beetje en daar wachten we graag even op het antwoord van de Gedeputeerde. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u mijnheer Van Est. Mijnheer Piepers.

De heer Piepers (PvdA): Ja, dank u wel voorzitter. Ja voorzitter, ik denk dat wij het betoog van de heer Van der Valk om in ieder geval aan te sluiten en een bredere communicatie te doen altijd kunnen steunen. Hoe meer mensen gebruik kunnen maken van Duurzaam Thuis en kunnen verduurzamen is volgens mij goed. Ik denk ook dat daar wel aandacht moet zijn om te kijken hoe dat past binnen de nationale prestatieafspraken die natuurlijk door Aedes, de Woonbond en VNG zijn gesloten. Voor de rest staat er in het stuk dat er sprake is van marktfalen en dat dat in eerste instantie zo was, maar veel additionele fondsen zijn gekomen waardoor daar niet per se nog sprake van is. Ik zou graag even willen weten hoe zich dat tot elkaar verhoudt, dus daar even een antwoord op. Voor de rest kunnen wij instemmen met het voorstel, maar wel even aandacht voor die bredere communicatiestrategie van hoe kunnen we dit zo optimaal laten renderen? Want in Roermond had het zonnepanelenproject vierhonderd inschrijvingen binnen twee dagen. Dat was vol. Hoe kunnen we daar eventueel nog koppelkansen mee maken? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u mijnheer Piepers. Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja, dank u voorzitter. Wij zijn blij met dit voorstel. Het geeft ook invulling aan motie 2897, neem ik aan. Wij zijn blij dat daar zo snel al een invulling van is gekomen, en met die verhoging van € 50 miljoen zijn we dan ook heel erg blij. En ook dat het maximale leenbedrag en de looptijd verhoogd wordt, daar zijn we ook erg tevreden over. In motie 2897 wordt ook gevraagd of het Rijk en wellicht ook Europa financieel bij dit fonds kunnen aansluiten. En de vraag is of daar al iets over te melden valt. We zijn ook benieuwd hoe het staat met de mogelijke samenwerking tussen Limburgse woningcorporaties om fors in te zetten op isolatie van de sociale huursector. Dat sluit in feite aan bij eerdere vragen. Dan vragen wij ons wel af hoe deze regeling zich verhoudt tot SIS 3.0. Refereerde jij daar ook aan? Oké, goed. Dan willen wij daar geen punt van maken, maar onze vraag is eigenlijk: als dat nu een conflict is, hoe willen we dan in de toekomst zorgen dat dit geen conflict meer is? En of we dan de SIS 3.0 opnieuw moeten bekijken. Ja? Dus je kan het conflict ook vermijden door een aanpassing ergens door te voeren. En dan wil ik me aansluiten bij de vorige sprekers. Dit is toegespitst op huiseigenaren. We hebben niet alleen in de sociale woningbouw, maar ook bij de huisjesmelkers, bij studenten, bij allerlei mensen die huizen huren, daar wordt in het algemeen weinig geld besteed aan isolatie of verduurzaming. Er is nu een nieuwe Wet goed verhuurderschap, daardoor wordt het mogelijk voor huurders om van de verhuurder verduurzaming op isolatie te verlangen. Ik heb eigenlijk aangenomen dat in deze regeling met die nieuwe wet geen rekening is gehouden, maar het zou misschien wenselijk zijn om invulling aan die wet te geven en om die verduurzaming van dat soort huizen toch mogelijk te maken door deze

regeling daarvoor te gebruiken. Ik ben benieuwd hoe daarnaar wordt gekeken. Dat was het, dank u wel.

De voorzitter: Dank u, mevrouw Boven. Mijnheer Hermans.

De heer Hermans (PVV): Dank u wel voorzitter. Voorzitter, in de motie van 30 september wordt opgeroepen om het beschikbare budget van Duurzaam Thuis met € 50 miljoen te verhogen. Als dat gebeurt, dat blijkt uit het stuk, dan gaan de rentetarieven omhoog, dan kunnen we niet meer de Verzilverlening aanbieden en dan moet er een extra notatie aan de risicoreserve van de Provincie gedaan worden van maar liefst € 700.000. Stemmen de Staten hiermee in, dan gaan per 1 mei de rentetarieven omhoog als het budget op dat moment ook verhoogd wordt. Tot 1 oktober 2023 heeft de Provincie nog recht op de ELENA-subsidie waarmee 90% van de huidige proceskosten gedekt wordt. Na 1 oktober, collegae, komen de volledige proceskosten van bijna € 400.000 voor rekening van de Provincie. Het enige positieve in dit voorstel, als je dat zo mag zeggen, zit hem in het feit dat er dan meer geleend kan worden: € 70.000 in plaats van die € 30.000. Maar dan hebben de uitvoerders daar nog een handigheidje voor bedacht: de looptijd wordt verhoogd naar twintig jaar, om zo meer kans te maken op een positieve financiële toets bij het SVN, oftewel de BKR. Dan komen we terug bij het punt waarom Duurzaam Thuis ... Dat was destijds het marktfalen en daar is nu, voorzitter, geen sprake meer van, want banken financieren nu ook verduurzamingen van eigen woningen. Verzilverleningen kunnen bij derden worden afgesloten. Isolatie en aanverwante zaken kunnen worden gefinancierd bij het Nationaal Warmtefonds tegen gelijke of misschien wel lagere tarieven. Nu is het zelfs zo dat huishoudens met een verzamelinkomen tot € 45.000 al daar kunnen lenen tegen 0% procent rente. Wat moeten we hiermee als zelfs GS ermee ingestemd hebben dat per 1 oktober 2023 de regeling Duurzaam Thuis komt te vervallen? Moet de Provincie, als het huidige budget op is, doorgaan met bankieren? De mening van de PVV is duidelijk: nee voorzitter, nog liever halen we dit voorstel nu al van tafel. Tot zover.

De voorzitter: Dank u mijnheer Ernst. Mijnheer Lodewijks.

De heer Lodewijks (VVD): Ja, dank u wel. Halverwege de route zijn al heel wat vragen gesteld die denk ik bij iedereen wel opkomen. Destijds hebben wij voor die motie gestemd en zien nu een stuk uitwerking. We zien het beschikbaar stellen van de € 50 miljoen, de € 70.000 leencapaciteit die verhoogd is, twintig jaar hypothecaire lening. Het meerwerk wordt bij SVN neergelegd. Tenminste, als de aanbesteding positief uitpakt, heb ik begrepen. En wat opvalt is dat met dit voorstel ook die Verzilverlening gaat vervallen. Vooral met betrekking tot die laatste vraag ik me af wat de achtergrond is van waarom die lening vervalt. Ik ben het eens met de analyse die net is gemaakt over de, laten we zeggen, hoeveelheid instrumenten die er zijn. Als ik naar deze propositie kijk dan lijkt deze propositie slechter dan wat je bij een aantal andere partijen kunt halen. Mijn vraag is dus ook: wat is de verwachte meerwaarde van dit huidige voorstel ten opzichte van wat al door een warmtefonds wordt aangeboden of op de particuliere sector? Ik zie dat niet, maar als die propositie niet beter is, wat is dan de verwachting van GS dat men hier veel gebruik van zal gaan maken? Want het is nogal een bedrag. Ik ben het er wel mee eens dat isoleren wel de snelste weg is naar, laten we zeggen, winst voor onze maatschappij. Dus ik snap wel dat we het instrument hebben, alleen de condities waartegen zijn slechter, denk ik, dan in bepaalde instituten binnen onze markt. Dan het laatste, die werd net ook genoemd, de ELENA-subsidie die vervalt. Hebben we enige voorstelling hoe we deze kosten willen gaan dekken in de toekomst? Het gaat om € 400.000. Ja, dat zal nu via onze eigen begroting moeten gaan lopen, neem ik aan. Of zijn er alternatieven waarbij we gebruik kunnen maken van rijksregelingen of andere regelingen waar we deze proceskosten mee af kunnen dekken? Tot zover mijn eerste vragen.

De voorzitter: Mevrouw Depondt. Ja, normaal was u al aan de beurt geweest, maar u was te laat dus we zijn gewoon begonnen.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Ja, excuses dat ik even wat laat was.

De voorzitter: Maar ik geef u nu toch alstublieft het woord.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Nou ja, voorzitter, aangezien wij zelf die motie hebben ingediend kunt u zich voorstellen dat wij het wel eens zijn met dit voorstel, het zou raar zijn als dat niet zo was. Er zitten inderdaad wel wat consequenties aan, onder andere de Verzilverlening, maar daar wordt hier maar heel sporadisch gebruik van gemaakt, en inmiddels zijn die inderdaad ook via banken verkrijgbaar. Het is dus goed dat u nog eens kijkt of er een andere manier nodig is, maar ik denk dat ik de uitkomst weet. We hebben wel wat vragen over die ophoging naar € 70.000 van het te lenen bedrag. Natuurlijk, als je een woning uit de jaren '60 of '70 volledig moet verduurzamen dan kom je aardig in de richting, misschien nog niet eens, maar uiteindelijk hebben we ook wel met zijn allen het beleid dat we vinden dat mensen niet te veel moeten lenen. En natuurlijk staat daar ook een bezuiniging op de energietarieven tegenover. Vanochtend is daar ook vrij uitvoerig over gesproken: hoelang blijven de energietarieven zoals ze nu zijn? Die schommelen ook. Dus ja, we hikken er een beetje tegenaan of mensen € 70.000 extra laten lenen nu het juiste is. Misschien kunt u eens kijken of er een limiet aan schulden is die een huishouden mag hebben om überhaupt voor zo'n lening in aanmerking te komen, dat je niet te veel stapelt. Nou, daar hebben we graag een reactie op. Wij snappen ook ... Kijk, wij zijn met Duurzaam Thuis begonnen toen er eigenlijk niets in de markt was voor mensen om verduurzaming te financieren. Nou, zo langzaam zien we inderdaad allerlei initiatieven, commercieel maar ook van het Rijk. Ten aanzien van onze motie wil ik dan ook een beetje onderscheid maken tussen het isolatieoffensief als zodanig – gewoon iedereen aan het isoleren krijgen, zal ik maar zeggen – en de manier waarop het gefinancierd wordt. Het is inderdaad ook logisch als mensen ergens anders gunstiger voorwaarden kunnen krijgen dan bij ons, dat ze dat bij een ander doen. Uiteindelijk wil je dat mensen dat tegen de meest gunstige voorwaarden kunnen. Dus ik snap wel dat u dan zegt van nou ja, in dat geval stoppen we met Duurzaam Thuis. Overigens, volgens mij hebben PS Duurzaam Thuis ingesteld, moeten PS dan ook niet besluiten om te stoppen? Maar oké. Nu is de situatie op de markt zo dat mensen het wellicht gunstiger ergens anders kunnen krijgen, maar we weten niet hoe dat over een jaar, twee jaar of drie jaar is. Bovendien staan er 25.000 leningen uit, die zullen op de een of andere manier toch ook beheerd moeten worden. Dus mijn vraag is: waarom stopt u ermee? Of bedoelt u met stoppen gewoon geen nieuwe leningen uitgeven, maar wel beheren? Dus de regeling blijft wel in stand, alleen kun je hem niet meer effectueren. Ons voorstel zou wel zijn: hou hem gewoon slapend, dan kijken we hoe de markt opereert en misschien dat we over een paar jaar wel weer zeggen van nou, misschien moeten we hem weer activeren.

De voorzitter: Dank u mevrouw Depondt. Mijnheer Kappelle.

De heer Kappelle (Forum voor Democratie): Nou, ik kan heel kort zijn. Ik maar één vraag. Wat de heer Lodewijks al aangaf: ik ben benieuwd hoe de kosten gedekt worden als de ELENA-subsidie valt in oktober 2023. Dat is eigenlijk mijn vraag.

De voorzitter: Dank u mijnheer Kappelle. Mijnheer Van den Beucken.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Ja, ook wij kunnen redelijk kort zijn. Goed dat we hiermee opstarten, de inwoners met een smalle beurs kunnen best wel een warm deken van isolatie gebruiken. Terecht is ook de vraag van: jagen we met € 70.000 onze inwoners niet te veel op kosten?

Dat kan ik nu niet beoordelen. De looptijd is natuurlijk ook verdubbeld, dat moet je ook afzetten tegen de energiebesparing. Er zijn al heel wat vragen gesteld, we zijn nieuwsgierig naar de beantwoording daarvan. Eén uitdaging zie ik wel ...

De voorzitter: Mijnheer Hermans.

De heer Hermans (PVV): Mijnheer Van den Beucken heeft het over mensen met een smalle beurs. Realiseert u zich dan ook dat mensen met een smalle beurs bij de overheid terechtkunnen tegen 0% rente, terwijl ze bij dit fonds, Duurzaam Thuis, tussen de pak hem beet bijna 4% moeten betalen? Realiseert u zich dat ook?

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): 4% is mij niet bekend, want tot nu toe maken we van een ander percentage gebruik. Ik heb in de stukken gelezen, misschien heeft u dat ook gezien, dat er tot een bepaald niveau nog gebruik kan worden gemaakt van de oude rechten. Volgens mij is het 0% of zo goed als niets. Zo niet, dan hoor ik dat ook graag. En je hebt natuurlijk een aantal categorieën mensen met smalle beurzen, je hebt mensen die een heel smalle beurs hebben, je hebt tegenwoordig ook de werkende mensen met een smalle beurs, het is maar net hoe je het bekijkt. Maar ik hoor graag van de Gedeputeerde of mijnheer Hermans daar een punt heeft. Ik heb het net, moet ik zeggen, iets anders gelezen. En dat is dan geen reactie meer op uw interruptie, maar waar ik verder toch mee wil afsluiten is eigenlijk van: hoe gaan we dat aan de man brengen? Hoe gaan we het echt laten landen bij degenen bij wie het nog niet terechtgekomen is? Ik zie daar nog wel een mooie uitdaging. Dat is het.

De voorzitter: Dank u mijnheer Van den Beucken. Mijnheer Van Wageningen.

De heer Van Wageningen (D66): Ja, Limburg wordt hier schoner, efficiënter en sterker door en minder afhankelijk van Vladimir Poetin en Salman Al Saud. D66 gaat akkoord met alle beslispunten. Het lage financiële rendement wordt wat ons betreft ruimschoots gecompenseerd door het maatschappelijke rendement. Want ons betreft mag er worden afgeweken van SIS 3.0 in de zin dat de Provincie haar inwoners mag stimuleren tot verduurzaming van hun woningen, ook als de markt niet faalt. Dus ook al kan je ergens anders lening krijgen dan mag in dit geval, wat ons betreft, de Provincie wel instappen. We hebben wel aanvullende vragen en wensen. Dat heeft weer te maken met een samenspel met het Warmtefonds. Geldt voor alle voorzieningen waarvoor je nu een Duurzaam Thuis-lening kan afsluiten dat het Warmtefonds een betere propositie is? En geldt dat ook voor alle Limburgers? Kunnen bijvoorbeeld huurders binnenkort van het Warmtefonds gebruikmaken voor een lening ten behoeve van zonnepanelen? Ik weet wel dat het niet zo vaak voorkomt, maar het kan in ieder geval wel volgens Duurzaam Thuis. Het lijkt me sterk dat het Warmtefonds dit ook goed voor ze regelt. Hoe dan ook zouden we graag een oplossing zien voor alle niet-triviale leemtes tussen Duurzaam Thuis en het Warmtefonds. Duurzaam Thuis is vooral toegankelijk en aantrekkelijk voor woningbezitters en Limburgers met een hoger inkomen, de voorgestelde wijzigingen doen daar niets aan af. D66 wil verduurzaming en de energietransitie juist met voorrang ten goede laten komen voor mensen met een laag inkomen en aan huurders, want die hebben onze steun het meest nodig. Ziet u kans om de regeling juist voor hen aantrekkelijker en toegankelijker te maken? Dat is mijn eerste vraag. En als dat niet zo is, ziet u dan desnoods kans om nieuwe regelingen te formuleren, juist gericht op huurders en Limburgers met een laag inkomen? Ik sluit hierbij graag aan bij wat eerdere sprekers hierover zeiden. We zijn het wel eens met deze regeling, maar als het niet binnen de regeling kan dan misschien aanvullend. Dat lijkt ons interessant. Ja, het is misschien moeilijker, want het vergt meer samenspel met gemeenten. D66 zou het des te meer waarderen als het wel zou lukken. Limburgers hebben eerst goed advies nodig voordat ze tot een investering in verduurzaming

van hun woning besluiten. Ziet u kans om Duurzaam Thuis beter af te stemmen op de mogelijkheden om je te laten adviseren? En we zouden graag zien dat de administratieve rompslomp rond aanvragen zo beperkt mogelijk wordt gehouden. Kunt u samen met de uitvoerder, SVN, nogmaals verkennen wat daarvoor de mogelijkheden zijn? En kan SVN bijvoorbeeld met zijn klanten communiceren via mail in plaats van via brieven? Ik heb nog één detailvraag. Via Duurzaam Thuis subsidiëren we denk ik ook hybride warmtepompen, maar we weten uit onderzoek waar een hybride warmtepomp nu iets voor de toekomst van die woning is en waar niet. Er zijn ook plekken waar andere oplossingen gewoon beter zijn. Is het dan wel slim om daar toch die hybride warmtepomp te gaan stimuleren? Want die is misschien binnen de afschrijvingstermijn al niet meer de beste oplossing voor die woning. En we weten bovendien ook nog wat voor soort hybride warmtepomp dat moet zijn, want die moet dan ook kunnen omgaan met groen gas. Anders is het nog steeds gas gebruiken. Dus we weten daar meer over, kan de regeling op dat soort details worden bijgesteld zodat we werkelijk mensen stimuleren tot wat het beste voor hun situatie is? Dank u wel.

De voorzitter: Dat gezegd hebbende, verzoek ik wie wensen en bedenkingen heeft die nog te sturen aan de commissiegriffier, dan kan hij ze bij elkaar brengen.

De heer Van Wageningen (D66): Voorzitter, ik heb een aantal wensen en bedenkingen geuit, maar het is voor mij afhankelijk van hoe het College daarop antwoordt of ik dat nog een keertje ...

De voorzitter: Oké. Duidelijk. Vraag het in de tweede termijn nog eens. Dan schors ik de vergadering even voor vijf minuten, dan kan de Gedeputeerde zich voorbereiden. Ik schors de vergadering nu voor vijf minuten.

[SCHORSING]

De voorzitter: Dames en heren, wij openen weer de vergadering en ik geef het woord aan de Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Dank u wel voorzitter, dank u wel ook aan de Statenleden voor de vragen. Dank u ook voor de complimenten, ik ben zelf ook blij dat wij zo snel deze motie hebben uitgevoerd. Dat we ook soms als Provincie snel tot besluiten kunnen komen en voorstellen aan u kunnen doen toekomen. Het is natuurlijk een aangenomen motie van mevrouw Depondt cum suis die volgens mij op unanieme steun van de Staten kan ...

De heer Van Hermans (PVV): Bijna.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Oké. Waarvan akte. Goed.

De voorzitter: Momentje.

De heer Van Hermans (PVV): Ik heb de lijst van de stemuitslag bij me. Ik kan u die zo meteen overhandigen. Er waren er meerderen die tegen waren.

De voorzitter: Goed. Dank u.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Voorzitter, we zien natuurlijk ... Misschien even iets breder over Duurzaam Thuis. Het is een ontzettend succesvol instrument. Vorig jaar ben ik op bezoek geweest bij de 25.000^e lener of iemand die die middelen ontvangt vanuit die regeling. En we gaan nu gewoon

exponentieel al bijna richting de 30.000. Het gaat zó ontzettend snel, al dan niet geholpen door de geopolitieke situatie, een stijgende gasprijs et cetera. Een beetje een perverse prikkel, maar het gaat gewoon ontzettend goed. De heer Hermans vroeg eigenlijk: waarom gaan we nu ophogen en dan straks ook weer stoppen? Op de eerste plaats voeren wij een motie uit. Op de tweede willen we een nog grotere impuls geven aan de regeling en we willen ook burgers nog meer stimuleren om hun huizen te gaan verduurzamen. Dat is de reden dat we dit op deze manier voorstellen. Nou, wat zijn dan de gevolgen als je stopt in oktober? Nou ja, dat werd door meerdere fracties gevraagd. Echt stoppen doen we niet, want de middelen zijn uitgekeerd en die moeten wel nog steeds beheerd worden. De ELENA-subsidie komt te vervallen, dus voor die beheerkosten is dan geen dekking. Die zal je dus ten laste moeten brengen van het personele budget van de Provincie. Dat hoeft overigens niet € 400.000 te zijn. Het is vooral een heel actieve lening, er worden heel veel leningen verstrekt waardoor de beheerkosten ook hoog zijn. Als we daar geen nieuwe lening meer aangaan dan is dat bedrag ook substantieel lager en dan kan het gewoon ten laste van de Provinciale begroting worden gebracht. De fractie van GroenLinks vroeg meer naar een technische vraag van: hoe kan het dat die rentetarieven dan gaan stijgen? Nou, die vraag had ik ook. Toen de motie werd ingediend dacht ik eerst: dat kunnen we prima waarmaken. Maar er kwamen natuurlijk inderdaad een aantal dingen uit naar voren: twee negatieve aspecten, zagezegd. Dat is het vervallen van de Zilverlening en de stijgende rentetarieven. Het heeft ermee te maken dat de rente gewoon opnieuw wordt vastgesteld als je nieuw krediet aangaat. Als je nu een nieuwe hypotheek gaat afsluiten op je huis ontvang je geld en sluit je een lening af tegen de dan geldende rentetarieven. Daar zien we dus, als we nu met Duurzaam Thuis opnieuw de rente moeten gaan bepalen, de stijging van die marktrente daarin terugkomen. Dat maakt het lastig, want het is één regeling. En je kan niet binnen één regeling met vier verschillende rentetarieven werken, dat kan dus niet. En daarom wordt met ingang van de regeling het gehele tarief opgehoogd, en daarom hebben we echt gericht op een latere invoeringsdatum zodat we nog zo lang mogelijk van dat lage rentetarief gebruik kunnen maken. Volgens mij wil de heer Baneke een verduidelijkende vraag stellen aan mij.

De voorzitter: Mijnheer Baneke.

De heer Baneke (GroenLinks): Ik begrijp dat, ik begrijp dat u moet rekenen met de huidige rentetarieven. Maar als ik het heel platsla: wij als Provincie zorgen voor geld, dat betrekken we bij een externe partij en daar betalen we een x-bedrag aan rente over. Het is toch aan onszelf om dan te bepalen met wat voor een rentetarief we dat doorzetten als lening aan degenen die een Duurzaam Thuis-lening bij de Provincie betrekken? Ergo, zit de politieke keuze in de vraag waarom je dat budgetneutraal wil doen, wil je er iets op toelagen, of wil je er iets op verdienen? Dat laatste lijkt mij onwenselijk, maar goed. Dus dat is eigenlijk de oorzaak van mijn vraag. Het automatisme van de markt heeft een hoge rente, dús wij berekenen dat door aan degenen die een lening bij ons betrekken. Dat is een politiek iets, en dat automatisme ontbreekt bij mij.

De voorzitter: Mijnheer de Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Nu snap ik ook dat het niet rijmt in het hoofd van de heer Baneke. Wij zijn inderdaad niet verplicht om die rentetarieven meteen door te belasten. We kunnen er als Provincie ook voor kiezen om renteloze leningen te verstrekken, dat is ook een politieke keuze. Maar voor uw beeld: als je dat zou gaan doen, dan zul als Provincie tussen de € 9 miljoen en de € 17 miljoen moeten bijdragen om die toppen aan alle kanten af te dekken, afhankelijk natuurlijk van de werkelijk uitgevoerde beschikkingen. Dus dat is inderdaad een politieke keuze, maar dat is niet de vraag. De vraag is niet: gaan we als Provincie renteloze leningen verstrekken? De vraag is: kom tot een fondsomvang, kijk wat je kunt doen. Ja, dan is het ook regulier dat je naar deze tarieven gaat

kijken. Maar het is inderdaad zo, voorzitter, als uw Statenleden zeggen dat zij een bevrozing van de tarieven willen, dat dat dan wel miljoenen gaat kosten.

De voorzitter: Mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Ja, ik had daar wel een vraag over. Het triggerde mij natuurlijk inderdaad wel dat wij gewoon markttrente hanteren, dat begrijp ik, maar dat het Rijk hem ook tegen een nultarief kan aanbieden. Heeft dat iets te maken met het feit dat het Rijk inkomenspolitiek mag bedrijven en wij niet? Want als je een nultarief hanteert terwijl de markttrente 4% is, geef je feitelijk inkomen. Ik heb altijd geleerd dat inkomenspolitiek alleen aan het Rijk voorbehouden is en dat andere overheden dat niet mogen. Geldt dat hier ook? Of is dat hier geen afweging geweest?

De voorzitter: Mijnheer de Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Ik weet niet precies hoe het staatssteuntechnisch zit, het is inderdaad zo dat het Rijk tot inkomens van € 45.000 het nulprocenttarief mag verstrekken, daarboven geldt wel het markttarief. Volgens mij werd het nu ook niet onderzocht of dat hierbij wel zou kunnen. Daar zou ik het antwoord of dat kan even schuldig moeten blijven. Volgens mij heeft u gelijk, maar ik durf dat niet met zekerheid te zeggen. Er was een aantal vragen gesteld over SIS 3.0, ons sturingskader. Is er nu een conflict? Kan dat voorkomen worden? Ja, er is met de tarieven die wij onder de nieuwe regeling aanbieden geen sprake meer van marktfalen. Dus in die zin is er een conflict. Dat zou alleen opgelost kunnen worden door bijvoorbeeld te subsidiëren. Daarvoor staan in de nota ook bedragen die daarmee gemoeid zijn. Ze zijn heel omvangrijk. Als we de berekeningswijze van de rentetarieven aanpassen, dan kunnen we hier niet meer voldoen aan de begrote rendementsdoelen op ons vermogen. Dus het is een conflict, maar uw Staten kunnen daar gemotiveerd van afwijken. In dit geval gaat dat waarschijnlijk dan ook gebeuren, denk ik zo. Ja, tenminste, ik probeer even de geur van hetgeen hier vandaag is geuit op te snuiven.

De voorzitter: Mijnheer Van der Valk.

De heer Van der Valk (SP): Ik begrijp niet helemaal wat dan uw actie is. Gaat u dan onderzoeken wat mogelijk is binnen die inkomenspolitiek, wel of niet daar de vrijheden in? Gaat u daar een soort parallelle lijn trekken met het Rijk om daar een soort gelijkheidsbeginsel toe te passen? Ik heb geen idee wat u nu gaat doen, dus misschien kunt u dat verduidelijken.

De voorzitter: Mijnheer de Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Er is mij niet gevraagd om dit te gaan onderzoeken, maar ik kan natuurlijk wel kijken ... In het verlengde van wat de heer Van Wageningen vroeg, bijvoorbeeld de leemtes die gaan vallen tussen het Warmtefonds en stoppen Duurzaam Thuis, om te bezien of dit straks ook mogelijk is bij het vervolg van Duurzaam Thuis. Dus ik ga daarnaar kijken. Maar daar moet een tijdspad aan gekoppeld worden, maar goed.

De voorzitter: Dat doen we dadelijk.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Dat doen we dadelijk wel. De Verzilverlening, mevrouw Depondt van het CDA vroeg of die nog nodig is als elders soortgelijke leningen ook beschikbaar zijn. Die Verzilverlening wordt inderdaad ook aangeboden door banken en andere financiers, dus die is niet perse nodig. Maar ja, het is eigenlijk wel een direct negatief gevolg van de fondsvorming die we nu hebben. Als het gaat over de hoogte van het leenbedrag, cumulatief, hoeveel schuld mag een

huishouden hebben? Wat is de visie van GS op het stapelen van schulden? Ik heb niet de gelegenheid om mijn collega's daar nu over te consulteren, maar daar zijn wij geen voorstander van natuurlijk. Het is ook zo dat SVN, die zo'n fonds beheert, een krediettoets doet, en daarmee wordt beoordeeld of de leningnemer dat bedrag kan dragen. En het is natuurlijk zeker niet wenselijk als je € 70.000, misschien € 100.000 wil gaan lenen. Ja, dat moet ook wel een keer terugbetaald worden. Dus daar moeten we ons heel bewust van zijn. Mevrouw Depondt vroeg ook: nu kunnen we het gunstig doen, maar kunnen we stoppen met die regeling als het niet meer gunstig kan? Houd het slapend, zei mevrouw Depondt. Ja, slapend houden betekent ook toch wel in stand houden van de overheidskosten en afspraken met SVN. Dat is niet kosteloos, zoals ik net al zei. Dat is inderdaad wel het principe, maar de kosten lopen wel nog in beperkte zin door. Nog even over de Verzilverlening, dat had ik net meteen even moeten zeggen. De heer Lodewijks vroeg van ja, waarom vervalt die lening? Nou, het is niet mogelijk om die Verzilverlening met die rentetarieven aan te bieden omdat het betrekking heeft op een intern product van SVN, die het fonds beheert. En dan is conform SIS 3.0 niet mogelijk om lager dan een marktconforme rentelening aan te bieden. Daarom komt die Verzilverlening te vervallen. De heer Lodewijks vroeg ook: wat is de verwachte meerwaarde ten opzien van het Warmtefonds? Ja, de meerwaarde is met het Warmtefonds wel iets minder geworden. Het Warmtefonds anticipeert en is groter dan onze Duurzaam Thuis-lening. In die zin kunnen wij dus ook in oktober zeggen dat we met Duurzaam Thuis kunnen stoppen. Je hoeft niet onnodig lang te blijven investeren als er een goed alternatief is, ook voor de consument.

De voorzitter: Mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Ja voorzitter, dat begrijp ik, daar heb we het daarnet ook over gehad. Maar de oproep in de motie was ook om een isolatieoffensief te starten. Ik maakte bewust ook de knip tussen het offensief en de financiering daarvan. Betekent dat dan in concreto, maar het plan van aanpak komt nog, dat u ook echt heel actief Limburgers naar het Warmtefonds gaat verwijzen? Want dat is dan wel de vraag hè? Want je kunt zelf gaan slapen en achterover gaan leunen of je kunt een offensief inzetten en mensen een folder geven en zeggen: hier kun je terecht, of ik ga je nog helpen of whatever. Maar misschien komt dat in dat plan van aanpak.

De voorzitter: Mijnheer de Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Ja, er komt een plan van aanpak. Ik kan een klein tipje van de sluiter oplichten, want we zijn er natuurlijk druk mee bezig. Ik zei ook al bij de appreciatie van de motie dat we al veel onderdelen inzetten. Primair zullen wij natuurlijk gaan verwijzen naar daar waar het voor de consument het makkelijkst, het snelst en het goedkoopst kan. Dus daar zullen wij als Provincie doorverwijzen, maar we komen ook zelf met ons eigen offensief. Dat doen we deels al via de middelen van de Provinciale Energiestrategie, maar we gaan aanvullend nog meer doen conform de motie aan ons heeft gevraagd. Over de meerwaarde had ik het net, dat is dus beperkt. Wat nu dus wel nog overeind blijft is de herkenbaarheid en gewenning voor de Limburger die nu gebruikmaakt. Het is een heel succesvolle lening, hij is bekend. Er werd net toch gehint op: er zijn zo veel regelingen, hoe ontwaar je nou door de bomen het bos nog? Deze lening is gewoon heel erg inzichtelijk, toegankelijk en gemakkelijk.

De voorzitter: Mijnheer Hermans.

De heer Hermans (PVV): Dank u voorzitter. Ik hoor de Gedeputeerde net zeggen dat de meerwaarde beperkt is. Dus hij zegt: we hadden dus een meerwaarde. Toch schreef hij zelf in dit stuk: 'Er zijn

derhalve alles overwegende géén financiële argumenten om het Duurzaam Thuis-krediet verder op te hogen.' Nou, leg dat eens uit dan.

De voorzitter: Mijnheer de Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Dank u wel voor deze vraag. Ik had dat in mijn eerste antwoord dat aan de fractie van de PVV was gericht proberen duidelijk te maken. We doen dit omdat het een succesvolle regeling is en dat we de burger aanvullend willen stimuleren om te gaan verduurzamen. We willen daarmee echt de verduurzaming een boost geven en we geven uitvoering aan de politieke motie. Puur financieel, want volgens mij is dat wat u vraagt, zou je kunnen kijken: is dit nu echt nodig? In dat geval is de financiële meerwaarde vrij beperkt.

De voorzitter: De heer Hermans.

De heer Hermans (PVV): Dit is toch de commissie Financiën?

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Bij mijn laatste weten zitten we bij de commissie Financiën.

De voorzitter: Ja. Mijnheer Van der Valk.

De heer Van der Valk (SP): Nou, dan ben ik toch wel benieuwd naar hoe mijnheer Hermans dan kijkt tegen dit construct, deze propositie. Is dat puur en alleen maar een financiële overweging? Of ziet hij hier ook een maatschappelijke meerwaarde?

De heer Hermans (PVV): Voorzitter, die maatschappelijke meerwaarde zag ik toentertijd toen Duurzaam Thuis werd opgericht, daar was ik zelf bij. Ik heb er toen zelf op aangedrongen om de leeftijdsdiscriminatie die erin zat weg te halen. Er zijn op het ogenblik zó veel alternatieven, financieel aantrekkelijkere alternatieven, dat dit overbodig is. En als je dan dit nog eens gaat uitbreiden met die € 50 miljoen zoals nu de planning is, dan gaat dat tonnen kosten voor de Provincie. En dat is ook allemaal geld van de Limburger. Tot zover.

De voorzitter: Dank u. Mijnheer Van der Valk. Mijnheer Van den Beucken.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Ja, even een aanvullende vraag naar de portefeuillehouder toe. U sprak over SVN. Een van de functies is het zijn van een waakhond dat mensen zich niet te diep in de schulden steken c.q. dat ze het ook terug kunnen betalen. Houdt dit orgaan zich ook bezig met de ontwikkelingen van de energietarieven? Dus daarmee bedoel ik eigenlijk: letten ze er ook op dat, als ze de maatregelen niet nemen en het energieverbruik hoger wordt, de energierekeningen hoog worden? Wordt dat ook meegenomen?

De voorzitter: Mijnheer de Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Nee, dat is niet het geval. SVN toetst op het moment dat de aanvraag binnenkomt: wat is de lening? En hoeveel kan dit huishouden dragen? En ze houden bij de aanvraag geen rekening met variabelen of met energievolatiliteit. Voorzitter, en dan was mijn laatste punt eigenlijk ... En dat is volgens mij toch wel een brede zorg, want we willen natuurlijk dat de mensen die het het hardst nodig hebben het meest kunnen profiteren. We weten dat veel mensen die te maken hebben met de energiearmoede in slecht geïsoleerde huizen zitten, vaak met een laag energielabel. Voor die mensen is deze lening natuurlijk ook wel toegankelijk, ook voor de lage

inkomens, dat is wel belangrijk om te zeggen. We hebben onderzocht: kunnen mensen die bijvoorbeeld met een schuld geregistreerd staan bij het BKR ook aanspraak maken? Dat kan helaas niet. Daar zijn wel alternatieven voor, maar niet in dit fonds. Maar hier ligt een belangrijke rol ook juist voor die woningcorporaties zelf. Die krijgen nationale prestatieafspraken aan hun broek. Ik zit ook met de woningcorporaties dikwijls om tafel om hier afspraken over te maken, want we zien ook hoe we elkaar kunnen helpen. Financieel ... Vanuit de Provincie is dat vrij beperkt richting woningcorporaties, maar we kunnen wel in beleid meedenken als het gaat over het soort managementplannen. Dat zal mevrouw Boven van de Partij voor de Dieren wel het een en ander zeggen. Daarom proberen we wel ook die woningcorporaties te helpen om juist ook voor die huurders ook die verduurzaming in isolatie mogelijk te maken.

De voorzitter: Dank u mevrouw Depondt. Mijnheer Kappelle.

De heer Kappelle (Forum voor Democratie): Ik ga even kort in op wat u zei met betrekking tot mensen die een achterstand hebben of bij BKR geregistreerd staan, dat zijn twee verschillende dingen. U zei: geregistreerd staan bij het BKR. Maar alle leningen boven een bepaald bedrag worden geregistreerd bij het BKR. Bedoelt u geregistreerd staan of een achterstandsmelding hebben bij het BKR?

De voorzitter: Mijnheer de Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Ik word ingefluisterd, dat laatste is het geval. Maar waar het over gaat is dat mensen die een schuld hebben bij het BKR en die daar dus ook te boek staan, niet in aanmerking kunnen komen voor een Duurzaam Thuis-lening. Dat is feitelijk het geval.

De voorzitter: Mijnheer Hermans.

De heer Hermans (PVV): Plus de mensen die drie maanden achter zijn met het betalen van de hypotheek, die staan er ook geregistreerd.

De voorzitter: Mijnheer de Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Ja, als dat leidt tot een BKR-registratie dan is dat een BKR-registratie. Ja.

De voorzitter: Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja, we hadden het net in feite over huurders en dat die vaak in slecht geïsoleerde woningen zitten. Dat is een probleem en u heeft het over woningcorporaties en dat dekt een deel van dat probleem, maar er zijn ook heel veel particuliere verhuurders die dat niet willen doen en het zou ook fijn zijn als daar aandacht voor zou zijn. Dat is één. Twee is dat bij appartementencomplexen de vereniging in het algemeen ja moet zeggen en dan zie je dus ook heel veel problemen ontstaan omdat meestal minstens 70% akkoord moet gaan met die investeringen. En dat lukt ook vaak niet. Dus er zijn wat mij betreft twee categorieën die buiten dit verhaal vallen waar je toch ook heel graag een vorm van stimulatie in isolatie zou willen laten plaatsvinden.

De voorzitter: Mijnheer de Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Dat heeft mevrouw Boven heel goed gezien, voorzitter. Als het gaat over de particuliere verhuur zijn verhuurders binnenkort verplicht om een bepaald energielabel ... Energielabel F mag straks volgens mij niet meer verhuurd worden, dus dat is al een prikkel die is ingebouwd door het Rijk. Het is ook de verantwoordelijkheid van het Rijk om hierop te sturen. Als het gaat over de VVE: dat is herkenbaar. Je mag het gerust weten: ik zit zelf in een VVE met drie mensen. Nou ja, twee mensen willen niet verduurzamen en ik wil wel verduurzamen. Ja, dan gaat het niet via de VVE, kan ik u vertellen. Maar dat zijn juist hiaten waarnaar gekeken moet worden. Dat Warmtefonds is overigens alleen nog maar gericht op huiseigenaren, dat is nog niet voor huurders. Daar gaan we wel naar kijken en we gaan ook bij het Warmtefonds erop aandringen, misschien ook nog in de richting van de heer Van Wageningen, om te zien of in de toekomst dan ook gebruik kunnen maken van het Warmtefonds. Dat lijkt me wel een zeer wenselijke ontwikkeling. Voorzitter, dat waren de vragen.

De voorzitter: Mijnheer Van der Valk had dacht ik nog een vraag. Mijnheer van der Valk.

De heer Van der Valk (SP): Ja, een reactie en nog een onbeantwoorde vraag. De eerste reactie is: u heeft het over die Nationale Prestatieafspraken, die snap ik, maar tussen gemeenten en woningcorporaties zijn er ook nog prestatieafspraken. Sterker nog, die worden jaarlijks geactualiseerd. Daar zitten allerlei prestatieafspraken in voor een aantal huurwoningen, maar ook verduurzamingsopgaven. Kunt u daar als Provincie ook niet eens met die gemeenten naar kijken? Van jongens, het gaat te langzaam, er kan meer, tandje bij enzovoort. Daar hebben wij de middelen voor, waaronder Duurzaam Thuis, wees niet bevreesd om dat ook nog eens in die prestatieafspraken geborgd te krijgen. Eén was tussen die gemeenten en de woningcorporaties, ik had ook een vraag gesteld over de verbetering van de communicatiestrategie ten aanzien van specifieke doelgroepen die moeilijk bereikt worden. Dus daar is nog geen antwoord op.

De voorzitter: Mijnheer de Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: De heer Van der Valk vraagt hoe wij hierin met gemeenten omgaan. Zoals u weet hebben wij als Provincie ook een onderzoek laten uitvoeren door Berenschot naar de omvang van energiearmoede in Limburg. Ik heb ook toegezegd dat we met de resultaten gekoppeld met een actieplan naar u toe gaan komen, dat komt aanstonds. We hebben getracht – weer een tipje van de sluier – om alle gemeenten mee te krijgen in dat actieplan, ook voor de verduurzamingsafspraken. Sommige gemeenten hebben al zelf initiatieven opgetuigd. Ze zeggen: nou Provincie, we hoeven niet zozeer met u mee te doen, we doen dat zelf al. Maar het overgrote merendeel doet wel mee. Bij dat actieplan zitten meerdere partijen aan verbonden, waaronder alle woningcorporaties en alle gemeenten. Wij denken met de gemeente mee hoe zij kunnen versnellen ten aanzien van die woningcorporaties met het afgeven van vergunningen. We wijzen op de mogelijkheden die wij als Provincie hebben en we gaan doorverwijzen naar het Warmtefonds. Dat zit onder andere in dat actieplan. Als het gaat over het verbeteren van de communicatiestrategie, voorzitter ...

De heer Van der Valk (SP): Mag ik nog even één vraag ... Wanneer komt dat actieplan? Dank u voorzitter.

De voorzitter: Aanstonds, is gezegd.

De heer Van der Valk (SP): Ja. Wanneer komt dat? Want deze regeling heeft een einde. En ja, misschien kunt u zeggen van nou, dat actieplan ligt over twee maanden hier op tafel en dan kunnen we daarmee spijkers met koppen slaan.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Ik verwacht dat het actieplan iets eerder in de commissie MD besproken zal worden. Nogmaals, het rapport is nu opgeleverd en we zijn nu de afrondende afspraken aan het maken. **Als het gaat om het verbeteren van de communicatiestrategie staan we er altijd voor open om te kijken hoe we dat nog verder kunnen verbeteren om doelgroepen die lastig te bereiken zijn beter te kunnen betrekken. Gaan we naar kijken, zelf en met de fondsbeheerder.**

De heer Van der Valk (SP): Is dat een toezegging?

De voorzitter: Wat zegt u?

De heer Van der Valk (SP): Is dat ook weer een toezegging?

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Ik zeg ja. Ja, we gaan dat doen.

De voorzitter: Maar dan moet je er ook een termijn aan koppelen.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: We gaan daar vanmiddag mee aan de slag.

De voorzitter: Ja. Waren alle vragen beantwoord in de eerste termijn? Wat u betreft ja hè? Dan gaan we over naar de tweede termijn. Mijnheer Lodewijks? Mevrouw Depondt? Mijnheer Kappelle? Mijnheer Van den Beucken?

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Pas.

De voorzitter: Mijnheer Wageningen. Van Wageningen, sorry.

De heer Van Wageningen (D66): Ik vermoed dat ik zo meteen wensen en bedenkingen van anderen namens D66 kan steunen, dus ik ga niet zelf wensen en bedenkingen indienen. Het is wat ons betreft een hamerstuk.

De heer Hermans (PVV): Dank u voorzitter. Voorzitter, ik had het even over de proceskosten. Die gaan dadelijk vier ton bedragen. De risicoreservering had ik geraamd op iets van zeven ton. Ik had graag van de Gedeputeerde geweten van: als het nu € 50 miljoen wordt, kloppen die bedragen dan? Want er staat hier nog iets op van de kosten ophoging rentekorting € 328.000, proceskosten € 400.000, risicoreservering, schat ik zelf in, op € 700.000 – hier staat iets van per € 10 miljoen € 277.000. Kloppen die bedragen? Dat wil ik graag weten. Ik heb mijn wens al geuit: dit voorstel van tafel. Dus gaat dit toch allemaal door, dan is het wat ons betreft een bespreekstuk.

De voorzitter: Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ik heb niets meer.

De heer Van Est (50PLUS): Ja voorzitter, dan toch eventjes kort. Ik heb gevraagd naar die periode tot in oktober. Ik begrijp dat het besluit om op 1 oktober te stoppen gerelateerd is aan het feit dat er

geen ELENA-subsidie meer is. Is dat de reden? Dat maakt het in ieder geval helder. En de vraag was of die € 50 miljoen dan voor de maanden tussen 1 mei en 1 oktober is, omdat wij die ELENA-subsidie hebben. En we willen niet dat we de pot leeg hebben, dan zou het jammer zijn, dus daarvoor stellen we € 50 miljoen ter beschikbaar, wat maximaal 700 huishoudens zou kunnen helpen als dit bedrag maximaal gebruikt wordt. De vraag is even of deze conclusies juist zijn.

De voorzitter: Mijnheer Baneke.

De heer Baneke (GroenLinks): Ja, ik wil de Gedeputeerde danken voor het antwoord. Ik heb nu eindelijk het antwoord scherp op de vraag die ik misschien ook scherper had kunnen stellen. Ik denk dat het overdreven is om een dergelijk bedrag te willen bijpassen, want dat gaat ook ten koste van de te kunnen verstrekken leningen. Dus nou, daar laat ik het bij. We kunnen instemmen met het voorstel.

De voorzitter: Dank u mijnheer Baneke. Mijnheer Van der Valk.

De heer Van der Valk (SP): Ja, op zich tevreden met de beantwoording. Of het een hamerstuk is hangt even af van de behandeling van de wensen en de bedenkingen, dus dat laat ik nog even in spanning.

De voorzitter: Nog even aan iets herinneren: nogmaals, wensen en bedenkingen kunt u ingeven. De tweede termijn is nu geweest, dus het zou moeten kunnen. De commissiegriffier staat op het scherm, dus ... Het overzicht komt gewoon in iBabs. Mijnheer de Gedeputeerde, aan u het woord. De tweede termijn.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Dank u voorzitter. Er waren twee vragen gesteld. Nee, twee vragen van de heer Hermans: kloppen de bedragen? Ja, uiteraard kloppen de bedragen, anders zou ik een foutief Statenvoorstel naar u toesturen en dat zou ik niet over mijn hart krijgen. De € 400.000 waar u naar verwijst ... We vergeten even het vorige agendapunt. Die € 400.000, heb ik ook gezegd, zijn de beheerkosten nu, en die zullen afnemen naarmate wij ook minder leningen zullen gaan verstrekken. Dus het is niet zo dat die € 400.000 straks ook € 400.000 zal zijn. De heer Van Est vroeg mij of de twee conclusies die hij trok kloppen, en het antwoord daarop is: ja, die kloppen.

De voorzitter: Mijnheer Hermans.

De heer Hermans (PVV): Het verhaal klopt niet helemaal, Gedeputeerde. U heeft in het stuk staan: 'Per € 10 miljoen ophoging zijn de hierop kosten van de risicoreservering, € 277.000.' We gaan verhogen met € 50 miljoen. Dus ik had zelf al ingeschat: dat gaat ons dan € 700.000 kosten. Klopt dat? Dat was mijn vraag.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Ik kan niet zo snel rekenen als de heer Hermans. Ik stel voor dat we dan misschien even buiten de uitzending gaan rekenen of de optelsom klopt en of de aanname klopt. Maar volgens mij klopt die niet.

De voorzitter: Oké. Dan even terug naar ... U heeft een toezegging gedaan op het punt van mijnheer Van der Valk. Nu komt voor mij de beruchte vraag: welke termijn?

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Welke toezegging was dat?

De voorzitter: De eerste toezegging. Heb je die meegeschreven, van mijnheer Van der Valk? Mijnheer Van der Valk, herhaalt u hem even? Weet u het zo nog uit het hoofd? Moet over nagedacht worden. Anders zoeken we hem op, dan horen we het op de geluidsband en dan vullen we hem in. Ja?

De heer Van der Valk (SP): Communicatiestrategie. En of de verbreding van huiseigenaren naar huurders ...

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Ja, dat gaan we in het gesprek doen.

De voorzitter: Welke termijn?

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Voorzitter, en wellicht voor alle kijkers thuis, zal ik even in herinnering brengen wat nu de toezegging was. Die zag toe op het in gesprek gaan met het Warmtefonds om mogelijk ook te verbreden naar huurders. Dat gesprek met het Warmtefonds kan ik heel snel, bij wijze van, volgende week voeren. Dat is de eerste. En we zullen dan ook vanaf volgende week gaan kijken wanneer en hoe we de communicatiestrategie nog verder kunnen optimaliseren om ook de doelgroepen die we niet makkelijk bereiken beter te bereiken.

De voorzitter: En de termijn is al geregeld hè?

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: En het actieplan, zoals ik zei, komt sowieso in het eerste kwartaal.

De voorzitter: Oké. Eerste kwartaal. Ja? Dan gaan we nu in ieder geval naar de wensen en bedenkingen. Ik denk dat ze allemaal verwerkt zijn? Ze staan allemaal op iBabs?

De heer Vonken: Ja. Even refreshen.

De voorzitter: Even refreshen. Mijnheer Van Est.

De heer Van Est (50PLUS): Voorzitter, als de zaken in iBabs staan en we kunnen refreshen, kunnen we dan even één à twee minuten hebben om ze te lezen? Want ik vind het zo raar dat we op het scherm moeten kijken en dan meteen ...

De voorzitter: Oké. Ik geef u vier minuten. Alstublieft.

[SCHORSING]

De voorzitter: Dames en heren, heeft u al kennis kunnen nemen van de vragen en kan ik nu deze oplezen? Of moet u nog verder lezen? Ik denk dat u het allemaal gezien heeft hè? Ja? Dan lees ik ze nu even voor. De SP-bedenking: 'De focus ligt met dit stuk nog steeds bij woningeigenaren. We zien ook, blijkens de diverse inkomens- en verduurzamingsonderzoeken van onder andere het CBS en Nibud, dat verduurzaming bij lagere inkomensgroepen achterblijft. Logisch, want als je maandelijks de eindjes aan elkaar moet knopen staat je hoofd, zeker met je financieel beperkte mogelijkheden, niet naar verduurzaming van je woning, als die al van jezelf is.' Dat was de eerste wens.

De heer Van Caldenberg (SP): Bedenking.

De voorzitter: Bedenking, sorry. Wie is voor deze bedenking?

De heer Kappelle (Forum voor Democratie): Voorzitter, volgens mij is dit toch toegezegd. Of niet?

De voorzitter: Wat zegt u?

De heer Kappelle (Forum voor Democratie): Hier is toch net een toezegging over gedaan? Waarom moeten we hier dan over stemmen?

De voorzitter: Wij stemmen daar normaal over ja. Wie is voor en wie is tegen? Want ik vind toch dat we dat moeten weten. Dus even de hand opsteken. Dat is aangenomen. Dus de eerste is aangenomen. Dan gaan we over naar punt twee. Ja, de wensen en bedenkingen gaan mee naar de Statenvergadering. Daar worden deze ingebracht. Die worden in het stuk mee ingeschreven, dacht ik.

De heer Van Est (50PLUS): Voorzitter, volgens mij is het toch dat hier een voorstel ligt. Wij kunnen het aangeven en het is een opdracht aan het College om te kijken of ze er iets mee doen?

De voorzitter: Nee, dat is gewoon: dit bespreken of hamerstuk? Wie is voor wat we zojuist hebben opgelezen? Dus de bedenkingen van de SP. Een, twee, drie, vier. Dan gaat het stuk niet mee.

De heer Hermans (PVV): Voorzitter, kan wat jullie zeggen ook met de microfoon? Wij horen dit niet. Kan het ook met de microfoon wat jullie zeggen aan die kant? Voor iedereen hoorbaar, voorzitter. Er wordt iets geroepen van die kant zonder microfoon.

De voorzitter: Oh zo. Nee, duidelijk. Maar we zijn er in ieder geval uit: deze bedenking hebben we gehad. Ja? Die heeft iedereen ook goed begrepen.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Ja, die gaat dus niet naar de Staten, want de meerderheid was tegen. Toch?

De voorzitter: Nee, dat is correct.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Nou. Deze bedenking gaat niet naar de Staten.

De voorzitter: Ja. Dat is correct. Die gaat niet mee.

De heer Heldens (VVD): Die is toegezegd door de Gedeputeerde.

De voorzitter: Ja, inderdaad. Wordt moeilijk. Dan hebben we punt 2 van de SP, dat is een wens. 'De SP pleit ervoor om de Duurzaam Thuis-regeling via een stevige communicatiestrategie meer bekendheid en lijdelijk gebruik ervan te verbeteren naar die doelgroepen die daar waarschijnlijk de meeste vruchten van plukken. Hierdoor wordt verduurzaming voor de mensen met de smalste beurs beter toegankelijk, zodat zij hun energierekening omlaag kunnen brengen.' Wie is voor? Twee voor. Dan is de rest tegen. Dan gaat ze niet mee. Ja? Dan gaan we over naar punt 3. 'De SP pleit er dan ook voor om de Duurzaam Thuis-regeling die leningen verstrekt aan particulieren voor verduurzaming door bijvoorbeeld isolatie of zonnepanelen wordt uitgebreid met een progressieve inkomensafhankelijke subsidieregeling die ook voor niet-huizenbezitters zoals huurders van sociale woningbouw woningen en middenhuur.' Wie is voor? Twee voor. Dan is de rest tegen, dus dan gaat ze niet mee.

De heer Van Wageningen (D66): Stemverklaring. Ik was voor de geest, maar niet zoals het hier staat want dat kan niet in dezelfde regeling, lijkt me. Maar goed.

De voorzitter: Dank u. Dan hebben we vraag 4, dat is een PVV-wens. Dat is intrekking van het stuk, dat heeft mijnheer Hermans aangegeven. Dan vraag 5, Forum ...

De heer Vonken: Die moeten we eerst in stemming brengen.

De voorzitter: Oh ja, die moeten we in stemming brengen ja. Wie is voor en wie is tegen? Niemand. Alleen mijnheer Hermans is voor. Dan krijgen we Forum voor Democratie. 'Als de ELENA-subsidie vervalt in oktober 2023, hoe worden dan de kosten gedekt?' Wie is daarvoor? Mijnheer Kappelle. Dus we hebben op dit moment geen wens of bedenking die doorgeleid wordt naar de Staten. Ja? Dan wordt het een bespreekstuk, want mijnheer Hermans heeft aangegeven dat het als bespreekstuk wordt doorgeleid naar de Staten. Mijnheer Lodewijks, een hamerstuk of een bespreekstuk?

De heer Lodewijks (VVD): Ik wil eerst even met mijn fractie overleggen voordat ik dit een bespreekstuk dan wel een hamerstuk maak. Dus daar komen wij maandag op terug.

De voorzitter: Oké. Ja? Dan hebben we het helemaal. Mijnheer Van den Beucken.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Ik heb even een procesvraag. Ik heb even dit vergeleken met een ander financieringsvoorstel, Mijwater. En daar staat in de bullets dat er wensen en bedenkingen overgenomen worden. Misschien lees ik er wel overheen of zo, maar dat staat hier in dit voorstel niet. Hoe zit dat precies?

De voorzitter: Dat is een vraag voor de griffier. Ja, daar moet een duidelijke handleiding voor zijn. Geven we daar schriftelijk een antwoord op? Want we hebben verschillende procedures. Wat zegt u?

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Ik raak hier een beetje van in de war, want ik vergelijk die dingen en dan valt me dat op.

De voorzitter: Ja, mijn vraag is even om te schorsen om het uit te zoeken, maar voor mij ... Dat staat al in de bijlage van het stuk, zegt mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Nee, bij iBabs wordt standaard, nadat we hier al heel vaak discussie over gehad hebben, bij Wensen en Bedenkingen zo'n notitie bijgevoegd. Die zit ook in het iBabs. En hoe dat nu werkt met wensen en bedenkingen, want we raken elke keer opnieuw het spel kwijt.

De voorzitter: Ja, we zitten daar altijd mee te klungelen. Mijnheer Van den Beucken.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Dank u wel voorzitter. Ik heb die standaard ook gelezen, alleen de uitvoering daarvan in Statenvoorstellen wisselt dan nogal. Het lijkt me handig om daar iets meer eenduidigheid over te krijgen.

De voorzitter: Ja, duidelijk. We nemen dat gewoon mee naar de Griffie, zodat we daar inderdaad eenduidigheid in krijgen. Mijnheer Van Est.

De heer Van Est (50PLUS): Ja, dank voorzitter. U telde mij net bij degenen die hadden gezegd dat het een hamerstuk is. Dat heb ik volgens mij niet aangegeven. En aangezien het toch al door de PVV een bespreekstuk is geworden hoef ik dat ook niet aan te geven. Dat is even voor de formaliteit.

De voorzitter: Duidelijk. Ja. Dan hebben we dit stuk, dacht ik, gehad. We hebben de wensen en bedenkingen ook gehad. We hebben gezegd dat we het doorgeleiden als bespreekstuk naar de Staten. Dan dank ik de Gedeputeerde voor zijn inbreng en dan gaan we naar punt 6.3 van het nieuwe Statenvoorstel. Deze is voor mijnheer Roest. Ik wacht even tot mijnheer Roest en ambtenaren kunnen plaatsnemen, dan gaan we dan verder.

T9222 Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels zegt toe in gesprek te gaan met het Warmtefonds met de vraag om dit ook toegankelijk te maken voor huurders.

T9223 Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels zegt toe het communicatieplan te optimaliseren om de doelgroepen beter te bereiken.

T9224 Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels zegt toe om op korte termijn een informerende sessie te organiseren.

[SCHORSING]

5 FINANCIËN

5.3 G-22-056 Statenvoorstel inzake de Financiële Eindejaarsbijstelling 2022, brief GS van 16-11-2022 (GS DOC-00365716)

De voorzitter: Dames en heren, we gaan verder als u het goed vindt. Punt 5.3: Statenvoorstel inzake de Financiële Eindejaarsbijstelling 2022. Dit agendapunt bespreken we ook in twee termijnen met twee minuten spreektijd per fractie, en ik start bij mijnheer Baneke, alstublieft.

De heer Baneke (GroenLinks): Die twee minuten ga ik niet gebruiken want ik heb hier eigenlijk geen op- of aanmerkingen over. Wat mij betreft prima.

De voorzitter: Dank u mijnheer Baneke. Mijnheer Piepers.

De heer Piepers (PvdA): Dank voorzitter. Volgens mij kunnen wij, zoals de punten nu zijn verwoord, er prima mee instemmen. Ook de uitsplitsing met de Einstein Telescope, waar die middelen nou vandaan komen is prettig. Dus dat vinden we fijn. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u. Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Wij hebben geen opmerkingen.

De voorzitter: Mevrouw Boven. Mijnheer Van den Beucken.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Ja, het is een prima leesbaar stuk, dank daarvoor. Ik vond het eigenlijk wel leuk om er even filosofisch in te gaan. We kijken met een vergrootglas naar de eerste tien maanden van het jaar, en we kijken met een telescoop naar de wat verdere toekomst. Mooi stuk.

De voorzitter: Dank u mijnheer Van den Beucken. Mijnheer Kappelle.

De heer Kappelle (Forum voor Democratie): Geen toevoegingen.

De voorzitter: Mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Nee, ik ook niet.

De voorzitter: Mijnheer Heldens.

De heer Heldens (VVD): Ja voorzitter, u kent mij volgens mij inmiddels al een beetje en u weet dat ik niet van verrassingen houd aan het einde van het jaar, en al heel zeker niet als het financieel negatieve verrassingen zijn. Ik kan tot mijn vreugde mededelen dat ik die niet gevonden heb in het stuk. En ik hoop ook dat die laatste twee maanden inderdaad ook zo zullen gaan als de eerste tien maanden van toch wel een bewogen jaar, waar toch wel het een en ander gebeurd is. En toen ging Mijwater ... [4:45:28] maar die staat niet in de begroting. Een overschot van € 21,69 miljoen waarin nog eens extra € 3,46 miljoen zit, meer dan geraamd, is keurig begroot, minder dan 1% van de totale begroting. En ik wil toch gezegd hebben voor de hele organisatie dat dat in deze tijd echt een prestatie is om zo keurig binnen de begroting te blijven. Dus complimenten, hamerstuk.

De voorzitter: Mijnheer Roest, aan u het woord. Ik weet niet welke vragen dat zijn. Mijnheer Van der Valk.

De Heer Van der Valk (SP): Nou ik kan ook heel kort zijn. Ik sluit me aan bij voorgaande sprekers. Ik denk prima financieel beleid gevoerd. Hand op de knip waar het nodig was. Daarmee een hamerstuk voor ons.

De voorzitter: Dank u.

De heer Hermans (PVV): Ik kan er kort over zijn voorzitter. Hamerstuk wat ons betreft.

De heer Van Est (50PLUS): Ik had ook nog geen beurt gehad. Laat ik het zo zeggen, eigenlijk zou je bijna wantrouwig worden als je ziet hoe goed deze cijfers zijn. Dus wat dat betreft, je zou bijna zeggen: er is ergens iets mis maar we weten nog niet wat. Wanneer komt het nog? Maar ik hoop dat mijnheer Heldens gelijk heeft dat het inderdaad de laatste twee maanden even stabiel blijft als de eerste tien maanden. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u. Niemand meer vergeten? Dan geef ik nu het woord aan de Gedeputeerde. Aan u het woord.

Gedeputeerde Roest: Ja voorzitter, uiteraard ben ik blij met de constatering dat zelfs mijnheer Heldens heel tevreden is. Ik weet hoe kritisch hij altijd kan zijn. En wat dat betreft moet ik de complimenten die hij dus gaf ook doorgeven naar de organisatie, want uiteindelijk hebben zij dit werk als zodanig op een fantastische manier ingevuld en ik heb als Gedeputeerde Financiën natuurlijk daar streng op mogen meekijken. Daarvoor dus mijn dank. En dan hoop ik nog één ding: dat Nederland vanavond wint met voetballen. Dan hebben we helemaal een fantastische dag.

De voorzitter: Dank u voorzitter. Het is in ieder geval zo dat het een hamerstuk is en is afgehandeld bij deze. Ik dank u voor uw inbreng. Het was een heel korte, maar goed. Dan gaan we over naar punt 7. Economie.

7 ECONOMIE

7.1 Motie 2925 Van der Valk inzake verzoek aan Zuidelijke Rekenkamer inzake Vastgoed Greenport Venlo

De voorzitter: Dat is 7.1 De Motie 2925 Van der Valk inzake verzoek aan Zuidelijke Rekenkamer inzake Vastgoed Greenport Venlo. Alvorens de behandeling van dit agendapunt geef ik het woord aan mijnheer Van Caldenberg om hier als voorzitter van de Controlemcommissie een korte toelichting op te geven. Aan u het woord mijnheer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Ik denk, ik pak even een glaasje water of zo.

De voorzitter: Doe ik dat voor u.

De heer Van Caldenberg (SP): Uw Staten heeft een motie aangenomen en die motie gaf aan we een ex ante-onderzoek willen met betrekking tot Campus Vastgoed Greenport Venlo. Vervolgens heeft de Zuidelijke Rekenkamer een onderzoeksopzetvoorstel gegeven aan de Controlemcommissie. Daar is in de Controlemcommissie over gesproken en de Controlemcommissie kwam eigenlijk in meerderheid tot de ontdekking dat het onderzoeksvoorstel, zoals dat was opgesteld, niet in overeenstemming was met de wens van degenen die dat in de Staten hebben ingediend. Vervolgens is daar in de Controlemcommissie discussie over ontstaan over hoe gaan we daar nu mee om. Want ja, een onderzoek uitvoeren naar iets wat we eigenlijk niet willen weten is ook niet zo interessant. En aan de andere kant, anders hebben we niets. Toen heeft de Controlemcommissie de voorzitter gevraagd: wilt u nog een keer met de Zuidelijke Rekenkamer gaan zitten met de vraag om te kijken of het echt niet kan? Dat heeft de voorzitter gedaan. Op basis daarvan heeft de Zuidelijke Rekenkamer een brief gestuurd. Die brief is openbaar gemaakt en daarin staat de conclusie van de Zuidelijke Rekenkamer. Ze zeggen op dit moment het onderzoek naar het vastgoed niet te kunnen uitvoeren binnen de tijd en middelen die we daarvoor hebben. Dat betekent eigenlijk ook dat de Zuidelijke Rekenkamer aan u heeft gezegd: het is weer aan de politiek wat u ermee wilt en mijn rol is eigenlijk veel meer om dat korte proces even toe te lichten. Veel meer dan dat is het niet, dus eigenlijk is het aan u wat u ermee wilt doen.

De voorzitter: Wie? Mijnheer Van der Valk? Nee. Ja. Aan u het woord.

De heer Van der Valk (SP): Ja dank u wel voorzitter. Ja goed, ik las de brief woensdag en toen had ik wel even een teleurstellend gevoel over de reactie die de ZRK ons deed toekomen. Ja zonde, gemiste kans. En ik denk ook dat er veel tijd is verloren gegaan met gekissebis, met heen en weer praten. Er is natuurlijk nog een tweede stemming geweest. Ik denk nog steeds dat het een meerwaarde was geweest om wel iets te doen ten aanzien van die risico's bij Greenport Venlo Vastgoed. Dat had ons wat meer comfort gegeven. Ik weet dat er aan de overkant mensen anders over denken, en die zullen misschien een klein beetje hebben van zie je wel, maar dat is dan maar zo.

De voorzitter: Die mijnheer heeft al aangeven dat hij dadelijk wil interrumperen op u.

De heer Van der Valk (SP): Nee, oké. Dus dat weet ik niet, maar ik hoor daar een ander sympathiek geluid al gelijk op. Ja, nogmaals, erg jammer, gemiste kans. Temeer ook, ik zit ook de Programmaraad van ZRK. Daar is meerdere malen aangegeven dat ze zich ook op het pad van ex ante onderzoeken zouden willen begeven. En niet alleen maar hindsight concluderen van je hebt van alles fout gedaan als Provincie of wat dan ook, maar vooral aan de voorkant ook meedenken en behoeden voor. En niet zozeer de politiek willen horen maar wel gewoon een gedegen adviserende rol daarin willen vervullen. Dat had hier ook gekund, maar dat gaat waarschijnlijk niet lukken met deze. Ik heb gesproken met mijnheer Schilder. Ard heet hij inmiddels bij mij. Nee, dat is flauw. Goed gesprek gehad, begrijpt ook mijn teleurstelling, en hij doet ook wel een geste. Dat vond ik ook wel weer een opening om toch dit soort dossiers mee te nemen in een vervolgonderzoek ten aanzien van investeringen specifiek op vastgoed gebied. Dus dat was dan wel weer een beetje verzachtend en daarmee is het voor mij klaar. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Mijnheer Lodewijks, u had een vraag?

De heer Lodewijks (VVD): Ja, dank u wel. Inderdaad, wij hebben destijds tegen de motie gestemd om een aantal redenen. Dat wil niet zeggen dat wij ook altijd op zoek gaan naar meer onderbouwingen of meer zekerheid. Maar in dit punt vonden wij ook dat de argumenten, die de Rekenkamer nu zwart op wit heeft gezet, eigenlijk ook golden. En dan was het: die extra zekerheid geeft het niet. Het beste scenario is vaak voor de politiek geen objectief verhaal maar een subjectief verhaal, en de Rekenkamer acht zich niet geëquipeerd om puur sec vanuit een financieel economische of bedrijfseconomische optiek naar het vastgoed te kijken. Terwijl ik wel begrijp dat als zij vanuit hun doelmatigheid en doeltreffendheid gaan redeneren, dat zij veel meer handvaten kunnen geven aan ons als het gaat om grip krijgen op die vraagstelling. Dat zeggen ze hier ook. Alleen, dat onderzoek heeft volgens mij al een jaar eerder plaatsgevonden, ook in het kader van de Greenport Venlo Campus. Van waar moet je nu als Statenlid op letten bij dit soort complexe dossiers? Dus met andere woorden: ik snap de afweging die de Rekenkamer maakt. Ik moet zeggen dat ik dat ook onderschrijf, en daarmee is ook voor ons gewoon de kous af.

De voorzitter: Dank u. Wie nog meer? Mijnheer Van Est.

De heer Van Est (50PLUS): Ja voorzitter, ik wil even het voor mij wat duidelijker krijgen. De Rekenkamer zegt: we hebben daar nu de capaciteit niet voor. Dat begrijp ik hoor. Dat lijkt mij een soort prioriteringstelling. Dus: ik zou het wel kunnen, maar er zijn andere zaken die er liggen. Dan zou je kunnen zeggen: moeten we dan niet daarmee schrijven gezien het plan, of is het iets zoals het gezegd wordt van ... Want eigenlijk ik ben nu een beetje in verwarring door de woorden van de voorzitter van de Controlecommissie. Als het iets is waarvan een rekenkamer zegt ik wil me hier niet aan branden omdat ik hier mij niet toe toegeëigend voel om hier dit te doen, dat is een andere afweging dan ik heb niet de capaciteit en de middelen om dit nu te doen. Dus ik wil even dit scherp hebben.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja, misschien is dat goed. Eigenlijk is beide waar. De Zuidelijke Rekenkamer is op dit moment ook met heel veel onderzoeken gewoon bezig. Dat schrijven ze ook. Dat betekent dus dat, om dit op korte termijn goed toe kunnen doen, er geschoven moet worden in hun eigen prioritering. Maar los daarvan betekent het ook dat zij expertise moeten gaan inkopen, die ze zelf niet in huis hebben, om dat te kunnen doen, de termijn tussen nu en de behandeling van het Statenvoorstel, volgens mij in de eerste Statenvergadering van het volgende jaar, eigenlijk te kort is, en dat daar geen externe partij met de expertise voor is om die de opdracht te kunnen verlenen. Want

ook die gaan dan willen sonderen: wat is de vraagstelling? Die moet dan uit gaan vragen. Nou daar zit ook nog een hoor- en wederhoorperiode bij, dus dat is wel het lastige.

De voorzitter: Mijnheer Van Est.

De heer Van Est (50PLUS): Nee maar, dan krijg je ook het rare gevaar dat je dadelijk een externe partij hebt die een onderzoek doet waar dan een sausje van de Rekenkamer overligt. Dat is toch ook een beetje een rare situatie. Bedankt voor de toelichting.

De heer Van Caldenberg (SP): Graag gedaan.

De voorzitter: Dank u. Mijnheer Piepers.

De heer Piepers (PvdA): Ja voorzitter, volgens mij ligt er hier nu wel een voorstel van de Rekenkamer van dit zouden we wel kunnen doen. Wat ook, volgens mij, een reflectie geeft op hoe je komt op die besluitvorming, en ook fraudeonderbouwing van die besluitvorming als die rapporten niet daaraan ten grondslag liggen. Dat lijkt me juist wel een interessante casus om daar eens goed naar te kijken. Dus dat zouden we wel kunnen steunen.

De voorzitter: Mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Ja, ik heb het gelezen als een suggestie van de Rekenkamer. De Rekenkamer bepaalt zelf welke onderzoeken ze wel of niet doen. Laat dat helder zijn. Ik lees tussen de regels door, ik weet niet of dat juist is, dat ze dat idee nog wel een keer aan de Controlemcommissie gaan voorleggen. Ik denk dat we het daar moeten wegen en niet hier. Dus ja, wat mij betreft zouden we daar nu niet de discussie over moeten voeren maar ons moeten beperken tot Campus Vastgoed Venlo. Ja, hoe staan we er dan nu voor qua informatievoorziening richting de besluitvorming? Maar daar was het eigenlijk wel voor bedoeld.

De voorzitter: Piepers.

De heer Piepers (PvdA): Nou, als dat beter te wegen is in een Controlemcommissie dan kan ik me dat voorstellen, en dan zal ik dit standpunt meegeven aan onze woordvoerder in de Controlemcommissie.

De voorzitter: Ja, duidelijk. Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja, dank u voorzitter. Ik heb de reacties van de Zuidelijke Rekenkamer gelezen. Ik begrijp wat zij zeggen en ben het daar eigenlijk ook mee eens. Dus ik denk dat het jammer is maar dat het nu geen oplossing gaat bieden.

De voorzitter: Dank u mevrouw Boven. Mijnheer Hermans niet. Mijnheer Van den Beucken.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Ja, dank u wel voorzitter. Wat ik nu wil zeggen sluit een beetje aan op wat de heer Van der Valk zegt. Het heeft niet alleen maar een vervelende nasmaak gekregen, maar er is ook een geste gedaan. En volgens mij staat hier eigenlijk dat er een mogelijkheid overwogen wordt om een breder en diepgaander onderzoek naar investeringen in de provincie Limburg te doen. An sich klinkt dat goed, alleen een breder onderzoek naar investeringen, ja, dat is wel heel breed. Dat is zo breed dat ik me dan afvraag hoe matcht dat dan weer met capaciteit en tijd en dergelijke? Ik kan me ook voorstellen dat vastgoed alleen misschien net een te

beperkte scope is, maar dan zou je nog denken: vergelijkbare investeringen of de campussen als een geheel universum beschouwen. Ik worstel er een beetje mee en ik kan er niet veel mee op dit moment.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja, ik ga gewoon even kijken of ik dat kan beantwoorden zonder een hele batterij ambtelijke ondersteuning die hier aan de rechterkant zit. Ja, zal ik er schriftelijk op terugkomen?

De voorzitter: Moet u het zelf uittypen.

De heer Van Caldenberg (SP): Nee, kijk er is een geste gedaan, maar daar kunt u niet over besluiten. Daar besluit in principe het bestuur van de Rekenkamer zelf over. Dus dat is wat dat betreft eigenlijk de fase waar we in zitten. Die zullen dat ook sonderen. En ik denk dat mevrouw Depondt daar zelf al iets over gezegd heeft met de Programmaraad en met de Controlemcommissie. Ik kan me wel uw wrange gevoel voorstellen, dat u behoefte heeft op een casus aan informatie en hoe onafhankelijk een soort van second opinion of een tweede paar ogen op stukken te krijgen. Alleen, dat, zeg maar in het tijdsgewricht waarin u die informatie wilt halen, u die niet kunt ophalen. Dat is verder niemand's schuld, maar ik zou vanuit mijn rol u de reflectie willen meegeven om na de volgende Statenperiode wel na te denken over, als u op deze manier bij voorstel eens een keer een onafhankelijk publiek wilt krijgen, hoe organiseert u dat dan zodat u, op het moment dat u ze nodig hebt, over die informatie kunt beschikken. Dat zou mijn advies aan u zijn, en dat staat dan los van deze specifieke casus, en los van wat de Rekenkamer al dan niet gaat besluiten over wat ze nou doen voor provinciale investeringen.

De voorzitter: Dank u. Mijnheer Kappelle.

De heer Kappelle (Forum voor Democratie): Geen toevoegingen.

De voorzitter: Mevrouw Depondt? Mijnheer Lodewijks? Dat was klaar. Dan dank ik iedereen voor zijn inbreng.

De heer Van Caldenberg (SP): Moet ik nog schriftelijk iets beantwoorden of niet?

De voorzitter: Nou weet ik niet of de voorzitter nog iets wil zeggen, maar ik denk dat we er doorheen zijn, dat we alles gehad hebben.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja, dat komt helemaal goed voorzitter, dank u.

8 Sluiting

De voorzitter: Dank u. Dan sluit ik deze vergadering. Dank iedereen voor zijn aanwezigheid en inbreng en ik wens u allemaal wel thuis. Prettig weekend. En ik hoop dat Nederland natuurlijk goed speelt en niet verliest, want anders wordt het weekend wat minder prettig. Maar in ieder geval goed thuis. Bedankt.

(De vergadering eindigde om 15.00 uur)

Vastgesteld in de vergadering van 20 januari 2023,

De commissiegriffier,

De voorzitter,

Van Birgelen

Bosch